

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Darya Maslova

**Vznik, zánik a pozastavení výkonu funkce člena
orgánu kapitálové obchodní společnosti**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 06. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 218 474 znaků včetně mezer.

Darya Maslova

V Praze dne 30. 06. 2020

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Petru Čechovi, LL.M., Ph.D. za věnovaný čas, cenné rady a připomínky, a hlavně za nadšení a zájem o obchodní právo, které ve svých studentech vyvolává.

Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi, rodině, přátelům a kolegům za trpělivost, pochopení a podporu po celou dobu studia.

Nakonec speciální poděkování patří panu advokátovi Ramimu Mashinskymu, který mě inspiroval ke studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Obsah

Úvod.....	1
1 Institut kodeterminace.....	3
1.1 Právní úprava na úrovni Evropské unie.....	4
1.2 Institut kodeterminace v právních řádech cizích států.....	7
1.3 Historický vývoj právní úpravy v ČR.....	12
1.4 Současná právní úprava v ČR.....	15
2 Vznik funkce (kodeterminovaného) člena orgánu.....	19
2.1 Volba.....	21
2.1.1 Aktivní volební právo.....	21
2.1.2 Pasivní volební právo.....	23
2.1.3 Organizace voleb.....	25
2.1.4 Přezkum platnosti volby.....	31
2.1.5 Praktické otázky vzniku funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci.....	34
2.2 Kooptace a náhradnictví.....	39
2.3 Jmenování soudem.....	42
3 Zánik funkce (kodeterminovaného) člena orgánu.....	45
3.1 Odvolání.....	45
3.2 Odstoupení.....	49
3.3 Další způsoby zániku funkce.....	53
3.3.1 Uplynutí funkčního období.....	53
3.3.2 Volba nového člena dozorčí rady.....	55
3.3.3 Změna organizační struktury akciové společnosti.....	56
3.3.4 Smrt nebo zánik osoby.....	57
3.3.5 Ztráta způsobilosti k výkonu funkce.....	58
4 Pozastavení výkonu funkce (kodeterminovaného) člena orgánu.....	60
4.1 Střet zájmů kapitálové obchodní společnosti a člena jejího orgánu.....	60
4.2 Informační povinnost.....	65
4.3 Pozastavení výkonu funkce.....	70
Závěr.....	75
Seznam zkratk.....	78
Seznam použitých zdrojů.....	79
Název diplomové práce, abstrakt a klíčová slova v českém jazyce.....	89
Název diplomové práce, abstrakt a klíčová slova v anglickém jazyce.....	91

Úvod

Rozsáhlá rekodifikace soukromého práva, k níž došlo v roce 2012 s účinností od 1. ledna 2014, přinesla do českého právního řádu zásadní změny. Mimo jiné se změny dotkly i koncepce právnických osob. Současná právní úprava nahlíží na právnické osoby jako na umělý organizační útvar, který nemá vlastní vůli. Proto role orgánů právnické osoby, které za ni rozhodují a její vůli nahrazují, je nezastupitelná. Z hlediska fungování právnické osoby je nesmírně důležitá její vnitřní organizační struktura. Z tohoto důvodu byly jako téma předkládané diplomové práce zvoleny otázky vzniku, zániku a pozastavení funkce členů orgánů kapitálové obchodní společnosti.

Vzhledem k obecnosti a rozsáhlosti zvoleného tématu diplomové práce jakýkoliv pokus o přehlednění a hloubkovou analýzu skutečně všech způsobů vzniku, zániku a pozastavení funkce člena orgánu kapitálové obchodní společnosti bude nevyhnutelně povrchní a neúspěšný. Proto se tato práce soustředí na relativně úzkém aspektu uvedeného tématu spojeném s institutem kodeterminace ve vztahu k vzniku, zániku a pozastavení výkonu funkce člena dozorčí rady akciové společnosti.

Podnětem k zaměření se právě na zmíněnou oblast posloužila historicky první novelizace zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále též „ZOK“ nebo „zákon o obchodních korporacích“), obsahující značné mezery a vyvolávající určité výkladové nejasnosti, jejichž odstranění je nezbytné pro využití institutu kodeterminace v praxi. Postavení dozorčí rady v organizační struktuře akciové společnosti je důležité zejména z hlediska její působnosti, proto vyvození jasných a přehledných pravidel umožňujících řádné splnění zákonem uložené povinnosti obsadit (při naplnění zákonem stanovených kritérií) část míst v dozorčí radě akciové společnosti zástupci volenými zaměstnanci lze pokládat za velice aktuální.

Primárním účelem dané práce není hodnocení kodeterminace jako jevu, nýbrž rozbor a hodnocení účinné právní úpravy tohoto institutu v českém právu s přihlédnutím k obdobné úpravě v právních řádech cizích států. Pozornost bude věnována zejména hledání odpovědí na sporné otázky stávající právní úpravy, které zatím nebyly komplexně vyřešeny ani v odborné literatuře, ani v judikatuře. Kromě toho bude v příslušných částech práce představen přehled a analýza změn právní úpravy, které s účinností od 1. ledna 2021 přinese další novela zákona o obchodních korporacích, a také posouzení jejich případného přínosu ve vyřešení nastíněných problémů.

Vzhledem ke stručnosti a mezerovitosti současně účinné zákonné úpravy kodeterminace bude v této diplomové práci využita celá škála výkladových metod. Širší uplatnění při interpretaci našla zejména teleologická metoda.

Systematicky se práce člení na čtyři kapitoly. První kapitola vymezuje pojem kodeterminace, a poskytuje obecný přehled o tom, jak je kodeterminace vnímána v právu Evropské unie a právních řádech některých cizích států. Na to navazuje exkurz do historického vývoje právní úpravy institutu kodeterminace v českém právu s důrazem na zásadní sporné otázky, které s sebou přinesla nejdřív rekodifikace soukromého práva, a následně i první novelizace zákona o obchodních korporacích.

Druhá kapitola je věnována vzniku funkce zástupce zaměstnanců v dozorčí radě. Podrobně jsou rozebrány otázky týkající se volby člena dozorčí rady zaměstnanci, zejména úprava pravidel organizace voleb, možné způsoby přezkumu výsledků voleb a s tím spojené výkladové nejasnosti, nechybí ani související praktické příklady. Na to navazuje výklad o možných způsobech obsazení uvolněného místa v dozorčí radě, a sice kooptaci, náhradnictví a jmenování člena dozorčí rady soudem, s ohledem na přípustnost jejich použití v případě zániku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady a s tím spojená specifika.

Následující třetí kapitola se zabývá zánikem funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady. Tato část práce se konkrétněji zaměřuje na zánik funkce odvoláním a odstoupením, jiné možné způsoby zániku funkce ve vztahu k zástupci zaměstnanců jsou popsány jen stručně.

V rámci čtvrté kapitoly je provedena analýza obecné právní úpravy střetu zájmů. Dále je podrobně vymezen okruh osob, jejichž střet zájmů se zájmem obchodní korporace zakládá informační povinnosti člena orgánu obchodní korporace. V části pojednávající o zákonné informační povinnosti člena orgánu je důraz kladen na vznik a způsoby splnění této povinnosti. Diplomová práce se v této kapitole také zabývá problematickými aspekty spojenými s pozastavením výkonu funkce a jeho důsledky.

V rámci dané diplomové práce se autorka pokusila o originální přínos k nalezení odpovědí na řadu teoretických a praktických otázek spojených s užitím institutu kodeterminace v praxi. Autorka rovněž doufá, že výsledek bude nápomocný ve vyřešení případných nejasností a výkladových problémů spojených s povinnou participací zaměstnanců v dozorčí radě akciové společnosti.

1 Institut kodeterminace

Pojem kodeterminace lze v širším smyslu definovat jako participaci zaměstnanců na řízení společnosti¹. Realizace uvedeného práva může mít různé formy. Nejrozšířenější z nich je právo zaměstnanců podílet se na formování orgánů společnosti prostřednictvím volby svých zástupců, které lze chápat jako kodeterminaci v užším smyslu.

Zaměstnanecká participace slouží vzájemně propojeným účelům uplatňování sociálních práv zaměstnanců, posílení demokracie v pracovním prostředí a podpory růstu konkurenceschopnosti obchodních korporací za současného sociálního progresu². Zaměstnancům jsou tak poskytovány dodatečné prostředky k hájení svých zájmů a možnost ovlivnit chod podniku, podílet se na tvorbě podnikových cílů a zúčastnit se rozhodovacích procesů. Ze strany společnosti lze výhodu kodeterminace spatřovat zejména v tom, že je posílena kontrola správy, zároveň se zlepšuje komunikace mezi zaměstnanci a managementem, což vede ke zvýšení vzájemné informovanosti a následně ke kvalitnějšímu rozhodování a zefektivnění podnikových procesů (ovšem za podmínky, že zaměstnanci jsou dostatečně motivováni). Na druhou stranu jako nevýhodu kodeterminace lze vnímat zvýšení nákladů na správu společnosti (související především s organizací a provedením volby zástupců zaměstnanců), a také potenciálně obtížnější proces přijetí rozhodnutí z důvodů pochopitelné rozdílnosti zájmů jednotlivých skupin zastoupených v orgánech společnosti. Také dochází k faktickému oslabení pozice dozorčí rady kvůli tomu, že představenstvo má tendenci poskytovat jí neúplné informace o výkonu své působnosti a o činnosti společnosti z (v řadě případů opodstatněné) obavy, že ze strany zástupců zaměstnanců může dojít k sdělování citlivých informací zaměstnancům společnosti, čímž poruší povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

Zastoupení zaměstnanců v orgánech společnosti v České republice a jiných státech je ve většině případů realizováno formou poskytnutí zaměstnancům práva volby určité části členů kontrolního orgánu. Někdy zákonná úprava dokonce zakotvuje povinné zastoupení zaměstnanců, pokud společnost splňuje určitá zákonná kritéria (zejm. počet zaměstnanců).

---

¹ Srov. Codetermination. In: *Cambridge Business English Dictionary* [online]. Cambridge University Press [cit. 5.3.2020]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/co-determination> nebo Codetermination. In: *Merriam-Webster.com Dictionary* [online]. Merriam-Webster.com. Merriam-Webster [cit. 5.3.2020]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/codetermination>.

² Why workers' participation in Europe? In: *www.worker-participation.eu* [online]. Brussels: ETUI, 2016. [cit. 23.01.2020]. Dostupné z: <http://www.worker-participation.eu/About-WP/Why-Worker-Participation>

Tato kapitola je věnována vývoji právní úpravy institutu kodeterminace³ v České republice. Rovněž poskytne stručný přehled o kodeterminaci v právních řádech cizích států a na úrovni Evropské unie.

1.1 Právní úprava na úrovni Evropské unie

V důvodové zprávě k zákonu č. 458/2016 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zastupování zaměstnanců v řídicích orgánech obchodních společností je označeno za základní evropské právo s odkazem na Chartu základních sociálních práv zaměstnanců Evropské unie z roku 1989 a čl. 153 odst. 1 písm. f) Smlouvy o fungování Evropské unie⁴. Snahy zavést právní úpravu povinné kodeterminace na úrovni Evropských společenství formou směrnice začaly v 70. letech minulého století a ve výsledku byly neúspěšné, ačkoliv trvaly několik desítek let. Zdrojem inspirace zřejmě sloužily národní právní úpravy některých členských států (například, Německa). Primárním účelem připravované směrnice bylo odstranění existujících rozdílů v právních předpisech členských států vztahujících se k dané oblasti, v neposlední řadě proto, že představovaly překážku pro usnadnění nadnárodních transakcí, zejména přeshraničních fúzí a přemístění sídla společnosti.

V roce 1972 byl Komisí Evropských společenství vypracován první návrh Páté směrnice o právu obchodních společností (dále jen „Pátá směrnice“), který byl zaměřen primárně na zakotvení práva účasti zaměstnanců volit své zástupce do kontrolních orgánů akciových společností⁵. Dle předloženého návrhu ve společnostech s počtem zaměstnanců převyšujícím 500 by třetina členů dozorčí rady měla být volena zaměstnanci. Evropský hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku k uvedenému návrhu Komise upozornil na velkou rozmanitost názorů existujících v členských státech a rozlišných sociálních skupinách na uvedenou problematiku, a to od úplného odmítnutí samotné myšlenky zaměstnanecké participace do požadavku na 50% participaci⁶. S ohledem na následující průběh legislativního procesu lze uzavřít, že právě výše

---

³ Zde a dále v textu diplomové práce bude pojem kodeterminace užíván v užším smyslu.

⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. Sněmovní tisk 592/0, část č. 1/4. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2015, 7. volební období [cit. 2. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115672>

⁵ Návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020].

⁶ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 29. května 1974 In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020].

zmíněná roztržštěnost pohledů na institut kodeterminace způsobila neúspěch daného a všech dalších pokusů o přijetí Páté směrnice.

V roce 1983 ve snaze dosáhnout nového konsenzu byla Komisí předložena další verze návrhu. Hranice pro zavedení povinné kodeterminace byla zvýšena na 1000 zaměstnanců, přičemž byla zohledněna jak možnost účasti zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady, tak i možnost vytvoření jiného orgánu reprezentujícího zájmy zaměstnanců, který by měl přístup ke všem dokumentům, které jsou v dispozici představenstva⁷. Ani v takové podobě návrh nezískal dostatečnou podporu.

Další pokusy o revizi návrhu Páté směrnice se uskutečnily v roce 1990 a 1991. Bylo navrženo zvýšit reprezentaci volených zástupců zaměstnanců v dozorčích radách z třetiny na polovinu členů. Zároveň návrh zohledňoval možnost za určitých podmínek dodatečně omezit prostřednictvím stanov pravomoc valné hromady jmenovat zbývající členy dozorčí rady, a to na polovinu (tím pádem by valná hromada byla schopna jmenovat pouze 25 % členů dozorčí rady⁸). Dle následného stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru bylo odpovídající ustanovení Páté směrnice celkem nevhodně formulováno, a taková právní úprava by mohla narušit rovnováhu mezi zájmy valné hromady a zaměstnanců společnosti, což rozhodně nebylo záměrem tvůrců návrhu směrnice, ba naopak⁹.

Legislativní proces směřující k přijetí Páté směrnice definitivně skončil v roce 2001 s tím, že Komise stáhla návrh směrnice jako neaktuální. Nicméně zaměstnanecká participace je podrobně upravena v některých platných sekundárních právních předpisech Evropské unie.

Zapojení zaměstnanců do záležitostí evropských právních forem obchodních společností je upraveno odpovídajícími nařízeními Rady doplněnými o příslušné směrnice, které obsahují soubor pravidel zajišťujících, že při založení evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti nedojde k zániku nebo omezení zavedené praxe v oblasti zapojení zaměstnanců, která se používala ve společnostech podílejících se na jejím založení¹⁰. Existují-li v jednom nebo více zakládajících

---

⁷ První upravený návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020].

⁸ Druhý upravený návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020].

⁹ Stanoviško Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 3. července 1991. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020].

¹⁰ Viz nařízení Rady (ES) č. ES/2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti doplněné o směrnici Rady č. 2001/86/ES ze dne 8. října 2001 a nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu Evropské družstevní společnosti doplněné o směrnici Rady č. 2003/72/ES ze dne 22. července 2003. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020].

subjektech práva na účast zaměstnanců, měla by být tato práva zachována převedením na nově vzniklou obchodní společnost po jejím založení, nerozhodnou-li strany jinak.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností¹¹ v článku 133 upravuje účast zaměstnanců v kapitálových společnostech vzniklých přeshraniční fúzí. Uvedená směrnice obecně stanoví, že se na společnost vzniklou přeshraniční fúzí vztahují případná pravidla pro účast zaměstnanců platná v členském státě, v němž má společnost sídlo. Toto obecné pravidlo se však nepoužije, pokud vnitrostátní právo nemůže zaručit, aby zaměstnanci nástupnické nebo nově vzniklé společnosti měli stejný rozsah účasti, jaký měli ve fúzujících společnostech, nebo zaměstnanci podniků, které se nacházejí v jiném členském státě, měli stejný nárok na výkon práv na účast, jaký mají zaměstnanci v členském státě, v němž má společnost vzniklá přeshraniční fúzí sídlo, a také v případě, pokud alespoň jedna ze společností, které se fúze účastní, měla v průběhu šesti měsíců před zveřejněním společného projektu fúze v průměru více než 500 zaměstnanců. V uvedených případech směrnice ponechává na členských státech, aby upravily práva na účast zaměstnanců s ohledem na zásady a postupy stanovené určitými ustanoveními nařízeními o statutu evropské společnosti a příslušné směrnice¹².

V oblasti přeshraničních přeměn je vhodné se zmínit také o nové úpravě přeshraničního přemístění zapsaného sídla a přeshraničního rozdělení kapitálových společností. Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 2. února 2012 o 14. směrnici v oblasti práva společností o přemísťování sídel společností do jiného členského státu vyzval Komisi, aby přijala harmonizovaná pravidla pro přeshraniční přemístění sídla a rozdělení¹³. Budoucí směrnice by tak měla přispět k zajištění náležité ochrany práv zaměstnanců na participaci v případě, že společnost uplatňuje účast zaměstnanců na svém řízení. V roce 2019 vstoupila v platnost Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění výše

---

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020].

¹² Například v České republice zákon č. 627/2004 Sb., zákon o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů stanoví postupy a způsoby, jimiž mohou zaměstnanci v souladu s dohodou o způsobu a rozsahu zapojení zaměstnanců (a to samostatně nebo prostřednictvím svých zástupců) nebo výbor zaměstnanců působit na rozhodování orgánů evropské společnosti, včetně vlivu na složení orgánu společnosti.

¹³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. února 2012 o 14. směrnici v oblasti práva společností o přemísťování sídel společností do jiného členského státu doplněný o doporučení Komisi. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020].

zmíněná směrnice o některých aspektech práva obchodních společností¹⁴. Právo účasti zaměstnanců je tak zaručeno ve společnostech, které přemístily své sídlo do jiného členského státu (viz čl. 86l uvedené směrnice) a ve společnostech nově vznikajících během přeshraničního rozdělení (viz čl. 160l uvedené směrnice), přičemž úprava je obdobná úpravě účasti zaměstnanců ve společnostech vzniklých přeshraniční fúzí.

1.2 Institut kodeterminace v právních řádech cizích států

Národní úpravy zastupování zaměstnanců v orgánech obchodních společností má většina členských států Evropské unie. V průběhu druhé poloviny 20. století vznikaly takové zákony postupně v Německu, Francii, Rakousku a dalších státech¹⁵.

V Německu, jehož právo představuje tradiční vzor inspirace pro Českou republiku a zaslouží si podrobnější rozbor, je právní úprava kodeterminace roztržštěná a vztahuje se nejen na akciové společnosti (*Aktiengesellschaft*), ale i na další formy kapitálových společností: družstva (*eingetragene Genossenschaft*), společnosti s ručením omezeným (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*) a komanditní společnosti na akcie (*Kommanditgesellschaft auf Aktien*).

Prvním zákonem, který zavedl povinnou zaměstnaneckou participaci do německého právního řádu, je *Montanmitbestimmungsgesetz* ze dne 21. května 1951¹⁶, který platí dodnes a vztahuje se na společnosti působící v oboru těžebního, železářského a ocelářského průmyslu a zaměstnávající více než 1000 zaměstnanců. Dozorčí rada v takových společnostech je tvořena 11 členy, zaměstnanecké rady volí 5 členů, z nichž 4 musí být zástupci zaměstnanců¹⁷.

---

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení (Text s významem pro EHP). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020].

¹⁵ Přehled evropských států, ve kterých existuje právní úprava kodeterminace, je uveden například ve studii *Why co-determination?* [online]. Hans-Böckler-Stiftung, 2017 [cit. 26.02.2020]. Dostupné z: <http://www.worker-participation.eu/content/download/6189/103795/file/20171010%20EN%20Why-Mitbestimmung.pdf>

¹⁶ NĚMECKO: Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 801-2, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 5 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/montanmitbestg/> (dále jen „*Montanmitbestimmungsgesetz*“). Pozn.: celý název zákona lze volně přeložit jako „zákon o účasti zaměstnanců v dozorčí radě těžebních společností a společností vyrábějících železo a ocel“.

¹⁷ § 4 Abs. 1 Buchstabe b, *Montanmitbestimmungsgesetz*.

Mitbestimmungsgesetz ze dne 4. května 1976¹⁸ stanoví, že ve společnostech, které zaměstnávají více než 2000 pracovníků, zaměstnanci nebo jejich zástupci volí polovinu členů dozorčí rady¹⁹, přičemž funkci předsedy dozorčí rady může obsadit jen člen dozorčí rady volený valnou hromadou, který má rozhodující hlas v případě rovnosti hlasů. Místa členů dozorčí rady volených zaměstnanci jsou rozdělena mezi zástupce odborových organizací a zaměstnance společnosti²⁰.

Drittelbeteiligungsgesetz ze dne 18. května 2003²¹ se vztahuje na kapitálové společnosti s počtem zaměstnanců převyšujícím 500 a stanoví, že v takových společnostech zaměstnanci volí třetinu členů dozorčí rady²². Zákon také stanoví minimální povinný počet zaměstnanců společnosti mezi takové volené členy²³.

Německá právní úprava institutu kodeterminace je často považována za příkladný vzor pro obdobné úpravy v jiných státech²⁴. Nicméně nelze zapomínat na to, že historické souvislosti, právní vývoj a ekonomická situace v každém konkrétním státě jsou zcela unikátní. Proto zahraniční právní úprava je sice vhodným zdrojem inspirace, ale její slepé napodobování nikdy není žádoucí.

Vzhledem k tomu, že výše zmíněné zákony platí v Německu po dobu několika desítek let, na jeho příkladu lze s určitou mírou jistoty hodnotit, zda kodeterminace má pozitivní dopad na ekonomiku státu v delším časovém horizontu. Empirický výzkum vlivu poměru zastoupení zaměstnanců v organech německých společností na jejich tržní hodnotu publikovaný v roce 2004 ukázal negativní efekt vyššího počtu zástupců zaměstnanců v dozorčí radě, který se projevuje zejména tím, že cenné papíry německých společností s paritním zastoupením zaměstnanců a akcionářů v dozorčí radě jsou obchodovány na burze v průměru o 31 % levněji ve srovnání s cennými papíry společností, kde zástupci zaměstnanců tvoří pouze třetinu celkového počtu členů

---

¹⁸ NĚMECKO: *Mitbestimmungsgesetz* vom 4. Mai 1976 (BGBl. I S. 1153), das zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/mitbestg/>. Pozn.: název zákona lze volně přeložit jako „zákon o kodeterminaci“.

¹⁹ § 7 Abs. 1, *Mitbestimmungsgesetz*.

²⁰ § 7 Abs. 2, *Mitbestimmungsgesetz*.

²¹ NĚMECKO: *Drittelbeteiligungsgesetz* vom 18. Mai 2004 (BGBl. I S. 974), das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/drittelbg/>. Pozn.: název zákona lze volně přeložit jako „zákon o třetinové participaci“.

²² § 4 Abs. 1, *Drittelbeteiligungsgesetz*.

²³ § 4 Abs. 2, *Drittelbeteiligungsgesetz*.

²⁴ Srov. GOWAN, Peter. Models For Worker Codetermination In Europe [online]. Peoplespolicyproject.org. 2017 [cit. 5.3.2020]. Dostupné z: <https://www.peoplespolicyproject.org/2017/09/08/models-for-worker-codetermination-in-europe/>

dozorčí rady²⁵. Zajímavé také je, že všechny výše uvedené německé zákony upravující kodeterminaci stanoví povinný poměr pohlaví pro obsazení míst v dozorčí radě členy volenými zaměstnanci²⁶, přičemž zavedení kvóty a následné zvýšení počtu žen mezi členy dozorčí rady nemělo žádný efekt na ekonomické výsledky společností²⁷.

Rakouský model kodeterminace je založen na principu strategického partnerství a je upraven federálním zákonem č. BGBl 1974/22 (*Arbeitsverfassungsgesetz*²⁸) doplněným o vyhlášku spolkového ministra pro sociální správu č. BGBl. 343/1974, o vysílání zástupců zaměstnanců do dozorčí rady²⁹. Zaměstnanci soukromých kapitálových společností mají právo na třetinové zastoupení v dozorčí radě prostřednictvím zástupců vysílaných radou zaměstnanců: na každé 2 členy dozorčí rady volené akcionáři společnosti rada zaměstnanců má právo vyslat 1 svého zástupce³⁰. Kritérium minimálního počtu zaměstnanců se neaplikuje. Povinný poměr pohlaví je stanoven pro kótované společnosti a pro společnosti s více než 1000 zaměstnanci. Mezi zvláštnosti rakouské právní úpravy zaměstnanecké participace lze zařadit skutečnost, že kodeterminace je upravena v rámci pracovního práva, nikoliv práva obchodních společností.

Na Slovensku je stále platný *Obchodný zákoník*, ve znění pozdějších předpisů³¹. Třetina členů dozorčí rady je povinně volena zaměstnanci akciové společnosti, má-li společnost více než 50

---

²⁵ GORTON, Gary a SCHMID, Frank A. Capital, labor, and the firm: a study of german codetermination [online]. *Journal of the European Economic Association*. 2004, sv. 2, č. 5, s. 863–905 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jeea/article-pdf/2/5/863/10312957/jeea0863.pdf>

²⁶ Viz § 5a, *Montanmitbestimmungsgesetz*, § 18a, *Mitbestimmungsgesetz* a § 4 Abs. 4, *Drittelbeteiligungsgesetz*.

²⁷ V této souvislosti lze zmínit, že požadavek genderové vyváženosti v orgánech obchodních společností byl zaveden zákonem poprvé v Norsku v roce 2003. Následně byla obdobná právní úprava zavedena také ve Francii, Španělsku a Nizozemsku. Viz BURROW, Norma, FEDORETS, Alexandra, GIBERT, Anna. *The effects of a gender quota on the board of German largest corporations* [online]. Stockholm Business School, 2018 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.sbs.su.se/polopoly_fs/1.417933.1545051481!/menu/standard/file/The%20effects%20of%20a%20gender%20quota%20on%20the%20board%20of%20German%20largest%20corporations.pdf. Na úrovni Evropské unie lze poukázat na návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kotovaných na burzách a o souvisejících opatřeních, která má přispět k zvýšení zastoupení žen v řídicích a dozorčích orgánech kótovaných společností. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020].

²⁸ RAKOUSKO: Bundesgesetz vom 14. Dezember 1973 betreffend die Arbeitsverfassung, ve znění pozdějších předpisů. In: Bundesgesetzblatt für die Republic Österreich [cit. 26. 2. 2020]. Dostupný z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008329> (dále jen „*Arbeitsverfassungsgesetz*“). Pozn.: zkrácený název zákona lze volně přeložit jako „zákon o pracovních vztazích“.

²⁹ RAKOUSKO: Verordnung des Bundesministers für soziale Verwaltung vom 17. Juni 1974 über die Entsendung von Arbeitnehmervertretern in den Aufsichtsrat, ve znění pozdějších předpisů. In: Bundesgesetzblatt für die Republic Österreich [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008331>

³⁰ § 110 Abs. 1, *Arbeitsverfassungsgesetz*.

³¹ SLOVENSKO: Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník. In: Čiastka č. 98/1991 Zb. vydaná dňa: 18.12.1991 [cit. 11.03.2020]. Dostupný z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-513#f2011973> (dále jen „ObchZ SK“).

zaměstnanců v hlavním pracovním poměru v době volby, dobrovolná kodeterminace (maximálně však do poloviny celkového počtu členů dozorčí rady) může být zavedena stanovami³². Pasivní volební právo náleží jen fyzickým osobám a jen těm, kdo jsou zaměstnanci společnosti (s výjimkami)³³. Volit mohou jen zaměstnanci, které jsou v pracovním poměru ke společnosti v době volby³⁴. Velký vliv mají odborové organizace: podávají návrh na volbu nebo odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci společnosti, jsou oprávněny uspořádat volbu nebo odvolání v případě nečinnosti představenstva, připravují a schvalují volební řád³⁵.

Ve Francii zaměstnanecká participace v dozorčích radách nebo představenstvech (v závislosti na tom, zda byl vybrán monistický nebo dualistický systém vnitřní struktury společnosti) je upravena obchodním zákoníkem (*Code de commerce*³⁶). Od roku 2015 je povinná u akciových společností (*société anonyme*), pokud zaměstnávají více než 1000 zaměstnanců ve Francii nebo 5000 zaměstnanců celosvětově³⁷. Ve společnostech s dozorčí radou nebo představenstvem, jejichž počet členů nepřevyšuje 12, musí alespoň 1 člen zastupovat zájmy zaměstnanců. Pokud počet členů orgánu převyšuje 12, musí mezi nimi být minimálně 2 zástupci zaměstnanců. Zákon rovněž připouští dobrovolnou kodeterminaci zakotvenou v zakladatelském právním jednání, přičemž počet členů volených zaměstnanci nesmí převýšit třetinu celkového počtu členů orgánu společnosti³⁸.

V Ruské federaci jsou odborové organizace na základě zmocnění zaměstnanců oprávněny mít své zástupce v kolektivních orgánech řízení společnosti³⁹. Toto pravidlo platí pro kolektivní orgány společností s ručením omezeným (*общества с ограниченной ответственностью*) a otevřených nebo uzavřených akciových společností (*открытые и закрытые акционерные общества*). Zákon dále neupravuje proceduru volby nebo odvolání takových zástupců odborových organizací.

---

³² § 200 odst. 1 ObchZ SK.

³³ § 200 odst. 4 ObchZ SK: „to neplatí, ak osobitné predpisy vyžadujú osobitné predpoklady na výkon funkcie člena dozornej rady.“

³⁴ § 200 odst. 5 ObchZ SK.

³⁵ § 200 odst. 5 a odst. 6 ObchZ SK.

³⁶ FRANCIE: Code de commerce, ve znění pozdějších předpisů [cit. 26. 2. 2020]. Dostupný z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379>.

³⁷ Article L225-79, *Code de commerce*.

³⁸ Article L225-27, *Code de commerce*.

³⁹ RUSKO: Ст. 16.3 Закона Российской Федерации «О профессиональных союзах, их правах и гарантиях деятельности» от 12.01.1996 N 10-ФЗ, ve znění pozdějších předpisů. In: Собрание законодательства Российской Федерации от 1996 г., N 3, ст. 148 [cit. 11.03.2020]. Dostupný z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8840/. Pozn.: název zákona lze volně přeložit jako „zákon o profesních svázích, jejich právech a zárukách činnosti“.

Mezi státy, kde chybí obecná zákonná úprava kodeterminace, patří Spojené království a USA. Nicméně angloamerickému právnímu prostředí kodeterminace není úplně cizí. Ve Spojeném království, například, zaměstnanci přístavů, pošty, plynárenských a ocelářských společností měli možnost podílet se na volbě členů jejich orgánů, zaměstnanci některých univerzit mají tuto možnost i dodnes⁴⁰. V USA stále zůstává v platnosti zákon státu Massachusetts z roku 1919 umožňující zaměstnancům výrobních společností podílet se na volbách členů představenstva⁴¹. Kromě toho v roce 2018 byly Kongresu USA předloženy návrhy hned dvou federálních zákonů. Prvním z nich je *Reward Work Act*. Jedním z jeho účelů je zavedení povinné volby třetiny členů představenstva kótovaných společností zaměstnanci⁴². Druhým je návrh senátorky a kandidátky v prezidentských volbách Elizabeth Warrenové *Accountable Capitalism Act*, který má zavést povinnou volbu 40 % členů představenstva zaměstnanci společností s ročními příjmy převyšujícími 1 miliardu USD⁴³. Zatím oba návrhy v rámci legislativního procesu ještě ani neprošly Senátem. Zatímco *Reward Work Act* sklidil velkou podporu⁴⁴, existují důvodné pochybnosti o tom, zda *Accountable Capitalism Act* vůbec bude přijat vzhledem k tomu, že se jedná o celkem zásadní zásah státu do správy velkých korporací, který je vnímán širší veřejností negativně⁴⁵.

---

⁴⁰ MCGAUGHEY, Ewan. *Votes at work in Britain: shareholder monopolisation and the 'single channel'* [online]. LawArXiv, 2019 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://osf.io/preprints/lawarxiv/2xn6q/>

⁴¹ MCGAUGHEY, Ewan. *Democracy in America at work: the history of labor's vote in corporate governance* [online]. Seattle University Law Review, 2019 [cit. 26.02.2020]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2590&context=sulr>

⁴² BALDWIN, Tammy. *A bill to prohibit public companies from repurchasing their shares on the open market, and for other purposes (Reward Work Act)* [online]. Senate of the United States, S.915 - 116th Congress (2019-2020), 2019 [cit. 26.02.2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/915/text>. Pozn.: zkrácený název zákona lze volně přeložit jako „zákon o odměňování za práci“.

⁴³ WARREN, Elisabeth. *Accountable Capitalism Act* [online]. Senate of the United States, S.3348 - 115th Congress (2017-2018), 2018 [cit. 26.02.2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-bill/3348/text>. Pozn.: název zákona lze volně přeložit jako „zákon o zodpovědném kapitalismu“.

⁴⁴ Především díky tomu, že navrhovaný zákon v druhé části zakazuje akciovým společnostem (*public companies*) zpětný odkup svých akcií na otevřeném trhu, čímž se chce zamezit umělému zvyšování cen akcií. Viz např. STATEMENT: Financial Economy Experts at Roosevelt Institute React to Bill Introduced by Senator Tammy Baldwin (D-WI) to Ban Stock Buybacks. In: rooseveltinstitute.org [online]. Roosevelt Institute, 22.03.2018 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://rooseveltinstitute.org/statement-financial-economy-experts-roosevelt-institute-react-bill-introduced-by-senator-tammy-baldwin-d-wi-ban-stock-buybacks/>

⁴⁵ Srov. JAMISON, Mark. An unaccountable side of Elizabeth Warren's Accountable Capitalism Act. In: [aei.org](https://www.aei.org) [online]. American Enterprise Institute, 10.10.2019 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://www.aei.org/technology-and-innovation/an-unaccountable-side-of-elizabeth-warrens-accountable-capitalism-act/> nebo KUPRIONIS, Denise. Will Warren's Accountable Capitalism Act help? The answer is no. In: corpgov.law.harvard.edu [online]. Harvard Law School Forum on Corporate Governance, 10.09.2018 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/09/10/will-warrens-accountable-capitalism-act-help-the-answer-is-no/>

1.3 Historický vývoj právní úpravy v ČR

Kodeterminace do českého právního řádu byla zavedena zákonem č. 104/1990 Sb., zákon o akciových společnostech⁴⁶. Následně tato úprava v značně přepracované a doplněné podobě byla převzata zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též „ObchZ“ nebo „obchodní zákoník“). Záměrem autorů obchodního zákoníku bylo mimo jiné navázat na tradiční instituty evropského obchodního práva a zohlednit mezinárodní právní úpravu v této oblasti.⁴⁷ Jak uvádí Pelikánová, obsahově byla úprava zapojení zaměstnanců v dozorčí radě akciové společnosti podobná úpravě zastoupení zaměstnanců v návrhu nepřijaté Páté směrnice⁴⁸, o níž bylo pojednáno výše v podkapitole 1.1.

Předpokládaným účelem umožnění účasti zaměstnanců na činnosti dozorčí rady bylo zaprvé, dosažení maximální informovanosti zaměstnanců o hospodaření společnosti, a zadruhé umožnění zaměstnancům sdělovat svůj názor a uplatňovat svůj vliv při řešení otázek spadajících do působnosti dozorčí rady⁴⁹.

Ustanovení § 200 odst. 1 ObchZ upravovalo povinnou volbu jedné třetiny členů dozorčí rady zaměstnanci pro akciové společnosti s více než 50 zaměstnanci v pracovním poměru, pokud jejich pracovní doba přesahovala polovinu týdenní pracovní doby stanovené zvláštním právním předpisem v první den účetního období, v němž se konala valná hromada, která volila členy dozorčí rady. Zákon zároveň umožňoval, aby ve stanovách akciové společnosti byl určen vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci, přičemž tento počet nesměl být větší než počet členů volených valnou hromadou. Jinými slovy, zaměstnancům akciové společnosti bylo umožněno volit od jedné třetiny do poloviny členů dozorčí rady. Pro akciové společnosti s menším počtem zaměstnanců zákon připouštěl možnost dobrovolné kodeterminace upravené ve stanovách. Dle § 200 odst. 6 ObchZ aktivní volební právo náleželo pouze zaměstnancům v pracovním poměru ke společnosti, volit mohli buď přímo, nebo prostřednictvím volitelů. Dále uvedené ustanovení určovalo podmínky pasivního volebního práva (zvolena mohla být pouze fyzická osoba, která

---

⁴⁶ §55 odst. 3 zákona č. 104/1990 Sb., zákon o akciových společnostech.

⁴⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, obchodní zákoník [online]. Tisky FS ČSFR, část č. 684. Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, 1991, VI. volební období [cit. 23. 01. 2020]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm

⁴⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 2. díl, § 56-260. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, s. 966-967.

⁴⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, obchodní zákoník [online]. Tisky FS ČSFR, část č. 684. Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, 1991, VI. volební období [cit. 23. 01. 2020]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm

v době volby byla v pracovním poměru ke společnosti nebo byla zástupcem nebo členem zástupce zaměstnanců podle zvláštního právního předpisu) a upravovalo otázky voleb a jejich organizace. Také byla výslovně upravena možnost odvolání zaměstnanci člena dozorčí rady, který byl jimi zvolen⁵⁰. Tuto právní úpravu lze považovat za celkem detailní a propracovanou.

Zákon o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2014 zcela vypustil jak úpravu povinné účasti zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady, tak i dříve výslovně uvedenou možnost sjednat takový způsob obsazování dozorčí rady ve stanovách. Kodeterminace zůstala zmiňována jen v zákoně č. 77/1997 Sb., zákon o státním podniku, zákoně č. 627/2004 Sb., zákon o evropské společnosti a zákoně č. 125/008 Sb., zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Co vedlo zákonodárce k závěru o tom, že ustanovení zakotvující zapojení zaměstnanců do procesu vytváření kontrolního orgánu akciové společnost pozbylo významu? Lasák například za jeden z možných důvodů zrušení zaměstnanecké participace v dozorčích radách považuje snahu zamezit tomu, aby podnikatelé byli motivováni k zvolení právní formy společnosti s ručením omezením místo akciové společnosti jen kvůli eliminaci účasti zaměstnanců⁵¹. Dále lze předpokládat, že ze strany akciových společností nebyl zájem o zavedení dobrovolné zaměstnanecké participace.

Rekodifikace s sebou přinesla řadu sporných otázek jak obecně, tak i v posuzované oblasti. Za základní z nich lze považovat pochybnosti o tom, zda se jedná o úpravu dispozitivní nebo kogentní, tj. zda zůstala zachována možnost dobrovolně sjednat kodeterminaci ve stanovách akciové společnosti.

Posouzení povahy jednotlivých ustanovení zákona z hlediska možnosti odchýlit se od nich ujednáním stran je v řadě případů komplikovaným úkolem. Právní normy soukromého práva mají zásadně dispozitivní povahu⁵². Ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též „OZ“ nebo „občanský zákoník“) upravuje omezení autonomie vůle: odchýlné ujednání práv a povinností osob není možné v případě, že to výslovně zakazuje zákon, a to buď přímo, nebo nepřím⁵³. Obecně lze shrnout, že zákon zakazuje odchýlit se od jednotlivé právní normy přes

---

⁵⁰ § 200 odst. 6 ObchZ.

⁵¹ K tomu blíže: LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*, roč. 2012, č. 2, s. 49.

⁵² Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016-235 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016.

⁵³ Příkladem přímého výslovného zákazu je ustanovení § 1 odst. 2 část věty za středníkem OZ: „zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti“. Nepřímý výslovný zákaz obsahuje ustanovení § 580 OZ: „neplatné je právní jednání, které se přiči dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje“. Podrobněji k tomu viz ŠUK, Petr. Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. *Ad Notam*, roč. 2019, č. 3, s. 3-12.

výslovný zákaz, způsobem porušujícím dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob (včetně práva na ochranu osobnosti) nebo takovým způsobem, že to bude odporovat jejímu smyslu a účelu. Z uvedeného plyne, že právní norma je kogentní, pokud to vyžadují její smysl a účel⁵⁴, k jejichž zjištění lze dospět pomocí teleologického výkladu.

Komentář k § 448 odst. 1 ZOK⁵⁵ dovozuje nepřipustnost dobrovolné kodeterminace po rekodifikaci. Zásadním argumentem dle názoru autorů je to, že konstituování orgánů obchodních korporací má statusovou, tudíž kogentní ve smyslu § 1 odst. 2 OZ povahu, proto ve stanovách nelze založit omezení valné hromady při volbě členů orgánů⁵⁶, pokud zákon takové omezení nepřipouští.

Odlíšné stanovisko zaujal Čech⁵⁷. Poukazuje na to, že kogentní výklad je zcela proti anglo-americkému svobodnému pojetí práva společností, ke kterému se přiklonili autoři zákona o obchodních korporacích. S odkazem na § 421 odst. 2 písm. f) ZOK⁵⁸ dovozuje, že dobrovolná participace zaměstnanců nemůže být vyloučena bez dalšího. Ke stejnému názoru se přiklonil i Pelikán⁵⁹.

Otázka složení kontrolního orgánu akciové společnosti nepochybně spadá do statusové úpravy, ale to neznamená, že se od této úpravy nelze za žádných okolností odchýlit⁶⁰. Ze smyslu a účelu právní úpravy dozorčí rady akciové společnosti po rekodifikaci nelze jednoznačně dovodit, že by bránila účasti zaměstnanců na volbě části členů dozorčí rady. Vzhledem k tomu, že šlo o poměrně zásadní změnu ve způsobu obsazení dozorčí rady akciových společností ve srovnání s předchozí právní úpravou, nelze jednoduše usoudit, že vypuštění ze zákona ustanovení o kodeterminaci znamená její nepřipustnost ani v dobrovolné formě. Podobný závěr by odporoval principu obecné smluvní volnosti, jež je jedním ze základních pilířů soukromého práva. Proto je vhodné a žádoucí

---

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 709.

⁵⁶ Nelze nezmínit, že se v citovaném komentáři k uvedenému ustanovení zákon o obchodních korporacích hovoří o nepřipustnosti omezení valné hromady při volbě členů představenstva, nikoliv dozorčí rady.

⁵⁷ ČECH, Petr. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*, roč. 2013, č. 11, s. 34-35.

⁵⁸ Uvedené ustanovení zákona o obchodních korporacích stanoví, že do působnosti valné hromady akciové společnosti náleží mimo jiné i „volba a odvolání členů dozorčí nebo správní rady a jiných orgánů určených stanovami, s výjimkou členů dozorčí rady, které nevolí valná hromada“.

⁵⁹ PELIKÁN, Robert in: Diskuze k článku POSPÍŠIL, Daniel. *Kodeterminace: mohou být zaměstnanci po rekodifikaci stále zastoupeni v dozorčích radách?* [online]. OBCZAN.CZ - komunitní portál o rekodifikaci [cit. 23.11.2019]. Dostupné z: <https://www.obczan.cz/clanky/kodeterminace-mohou-byt-zamestnanci-po-rekodifikaci-stale-zastoupeni-v-dozorcich-radach?do=detail-export>

⁶⁰ Odchylné ujednání není zakázáno, pokud neporušuje práva týkající se postavení osob. Viz ŠUK, op. cit. sub 53.

akceptovat výklad dovozující dispozitivitu zákonné úpravy ve vztahu k možnosti zachovat zaměstnaneckou participaci ve stanovách i po 1. lednu 2014.

Z důvodu absence přechodných ustanovení týkajících se kodeterminace nebylo také zcela zřejmé, zda mandáty členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci před nabytím účinnosti zákona o obchodních korporacích zůstanou platné nebo zaniknou. Výkladem § 775 a § 778 ZOK bylo dovozeno, že mandát trvá i po 1. lednu 2014 a skončí buď uplynutím funkčního období, nebo jiným způsobem stanoveným dosavadním zákonem⁶¹.

1.4 Současná právní úprava v ČR

Dne 14. ledna 2017 nabyla účinnosti historicky první novela zákona o obchodních korporacích vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 458/2016 Sb.⁶², která vrátila výslovnou úpravu jak povinné, tak i dobrovolné účasti zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady akciové společnosti. V rámci projednávání této novely byla předložena řada pozměňovacích návrhů, jak by měla znovuzavedená povinná kodeterminace být upravena. Navrhovaly se změny hranice počtu zaměstnanců (například snížení do 250 dle návrhu ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny⁶³), zakotvení kodeterminace pouze u akciových společností, v nichž má stát většinovou majetkovou účast (dle návrhu hospodářského výboru Poslanecké sněmovny⁶⁴) a další. Rovněž zazněly i návrhy na zamítnutí novely z důvodu její nadbytečnosti⁶⁵.

Od 14. ledna 2017 je volba jedné třetiny členů dozorčí rady zaměstnanci povinná u akciových společností s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru⁶⁶. Počet členů dozorčí rady u takových společností musí být dělitelný třemi. Jak i dříve obchodní zákoník, tak i zákon

---

⁶¹ Srov. LIŠKA, Petr. Volba členů dozorčí rady zaměstnanci a souběh funkcí po rekodifikaci. *EPRAVO.cz Digital* [online]. 2015, č. 12. [cit. 29.01.2020]. ISSN: 1213-189X. Dostupné z: <https://tablet.epravo.cz/12-2015/tema-vydani-volba-clenu-dozorci-rady-zamestnanci-a-soubeh-funkci-po-rekodifikaci/>

⁶² Plný název: zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁶³ Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 592/0 [online]. Praha: Sněmovní tisk 592/7, část č. 1/2. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2016, 7. volební období [cit. 5. 02. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=110141>

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Například poslanec Ivan Pilný v obecné rozpravě o návrhu předmětné novely ve druhém čtení, která se konala dne 7.09.2016 na 49. schůzi Poslanecké sněmovny, uvedl, že „úspěšné podniky mají řadu mechanismů a nástrojů, jak vyslechnout zaměstnance a nechat je promluvit do chodu podniku“, proto není potřeba upravovat účast zaměstnanců na řízení společnosti v zákoně. Stenoprotokol zmíněné obecné rozpravy je dostupný z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/049schuz/s049074.htm#r3>

⁶⁶ § 448 odst. 1 ZOK. Je vhodné uvést, že zákon o obchodních korporacích na rozdíl od obchodního zákoníku neřeší otázku, ke kterému okamžiku je třeba posuzovat splnění kritéria počtu zaměstnanců.

o obchodních korporacích nyní výslovně upravuje možnost zavedení dobrovolné kodeterminace stanovami akciové společnosti s nižším počtem zaměstnanců a umožňuje, aby ve stanovách byl určen vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci, maximálně však do poloviny celkového počtu členů⁶⁷. Pouze zaměstnanci v pracovním poměru ke společnosti mají právo volit⁶⁸ a odvolávat členy dozorčí rady⁶⁹. Novela poskytuje dvouleté přechodné období, v jehož průběhu akciové společnosti, kterých se změna právní úpravy dotýká, musí uvést znění stanov a složení dozorčí rady do souladu se zákonem⁷⁰. Nedodržení této povinnosti může vést ke zrušení společnosti rejstříkovým soudem bez návrhu a nařízení její likvidace po předchozí neúspěšné výzvě k nápravě a uplynutí k tomu poskytnuté dodatečné lhůty⁷¹.

Názory odborné veřejnosti na kvalitu provedené novelizace zákona o obchodních korporacích nejsou lichotivé. Například Dědič rovnou označuje novou právní úpravu za nepodařenou⁷², Čech k tomu dodává, že je prakticky neaplikovatelná⁷³. První novele zákona o obchodních korporacích je tak vytýkána celá řada nedostatků a sporných otázek komplikujících využívání kodeterminace v praxi. Zmíněným problémům a hledání možných řešení se mimo jiné bude věnovat i tato práce.

Hlavní otázkou spojenou s účinnou zákonnou úpravou je, jestli se povinná kodeterminace týká i monistických akciových společností s počtem zaměstnanců nad stanovenou hranicí. Zákonná úprava totiž umožňuje dvojí výklad, což právní jistotě nepřispívá.

U akciových společností s dualistickým systémem řídicí a kontrolní funkce jsou klasicky rozděleny mezi představenstvem a dozorčí radou. V případě současné podoby monistických akciových společností dle účinného českého práva správní rada je orgánem, který kumuluje řídicí i kontrolní funkci, statutárnímu řediteli náleží zastupování společnosti navenek a běžné obchodní vedení⁷⁴. Důvodová zpráva k původnímu vládnímu návrhu novely předpokládala aplikaci povinné

---

⁶⁷ § 448 odst. 2 ZOK.

⁶⁸ § 448 odst. 3 ZOK.

⁶⁹ § 448 odst. 4 ZOK.

⁷⁰ Přechodné ustanovení zavedeno zákonem č. 458/2016 Sb. Čl. II.

⁷¹ Ibid.

⁷² DĚDIČ, Jan in KRAMER, Jaroslav. Zákon, který (ne)potřebujeme... *Právní rádce*. 2018, roč. XXV., č. 1, s. 22.

⁷³ ČECH, Petr in VEJVODOVÁ, Alžběta. Rozhovor - Nová pravidla v obchodním právu. *Právní rádce*. 2020, roč. XXVII., č. 2, s. 40.

⁷⁴ ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016, s. 325-328.

zaměstnanecké participace i na správní radu⁷⁵, ale do znění zákona obdobná právní úprava pro správní radu nebyla zapracována.

Jedním z argumentů proti výkladu umožňujícímu zastoupení zaměstnanců ve správních radách je to, že novela nezměnila samostatnou úpravu počtu členů správní rady v § 457 ZOK, která tak stále může být jednočlenná⁷⁶. Dalším argumentem proti je již zmíněná rozšířená funkce správní rady (která není čistě kontrolní, na rozdíl od dozorčí rady), zaměstnanci by neměli zasahovat do řízení společnosti prostřednictvím svých zástupců v tomto voleném orgánu⁷⁷.

Ve prospěch výkladu, který do okruhu povinných akciových společností zahrnuje i monistické společnosti, svědčí § 456 odst. 2 ZOK, který stanoví, že ustanovení týkající se dozorčí rady se přiměřeně použijí i na správní radu. Z uvedeného plyne, že povinná participace zaměstnanců by se tak mohla vztahovat i na správní radu. Za další zásadní argument lze považovat to, že smyslem právní úpravy nemohla být diskriminace zaměstnanců monistických akciových společností a zároveň poskytnutí akcionářům akciových společností možnosti se relativně jednoduše vyhnout zavedení kodeterminace změnou způsobu řízení společnosti z dualistického na monistický⁷⁸.

Je očividné, že účinná úprava povinné zaměstnanecké participace není komplexní, chybí jí systematická propracovanost. Z důvodové zprávy k původnímu návrhu zákona č. 458/2016 Sb. plyne, že navrhovatelé rozlišovali mezi dozorčí radou a správní radou. Proto lze usuzovat, že záměrem zákonodárce nejspíše bylo (byť i nešťastně formulované) zavedení povinné kodeterminace pouze u dualistických akciových společností. V této souvislosti je vhodné také zdůraznit, že ze zmíněného výše § 456 odst. 2 ZOK neplyne automatická aplikace absolutně všech ustanovení o dozorčí radě na správní radu, ale „podle okolností“⁷⁹. Co se týká argumentu porušení rovnosti práv zaměstnanců, z neuplatnění povinné kodeterminace v případě monistických akciových společností nelze bez dalšího dovozovat diskriminaci jejich zaměstnanců. Je třeba

---

⁷⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. Sněmovní tisk 592/0, část č. 1/4. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2015, 7. volební období [cit. 2. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115672>

⁷⁶ Srov. VEJVODOVÁ, Alžběta. Návrat zaměstnanců do dozorčích rad: Budou volit třetinu členů kontrolních orgánů akciových společností [online]. *Právní rádce*, 2018 [cit. 12. 02. 2020]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66363760-navrat-zamestnancu-do-dozorcich-rad>

⁷⁷ Srov. DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace). *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, s. 97 nebo BERROVÁ, Petra. Legislativní novinky s komentářem - Novela zákona o obchodních korporacích In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 24. 01. 2020].

⁷⁸ Srov. TOMÁŠEK, Petr. Obnovení povinné kodeterminace – návrat nejistoty. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 38.

⁷⁹ Obdobně DĚDIČ, ŠUK op. cit. sub 77.

poukázat na skutečnost, že zákon o obchodních korporacích neaplikuje kodeterminaci v jiných obchodních korporacích (například ve společnosti s ručením omezeným), proto v případě dualistické akciové společnosti jde spíše o výjimku z obecného pravidla. S ohledem na výše uvedené nezbyvá než přiklonit se k většinovému názoru, který vylučuje povinnou kodeterminaci u akciových společnostech s monistickým systémem vnitřní struktury v jejich současné podobě.

Neuspokojivý stav úpravy institutu kodeterminace v českém právním řádu nebude trvat dlouho. Výše zmíněné nedostatky současné právní úpravy a potíže vznikající při praktické aplikaci zákona se zákonodárce pokusil odstranit pomocí rozsáhlé revize zákona o obchodních korporacích. Dne 13. února 2020 ve Sbírce zákonů pod číslem 33/2020 Sb.⁸⁰ byla vyhlášena tzv. velká novela zákona o obchodních korporacích (dále též „velká novela“), která nabude účinnosti 1. ledna 2021. Spor o tom, zda se povinná kodeterminace týká i monistických akciových společností, je tak konečně vyřešen. Zákonodárce rozhodl o změně stávající koncepce úpravy monistického systému vnitřní struktury akciové společnosti, která byla opakovaně kritizovaná kvůli nesouladu s tradiční podobou monistického systému (jenž předpokládá existenci jediného voleného orgánu)⁸¹. Nově jediným voleným orgánem monistické akciové společnosti, jemuž náleží obchodní vedení i dohled nad činností, je správní rada (§ 396 odst. 2 ZOK a § 456 odst. 2 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Její členy volí a odvolává valná hromada, s výjimkou případů, kdy stanovy spojují právo jmenovat nebo odvolat jednoho nebo více členů správní rady se zvláštním druhem akcií (§ 458 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, a nový § 448b ZOK upravující možnost jmenování člena dozorčí rady akcionářem se použije obdobně). Z uvedeného vyplývá, že pouze valná hromada a akcionáři vlastníci akcií s vysílacími právy mohou rozhodovat o složení správní rady, dané zákonné ustanovení je zřejmě kogentní, a výklad dovozující možnost zaměstnanecké participace není přípustný, jelikož se stávající ustanovení § 456 odst. 2 ZOK odkazující na úpravu dozorčí rady účinností velké novely ruší.

Přehled a analýza dopadů velké novely na jednotlivé aspekty problematiky kodeterminace související s vznikem, zánikem a pozastavením funkce voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti budou představeny v odpovídajících kapitolách této diplomové práce.

---

⁸⁰ Plný název: zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

⁸¹ Např. DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 65-71 nebo ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 324.

2 Vznik funkce (kodeterminovaného) člena orgánu

Obecně mezi způsoby vzniku funkce člena voleného orgánu lze zařadit následující: určení prvních členů zakladateli, volba, kooptace, náhradnictví, jmenování soudem, právní nástupnictví. S ohledem na výše specifikované užší zaměření dané diplomové práce bude další výklad omezen na vznik funkce člena dozorčí rady volbou, kooptací nebo náhradnictvím a jmenováním soudem.

V úvodu této kapitoly je vhodné stručně vymezit předpoklady členství v kontrolním orgánu akciové společnosti. V souladu s ustanovením § 154 OZ členem dozorčí rady může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Aby se mohla ucházet o funkci, musí splňovat určité podmínky stanovené zákonem⁸². Musí být plně svéprávná⁸³ a bezúhonná ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ŽZ“)⁸⁴. Dále u takové osoby nesmí existovat skutečnost představující překážku provozování živnosti, jejichž výčet je uveden v § 8 ŽZ⁸⁵. Členem kontrolního orgánu se může stát i osoba vyloučená z výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace diskvalifikačním rozhodnutím soudu podle § 63 a násl. ZOK, protože rozhodnutí o vyloučení se týká pouze vyloučení z výkonu funkce člena statutárního orgánu nebo osoby v obdobném postavení (např. prokuristy nebo likvidátora⁸⁶) a nevztahuje se na výkon funkce člena kontrolního orgánu⁸⁷. Pro členy dozorčí rady akciové

---

⁸² Pokud funkci vykonává právnická osoba, splnění podmínek je vyžadováno u zástupce této právnické osoby ve voleném orgánu. Aktuálně účinná právní úprava výslovně neřeší případy, kdy právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu, který je rovněž právnickou osobou. V tomto případě lze logicky dovodit, že splnění podmínky bude vyžadováno u fyzické osoby, která se bude nacházet na konci řetězu právnických osob.

⁸³ § 152 odst. 2 OZ. Plně svéprávným se člověk stává dovršením osmnáctého roku věku dle § 30 odst. 1 OZ, přiznáním svéprávnosti dle § 30 odst. 2 OZ ve spojení s § 37 OZ nebo uzavřením manželství dle § 30 odst. 2 OZ ve spojení s § 672 odst. 2 OZ. Pokud se členem orgánu má stát právnická osoba, zkoumání splnění podmínky svéprávnosti připadá v úvahu u jejího zástupce (fyzické osoby).

⁸⁴ Dle uvedeného ustanovení živnostenského zákona se za bezúhonnou „nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena“.

⁸⁵ Například prohlášení konkursu na majetek osoby nebo zrušení živnostenského oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 ŽZ.

⁸⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 405.

⁸⁷ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 140. Shodně ŠUK, Petr in ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 191. Je vhodné poznamenat, že od 1. ledna 2021 nebude možné vylučovat z výkonu funkce člena statutárního orgánu jiné osoby, které mají povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře, resp. nelze vylučovat jiné osoby než členy statutárního orgánu (i bývalé), osoby v obdobném postavení, fyzické osoby zastupující právnické osoby při výkonu funkce člena statutárního orgánu nebo další osoby, které se fakticky v takovém postavení nachází, jelikož dojde k zrušení § 65 odst. 2 ZOK (viz § 63-69 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021).

společnosti § 448 odst. 7 ZOK také stanoví neslučitelnost funkcí s členy představenstva nebo jiných osob oprávněných podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost⁸⁸.

Uvedené podmínky představují minimální kogentní požadavky, které zákon klade na osobu hodlající vykonávat funkci v orgánu obchodní korporace. Rozšířit podmínky pro výkon funkce člena dozorčí rady lze prostřednictvím zakladatelského právního jednání (například lze zakotvit požadavek dosažení určitého stupně vzdělání), ovšem je třeba dodržet požadavky § 1 odst. 2 OZ na ujednání odchylovající se od zákona⁸⁹. Pokud osoba nespĺňuje některou ze zákonem daných podmínek výkonu funkce, nemůže se stát členem voleného orgánu, a na její případné povolání do funkce se v souladu se zněním § 155 odst. 1 OZ hledí, jako by se nestalo. Jiná situace nastává v případě nesplnění podmínky ujednané v stanovách akciové společnosti: případné povolání takové osoby do funkce bude ztíženo vadou, ale fikce nepřijetí na takové rozhodnutí nedopadá⁹⁰.

Velká novela zákona o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2021 přináší zásadní změnu, která má přispět k větší transparentnosti organizačních struktur kapitálových obchodních společností a družstev, a sice zákaz řetězení právnických osob v jejich volených orgánech⁹¹. Je-li členem voleného orgánu právnická osoba, bude muset bez zbytečného odkladu zmocnit jedinou (konkrétní) fyzickou osobu k zastupování v tomto orgánu (§ 46 odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Pro právnickou osobu, která se teprve má stát členem voleného orgánu, bude platit, že bez zápisu takového zástupce do obchodního rejstříku nebude možné zapsat i samotnou právnickou osobu jako člena voleného orgánu (§ 46 odst. 6 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Pokud právnická osoba nezmocní zástupce a nezapíše jej do obchodního rejstříku ve lhůtě 3 měsíců ode dne vzniku funkce, dojde k zániku její funkce ve voleném orgánu *ex lege* (§ 46 odst. 7 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Vzhledem k tomu, že od 1. ledna 2021 už nemůže být právnická osoba zvolena do dozorčí rady akciové společnosti jako zástupce zaměstnanců (§

---

⁸⁸ Pokud osoba, která je členem představenstva, bude zvolena do funkce člena dozorčí rady, její volba zároveň znamená její odvolání z funkce člena představenstva, pokud dle stanov členy představenstva volí a odvolává valná hromada (v opačném případě se členem dozorčí rady nestane). Viz HAVEL, Bohumil in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 800.

⁸⁹ ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 164.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Jedná se o odchýlení od obecné úpravy v § 154 OZ. Přínosem zavedení speciální úpravy v zákoně o obchodních korporacích bude dohledatelnost konkrétní fyzické osoby, kterou lze případně volat k odpovědnosti. Viz VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony [online]. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2020, 8. volební období [cit. 19. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135881>

448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021), pro účely dané diplomové práce zájem představuje spíše úprava týkající se právnických osob, jejichž funkce ve voleném orgánu kapitálové obchodní společnosti vznikla před účinností velké novely. Na právnické osoby zvolené do dozorčí rady akciové společnosti jejími zaměstnanci pamatuje přechodné ustanovení zavedené zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II, odst. 5 ZOK: nezmocní-li taková právnická osoba fyzickou osobu jako svého zástupce v souladu s § 46 odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, a nebude-li její zástupce zapsán do obchodního rejstříku ve lhůtě 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti velké novely (tj. do 1. 4. 2021), funkce právnické osoby zanikne.

2.1 Volba

Ve většině případů funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady vzniká na základě projevu vůle zaměstnanců, tj. v důsledku provedení voleb. Jak již bylo zmíněno, nyní je účinná právní úprava volby členů dozorčí rady zaměstnanci v zákoně o obchodních korporacích příliš stručná, což přináší řadu nejasností, o nichž bude pojednáno v dalším výkladu.

2.1.1 Aktivní volební právo

Aktivní volební právo zaměstnanců vzniká ze zákona, má-li společnost více než 500 zaměstnanců v pracovním poměru, nebo může být založeno stanovami akciové společnosti v případě dobrovolné kodeterminace. Z ustanovení § 448 odst. 3 ZOK plyne, že právo volit zástupce zaměstnanců do dozorčí rady je omezeno na zaměstnance společnosti v pracovním poměru. To znamená, že zaměstnanci společnosti vykonávající práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (tj. dohod o provedení práce, kde rozsah práce je omezen na 300 hodin v kalendářním roce, a dohod o pracovní činnosti, kde rozsah práce nesmí překročit 20 hodin týdně⁹²⁾ nebo dočasně přidělení zaměstnanci se nemohou zúčastnit voleb.

Okruh oprávněných voličů dle zákona je široký: právo volit svědčí zaměstnancům ve zkušební době, zaměstnancům s déle trvající dočasnou pracovní neschopností, zaměstnankyním čerpajícím mateřskou dovolenou nebo zaměstnancům na rodičovské dovolené, a také zaměstnancům se zkrácenou pracovní dobou. Není zcela jasné, proč zákonodárce nebral zřetel na velikost pracovního úvazku a nepřevzal do novelizované právní úpravy podmínku překročení poloviny

---

⁹² Srov. § 74 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

týdenní pracovní doby stanovené zvláštním právním předpisem, kterou obchodní zákoník stanovil pro určení rozhodného počtu zaměstnanců. Vzhledem k tomu, že nejkratší délka pracovní doby v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů uvedena není, lze si představit, že zaměstnanec může mít dohodnutou týdenní délku pracovní doby v rozsahu 1 hodiny nebo dokonce kratší. V tomto případě jde o zjevný rozpor s primárním účelem umožnění účasti zástupců zaměstnanců v dozorčí radě, neboť rozhodování o tom, kdo bude zastupovat zájmy zaměstnanců v kontrolním orgánu akciové společnosti, by mělo být svěřeno zaměstnancům, kteří věnují této společnosti většinu svého pracovního času. Může to také ovlivnit ochotu společnosti zaměstnávat zaměstnance na zkrácené pracovní úvazky, přičemž určitou roli bude hrát motivace k případnému ovlivnění složení dozorčí rady.

Vzhledem k výše uvedenému vzniká zákonitá otázka: lze-li omezit aktivní volební právo stanovami akciové společnosti? Existuje názor, že se stanovy v této otázce nemohou odchýlit od zákona, proto hlasovací právo například nelze vázat na délku týdenní pracovní doby a tím vyloučit z hlasování ty, kteří pracují na zkrácený pracovní úvazek⁹³. Nicméně vzhledem ke smluvní povaze stanov akciové společnosti⁹⁴ a se zřetelem k účelům zavedení kodeterminace deklarovaným zákonodárcem lze s opatrností předpokládat, že omezit aktivní volební právo zaměstnanců ve stanovách je přeci jen možné. Jmenování členů volených orgánů obchodních korporací je statusovou otázkou ve smyslu § 1 odst. 2 OZ⁹⁵. Ustanovení § 448 odst. 3 ZOK lze považovat za relativně kogentní v tom smyslu, že zákon zřejmě zakazuje odepření zaměstnancům práva volit, ale mlčí o případné možnosti modifikace tohoto práva. Z hlediska testu proporcionality za relevantní důvod pro omezení práva zaměstnanců volit členy dozorčí rady může být považována jen ochrana zájmů společnosti a akcionářů, resp. zájem o to, aby rozhodovat o složení dozorčí rady mohli jen zaměstnanci, kteří mají užší vztah ke společnosti. Dosáhnout sledovaného cíle lze tak, že ve stanovách bude zakotveno kritérium takového užšího vztahu ke společnosti (např., zaměstnanci s délkou týdenní pracovní doby přesahující 10 hodin týdně, nebo zaměstnanci, jež

---

⁹³ Srov. DVOŘÁK, Tomáš. Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedenou zákonem č. 458/2016 Sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně. *Obchodní právo*. 2018, roč. 27, č. 7-8, s. 246–253.

⁹⁴ Stanovy jsou někdy označovány za smlouvu *sui generis* (srov. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 68) nebo se jím přiznává kvazismluvní povaha (srov. RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Povaha a pravidla výkladu (nejen) zakladatelských právních jednání soukromých korporací. *Právní rozhledy*. 2016, č. 18, s. 611).

⁹⁵ Ke statusovým otázkám viz stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cjpn 204/2015.

nejsou ve zkušební době apod.), na jehož základě lze určit, kdo ze zaměstnanců je oprávněn volit. V praxi bude těžké najít univerzálně přípustné kritérium, jehož použití by vedlo jen k minimálně nezbytnému omezení aktivního volebního práva zaměstnanců. U každé konkrétní společnosti bude vždy nutné vzít v úvahu celkový počet zaměstnanců, podmínky jejich pracovních smluv, celkový počet členů dozorčí rady aj. Zákon dále výslovně nestanoví, kolik hlasů může mít každý zaměstnanec, ale z principu rovného, řádného, svobodného a stejného výkonu hlasovacího práva lze dovodit, že každý zaměstnanec má jen jeden hlas, a změna počtu hlasů připadajících na zaměstnance prostřednictvím stanov není přípustná⁹⁶.

Velká novela nepřináší v tomto ohledu žádné změny a toliko upřesňuje, že aktivní volební právo náleží zaměstnancům, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru v době konání volby (což jinak šlo logicky dovodit i za nyní účinné zákonné úpravy).

2.1.2 Pasivní volební právo

Jak již bylo uvedeno výše, člen dozorčí rady volený zaměstnanci musí splňovat všechny zákonné požadavky kladené na jakéhokoliv člena orgánu obchodní korporace. Zvolena může být fyzická nebo právnická osoba, což znamená, že členem dozorčí rady může být zvolena i odborová organizace.

Zákon o obchodních korporacích ve stále účinném znění, na rozdíl od obchodního zákoníku⁹⁷, nestanoví žádná omezení pasivního volebního práva. Zaměstnanci (stejně jako akcionáři) tak mohou zvolit do dozorčí rady v podstatě kohokoliv. Teoreticky je tedy možné, že zástupcem zaměstnanců v dozorčí radě bude zvolena osoba, která vůbec není spojena s danou akciovou společností, čímž vzniká další rozpor s účelem zavedení kodeterminace.

Určitá omezení pasivního volebního práva mohou být zavedena stanovami. Lze například vyloučit, aby členem dozorčí rady byla zvolena právnická osoba⁹⁸. Tímto se *de facto* uzavře cesta odborovým organizacím. Druhou otázkou je, lze-li ze strany společnosti omezit okruh

---

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ § 200 odst. 5 ObchZ omezoval pasivní volební právo zástupců zaměstnanců tak, že do dozorčí rady mohli zaměstnanci zvolit jen fyzickou osobu, která v době volby byla v pracovním poměru ke společnosti nebo byla zástupcem nebo členem zástupce zaměstnanců podle zvláštního právního předpisu.

⁹⁸ Ustanovení § 151 a násl. OZ upravující orgány právnické osoby sice mají kogentní povahu, jelikož se jedná o statusové otázky ve smyslu §1 odst. 2 OZ, ale otázka členství právnické osoby ve voleném orgánu jiné právnické osoby je nepochybně upravena dispozitivně, což lze dovodit ze smyslu a účelu úpravy. Kromě toho to nepřimo plyne z toho faktu, že v některých případech zákon výslovně vylučuje možnost, aby funkci určitého orgánu obchodní korporace zastávala právnická osoba (např. funkci statutárního ředitele akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury).

potenciálních kandidátů – fyzických osob. Vyloučeno to zcela není. Podle některých názorů by se mělo jednat o nediskriminační omezení, které by se vztahovalo na všechny členy dozorčí rady, včetně členů volených valnou hromadou⁹⁹. Dvořák připouští možnost zavedení omezení okruhu osob způsobilých být zvolených do dozorčí rady jako zástupce zaměstnanců jen na zaměstnance společnosti, jelikož to vyhovuje smyslu zákona¹⁰⁰. Omezení na zaměstnance s plným pracovním úvazkem je však dle jeho názoru již zjevně nepřijatelné z důvodu diskriminace zaměstnanců pracujících na zkrácený pracovní úvazek¹⁰¹. K tomu lze dodat, že i v případě omezení pasivního volebního práva zaměstnanců relevantním sledovaným účelem může být jen ochrana zájmů společnosti a akcionářů (viz výklad v přechozí podkapitole). Prostředky (resp. forma omezení) zvolené pro naplnění tohoto účelu by měly být posuzovány z hlediska jejich přiměřenosti u každé společnosti individuálně.

Od 1. ledna 2021 podle nového ustanovení § 448a odst. 3 ZOK budou mít pasivní volební právo pouze zaměstnanci akciové společnosti, kteří jsou k ní v pracovním poměru, přičemž trvání pracovního poměru je zákonnou podmínkou způsobilosti k výkonu funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady. Zákon nově připouští jedinou výjimku z tohoto pravidla, a sice pro zaměstnance, kteří odešli do důchodu, za podmínky, že to bude zakotveno ve stanovách společnosti. Z uvedeného také plyne, že kodeterminovaným členem dozorčí rady od účinnosti velké novely může být jen fyzická osoba. Kogentnost daného zákonného ustanovení vyplývá z výslovného zákazu odchýlného ujednání ve stanovách. Ustanovení § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, se nevztahuje na kodeterminovaného člena dozorčí rady akciové společnosti, který byl do funkce zvolen před dnem nabytí účinnosti velké novely¹⁰². To znamená, že funkční období právnických osoby nebo fyzických osob, jež nejsou zaměstnanci akciové společnosti v pracovním poměru, zvolených do dozorčí rady zaměstnanci před 1. lednem 2021, doběhne podle dosavadních pravidel, jejich funkce nezanikne *ex lege*¹⁰³.

---

⁹⁹ Srov. FLORIÁN, Ondřej, PARNAIOVÁ, Alexandra. Participace zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností v České republice je povinná již od ledna 2019 [online]. *EPRAVO.cz*, 2018 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/participace-zamestnancu-v-dozorcich-radach-akciovych-spolecnosti-v-ceske-republice-je-povinna-jiz-od-ledna-2019-108464.html>

¹⁰⁰ Je vhodné připomenout, že stejné omezení stanovil obchodní zákoník v ustanovení § 200 odst. 5, přičemž splnění podmínky trvání pracovního poměru bylo zkoumáno jen v době volby.

¹⁰¹ DVORÁK, op. cit. sub 93.

¹⁰² Přechodná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 13 ZOK.

¹⁰³ Srov. VLÁDA, op. cit. sub 91.

Zavedení omezení pasivního volebního práva dle záměru zákonodárce má přispět k ochraně zákonných zájmů zaměstnanců, protože právě oni mají potřebné znalosti a zkušenosti s fungováním společnosti¹⁰⁴. Sporné je ale tvrzení, že žádné třetí osoby nemají požadované vlastnosti, aby mohli vykonávat funkce zástupce zaměstnanců v kontrolním orgánu akciové společnosti. Vzhledem k tomu, že ochrana a prosazování zájmů zaměstnanců je jen jedna (byť i důležitá) ze složek funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady, rozhodující by měla být schopnost zvolené osoby vykonávat funkci voleného orgánu s potřebnou péčí a znalostmi, nikoliv skutečnost, zda je či není zaměstnancem společnosti. V tomto lze spatřovat určitý nedostatek nové právní úpravy.

2.1.3 Organizace voleb

Zákon o obchodních korporacích v účinném znění výslovně neupravuje organizaci voleb, ale je zřejmé, že společnost by měla ve svém vlastním zájmu nastavit určitá pravidla¹⁰⁵. Při absenci zákonné úpravy je třeba vyřešit zejména následující stěžejní otázky: jaká by měla být pravidla pro navrhování kandidátů, jak by měly být organizovány a provedeny volby, jakého kvora by mělo být dosaženo pro platnost voleb, jak by měl být určen zvolený kandidát, jakou formou by všechna uvedená pravidla měla být upravena aj.¹⁰⁶ Níže následuje stručné pojednání o možných variantách vyřešení nastíněných problémových bodů.

Nabízejí se dvě možnosti, jak lze upravit pravidla organizace voleb a další související věci: buď ve stanovách¹⁰⁷, nebo prostřednictvím samostatného dokumentu (volebního řádu). Pokud se společnost rozhodne pro první variantu, může tak učinit na nejbližším jednání valné hromady, určí-li stanovy, že do působnosti valné hromady akciové společnosti náleží rozhodování o změně stanov¹⁰⁸ (jinak změnu lze provést jen na základě vzájemné dohody všech akcionářů¹⁰⁹, což může

---

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Logické je předpokládat, že pravidla voleb, vzhledem k závažnosti otázky, by měla být zakotvena v písemné formě. Ale vzhledem k principu bezformálnosti právního jednání (viz § 559 OZ) nelze rovněž vyloučit ústní formu, i pokud je to pro akciové společnosti zřejmě nevhodná opce.

¹⁰⁶ Kromě toho je nezbytné nezapomenout na otázky spojené s případným odvoláním členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci. K tomu blíže viz podkapitola 3.1.

¹⁰⁷ Možnost úpravy ve stanovách například připouští Liška a Tomášek (srov. LIŠKA, Petr. Některé (staro)nové otázky správy a řízení akciových společností? *Soukromé právo*. 2016, č. 12, s. 6 nebo TOMÁŠEK, op. cit. sub 78).

¹⁰⁸ § 421 odst. 2 písm. a) ZOK.

¹⁰⁹ K otázce změny stanov akciové společnosti viz FILIP, Václav, LASÁK, Jan in LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. Díl. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1897. Shodně ŠUK, Petr in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, str.

být značným problémem v případě akciové společnosti s velkým počtem akcionářů). Zjevnou nevýhodou zakotvení způsobu organizace a provedení voleb členů dozorčí rady volených zaměstnanci ve stanovách společnosti je relativní rigidita takto stanovených pravidel, zejména pokud zakladatelské právní jednání nesvěřuje do působnosti valné hromady změnu stanov. Pokud se nějaká ustanovení ukážou jako nevhodná nebo těžko uskutečnitelná v praxi, změny lze dosáhnou jen další změnou stanov¹¹⁰.

Vhodnějším způsobem se jeví vydání volebního řádu. Z § 163 OZ lze dovodit, že schválení a přijetí tohoto dokumentu přísluší představenstvu¹¹¹. Volební řád lze chápat jako opatření týkající se většího počtu zaměstnanců (v souladu s ustanovením § 287 odst. 2 písm. g) zákoníku práce), z čehož plyne povinnost zaměstnavatele projednat tento dokument s odborovou organizací, pokud u něj působí¹¹². V případě, že u zaměstnavatele odbory nepůsobí, je vhodné projednat návrh volebního řádu se zaměstnanci, jelikož se týká jejich volebního práva¹¹³. Vzhledem k tomu, že volební řád neupravuje práva zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, nýbrž se jedná o otázku spadající do oboru obchodního práva¹¹⁴, nejde o vnitřní předpis ve smyslu § 305 zákoníku práce, ale pravidla stanovená takovým předpisem by měla být závazná jak pro společnost, tak i pro všechny její zaměstnance. Závaznost plyne zejména ze skutečnosti, že řádné obsazení orgánů společnosti má přímý vliv na její činnost a existenci vůbec, a těžko lze představit, jak by mohl být naplněn zákonný požadavek povinného zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě akciové společnosti, kdy by volební řád jen „doporučoval“ vzorová pravidla organizace a provedení voleb. Do zbytkové působnosti představenstva též spadá organizace a provedení voleb členů dozorčí rady zaměstnanci.

Za nejběžnější formu voleb lze považovat volby přímé, kdy zaměstnanci bezprostředně volí a odvolávají členy dozorčí rady. U každé konkrétní společnosti je ale třeba vyhodnotit, zda přímé

---

659 nebo ŠTENGLOVÁ, Ivana. Některé problémy změny zakladatelského právního jednání kapitálové obchodní společnosti. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 9, s. 27.

¹¹⁰ Od 1. ledna 2021 podle ustanovení § 421 odst. 2 písm. a) ZOK změna stanov akciové společnosti náleží do působnosti valné hromady *ex lege*.

¹¹¹ § 163 OZ: „statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby,, z čehož plyne, že otázka vydání volebního řádu spadá do zbytkové působnosti představenstva. Viz DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77 a TOMÁŠEK, op. cit. sub 78.

¹¹² Srov. Redakce časopisu *Obchodní právo*. Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedenou zákonem č. 458/2016 Sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně [Systém ASPI]. *Obchodní právo*, 2018 [cit. 04.03.2020]. Dostupné v Systému ASPI: ASPI_ID LIT249100CZ.

¹¹³ § 200 odst. 7 ObchZ stanovil, že volební řád představenstvo má projednat s odborovou organizací nebo radou zaměstnanců nebo se zaměstnanci, kterým svědčí aktivní volební právo.

¹¹⁴ Srov. DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77: „přijetí volebního řádu je především věcí společnosti, nikoliv zaměstnanců, neboť důsledky neobsazení funkce člena dozorčí rady nese společnost, nikoliv zaměstnanci“.

volby jsou opravdu nejlepším řešením, zejména pro společnosti s velkým počtem zaměstnanců nebo složitou organizační strukturou (více provozoven nebo závodů). Proto lze jen doporučit zvážit variantu nepřímých voleb, kdy zaměstnanci volí (a odvolávají) členy dozorčí rady prostřednictvím volitelů. Nepřímé volby umožňoval § 200 odst. 7 ObchZ, současná právní úprava nezmiňuje nic o možné formě organizace voleb, proto lze usoudit, že nepřímé volby jsou obecně přípustné¹¹⁵. Je však třeba dbát zásad spravedlivých voleb při stanovení volebních obvodů (tj. každý volitel by měl být volen přibližně stejným počtem zaměstnanců), a nezneužívat nepřímé volby, pokud lze důvodně předpokládat, že provedení přímých voleb v dané společnosti lze uskutečnit bez značných obtíží a výsledkem bude zvolení zástupců zaměstnanců do dozorčí rady.

Hlasování by mělo být z logiky věci tajné, aby zaměstnanci byli chráněni před případným ovlivněním ze strany akcionářů nebo vedení společnosti (to samé rovněž vyplývá ze smyslu a účelu zákona a předchozí právní úpravy kodeterminace v obchodním zákoníku¹¹⁶). Co se týká samotného průběhu hlasování zaměstnanců, otázkou je přípustnost hlasování s využitím technických prostředků nebo hlasování per rollam, což jsou způsoby hlasování, které zákon o obchodních korporacích poskytuje akcionářům obecně, a mohou být totiž využity i pro volbu (a odvolání) členů dozorčí rady volených valnou hromadou¹¹⁷. Vzhledem k rovnosti aktivního volebního práva akcionářů a zaměstnanců akciové společnosti je třeba si připustit, že se při volbě a odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci zmíněná ustanovení zákona o obchodních korporacích užijí obdobně¹¹⁸. Ze stejného důvodu lze ale dovést, že úprava způsobu hlasování zaměstnanců při volbě svých zástupců do dozorčí rady by měla být zakotvena ve stanovách společnosti, nikoliv ve volebním řádu (jehož přijetí, jak bylo dovozeno výkladem výše, spadá do působnosti představenstva). Ve volebním řádu je vhodné upravit zejména technické otázky týkající se například složení volební komise, sčítání hlasů a vyhlášení výsledků voleb.

---

¹¹⁵ Tomášek považuje nepřímé volby za nepřípustné z toho důvodu, že tímto by mohla být dotčena práva zaměstnanců stanovená zákonem, protože „v případě volby prostřednictvím volitelů totiž zaměstnanec nevykonává svoje volební právo přímo, nýbrž hlasuje pro volitele, který v následné volbě vyjadřuje vlastní názor“ (viz TOMÁŠEK, op. cit. sub 78). S tímto názorem se nelze ztotožnit, jelikož z uvedeného tvrzení lze dovést nepřípustnost jakýchkoliv nepřímých voleb vůbec. V případě velké akciové společnosti nepřímé volby představují jen nezbytné opatření umožňující zaměstnancům vykonat své zákonné právo volit zástupce do dozorčí rady.

¹¹⁶ Viz DEDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KRÍZ, Radim, ČECH, Petr. *Akciové společnosti*. 7. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 475.

¹¹⁷ Aby akcionáři mohli využít uvedené způsoby hlasování, musí je připouštět stanovy akciové společnosti v souladu s § 398 odst. 3 ZOK nebo § 418-420 ZOK.

¹¹⁸ Srov. Redakce časopisu Obchodní právo, op. cit. sub 112.

Aby zaměstnanci mohli své právo volit členy dozorčí rady prakticky vykonat, musí jim být předloženo alespoň tolik kandidátů, kolik míst v dozorčí radě má být obsazeno zástupci zaměstnanců¹¹⁹. Navrhovat jednotlivé kandidáty z logiky věci mohou sami voliči, tj. zaměstnanci v pracovním poměru. Není jasné, zda právo navrhopvat kandidáty svědčí také organizacím zaměstnanců (odborovým organizacím a radám zaměstnanců) nebo orgánům společnosti (představenstvu). Názory odborníků se rozcházejí¹²⁰, nicméně s přihlédnutím k předchozí právní úpravě (ustanovení § 200 odst. 5 ObchZ) a ke skutečnosti, že zákon nijak neomezuje okruh potenciálních kandidátů, je rozumné vykládat aktuálně účinnou právní úpravu kodeterminace ve prospěch práva navrhopvat kandidáty i někým jiným než zaměstnanci společnosti. Samozřejmě to neznamena, že navrhopvat kandidáta může jakákoliv třetí osoba, která nemá žádný vztah ke společnosti. Také není vhodné předpokládat, že by se do voleb zástupců zaměstnanců do dozorčí rady mohli prostřednictvím navrhopvání kandidátů vměšovat akcionáři nebo valná hromada – bylo by to v rozporu se smyslem a účelem zákona.

Vzhledem k tomu, že zákon neupravuje většinu hlasů potřebnou pro řádné zvolení, lze důvodně předpokládat, že zvolení budou kandidáti, kteří obdrželi nejvyšší počet hlasů, nestanoví-li stanovy nebo volební řád jinak. Za současné právní úpravy teoreticky zaměstnanecká volba bude platná při jakkoliv nízké účasti zaměstnanců, což není zcela žádoucí stav. Proto je nezbytné v pravidlech pro organizaci a provedení voleb zohlednit kvorum potřebný k platnosti voleb. Dle vzoru obchodního zákoníku lze například stanovit, že se k platnosti volby členů dozorčí rady volených zaměstnanci vyžaduje účast alespoň poloviny oprávněných voličů (nebo volitelů v případě nepřímých voleb)¹²¹. Samozřejmě nelze vyloučit situaci, že zaměstnanci neprojeví o volby dostatečný zájem a volby budou neplatné pro nedostatečnou minimální povinnou účast. Zabránit tomu lze stanovením nižšího kvora pro opakované volby nebo jeho úplným zrušením.

Výše uvedené nejasnosti spojené s organizací voleb zástupců zaměstnanců do dozorčí rady akciové společnosti zákonná úprava účinná od 1. ledna 2021 řeší z velké části tím, že přebírá již osvědčené pasáže z § 200 ObchZ (ve znění účinném od 1. ledna 2001). Výslovně zakotvuje, že

---

¹¹⁹ Ovšem pro řádné vykonání volebního práva, a aby šlo o volby v právním slova smyslu, je potřeba mít více kandidátů než křesel v dozorčí radě pro zástupce zaměstnanců.

¹²⁰ Tomášek tvrdí, že navrhopvat kandidáty mohou jen zaměstnanci, i když připouští, že v praxi návrhy organizací zaměstnanců nebo orgánů společnosti budou nepochybně samotnými zaměstnanci zvažovány (TOMÁŠEK, op. cit. sub 78). Jiní autoři nevidí důvod, který by bránil organizacím zaměstnanců nebo orgánům společnosti navrhopvat kandidáty (Redakce časopisu Obchodní právo, op. cit. sub 112).

¹²¹ Viz § 200 odst. 5 věta třetí ObchZ.

pravidla volby (a odvolání) členů dozorčí rady volených zaměstnanci se řídí volebním řádem, jehož příprava a schválení přísluší představenstvu po projednání s odborovou organizací a radou zaměstnanců, působí-li ve společnosti¹²². Vzhledem k tomu, že přijetí volebního řádu je výslovně svěřeno zákonem do působnosti představenstva, lze se domnívat, že otázky organizace voleb od 1. ledna 2021 nemohou být upraveny ve stanovách. Nově změna stanov spadá do působnosti valné hromady (§ 421 odst. 2 písm. a) ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Podle § 421 odst. 3 ZOK si valná hromada nemůže vyhradit rozhodování případů, které do její působnosti nesvěřuje zákon o obchodních korporacích nebo stanovy, z čehož lze dovodit nepřipustnost stanovení pravidel volby a odvolání členů dozorčí rady volených zaměstnanci valnou hromadou místo představenstva¹²³. Organizace a provedení voleb (a odvolání) členů dozorčí rady zaměstnanci jsou též výslovně svěřeny zákonem představenstvu, s povinným projednáním s odborovou organizací a radou zaměstnanců, působí-li ve společnosti¹²⁴. Zákon stanoví, že volby mají být provedeny a organizovány tak, aby se jich mohl účastnit co nejvyšší počet voličů, což pozitivně přispívá k ochraně zákonného práva zaměstnanců na participaci, zejména pokud v akciové společnosti nepůsobí ani odborová organizace, ani rada zaměstnanců. Porušení uvedené povinnosti ze strany představenstva by mohlo vést k způsobení újmy akciové společnosti v důsledku neobsazení kontrolního orgánu řádným způsobem, a rovněž k vzniku újmy na právech zaměstnanců.

Podmínky platnosti volby a některé základní parametry kodeterminace zákon o obchodních korporacích, ve znění účinném od 1. ledna 2021, upravuje kogentně¹²⁵. Pro platnost volby se vyžaduje, aby hlasování bylo tajné. Způsob hlasování zákon nepředepisuje, proto nic nebrání tomu, aby volební řád umožnil voličům hlasovat s využitím technických prostředků nebo korespondenčně, za podmínky, že bude dodržena zákonná podmínka tajnosti hlasování. Minimální kvorum účasti zaměstnanců je stanoveno na třetinu počtu oprávněných voličů¹²⁶. Návrh na volbu (a odvolání) členů dozorčí rady volených zaměstnanci v souladu s novým ustanovením § 448a odst. 4 ZOK může podat představenstvo, odborová organizace nebo rada zaměstnanců anebo

---

¹²² Nové ustanovení § 448a odst. 6 ZOK účinné od 1. ledna 2021 regulující postup přijímání volebního řádu. Působí-li ve společnosti více odborových organizací, volební řád je třeba projednat se všemi (viz VLÁDA, op. cit. sub 91).

¹²³ Za účinnosti obchodního zákoníku příprava a schválení volebního řádu byly vnímány jako povinnost uložená zákonem představenstvu, na základě čehož lze učinit obdobný závěr i o kogentnosti nového ustanovení § 448a odst. 6 ZOK účinného od 1. ledna 2021. Srov. POKORNÁ, Jarmila in POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 968.

¹²⁴ Nové ustanovení § 448a odst. 7 ZOK účinné od 1. ledna 2021.

¹²⁵ Viz VLÁDA, op. cit. sub 91.

¹²⁶ Nové ustanovení § 448a odst. 5 ZOK účinné od 1. ledna 2021. Pokud se volby provádí nepřímou formou, k jejich platnosti se vyžaduje alespoň třetinová účast zvolených volitelů.

společně alespoň 10 % zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti, a tento výčet je taxativní. Vzhledem ke kogentnosti úpravy lze předpokládat, že počet zaměstnanců s aktivním volebním právem potřebný k podání návrhu na volbu může být zvýšen volebním řádem (nikoliv snížen), ale takové zvýšení by mohlo být provedeno jen v rozumných mezích – tak, aby nedocházelo k (úmyslnému) vytvoření překážek ve výkonu práva na participaci stanovením nepřiměřeně kvantitativní hranice počtu zaměstnanců, které se v praxi nepodaří dosáhnout.

Za předpokladu, že to stanoví volební řád, od 1. ledna 2021 kodeterminovaní členové dozorčí rady mohou být voleni prostřednictvím volitelů. Volitelem může být zvolen jen zaměstnanec s aktivním volebním právem, zákon výslovně upravuje vznik a zánik funkce volitele¹²⁷. Při volbě volitelů se postupuje obdobně podle zákonných pravidel stanovených pro volby členů dozorčí rady zaměstnanci¹²⁸. Funkce volitele může zaniknout také zvolením nového volitele nebo odstoupením, přičemž nové ustanovení § 428a odst. 2 ZOK účinné od 1. ledna 2021 obsahuje pravidlo speciální vůči novému § 58 ZOK účinnému od 1. ledna 2021 a upravujícímu odstoupení z funkce: odstoupení volitele z funkce se má doručovat společnosti, a funkce zanikne uplynutím 2 měsíců ode dne doručení oznámení o odstoupení, ledaže ve volebním řádu bude určen jiný okamžik zániku funkce. V případě, že se v akciové společnosti uplatní nepřímá forma provedení voleb, ve volebním řádu musí být upraveny další nezbytné podrobnosti: pravidla, podle kterých představenstvo vytváří a ruší volební obvody a způsob zařazování zaměstnanců do jednotlivých volebních obvodů (každý zaměstnanec může být zařazen jen do jednoho z nich)¹²⁹.

Podle nového § 428a odst. 5 ZOK do dozorčí rady bude zvolen kandidát, který obdržel nejvyšší počet odevzdaných hlasů. Většina potřebná pro platnost volby člena dozorčí rady voleného zaměstnanci je stanovena dispozitivně, odchylnou úpravou ve volebním řádu lze určit vyšší většinu hlasů, nižší většinu však stanovit nelze, což jasně plyne z textu ustanovení¹³⁰.

Velká novela zákona o obchodních korporacích poskytuje akciovým společnostem, v nichž již byla povinná zaměstnanecká participace zavedena a které uvedly své stanovy do souladu s § 448 ZOK, ve znění zákona č. 458/2016 Sb., ještě před 1. lednem 2021, pětileté přechodné období,

---

¹²⁷ Nové ustanovení § 448a odst. 2 ZOK účinné od 1. ledna 2021.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Na rozdíl od § 200 odst. 5 ObchZ, kde byla zohledněna možnost sjednat ve volebním řádu „většinu jinou“.

v jehož průběhu tyto společnosti musí uvést své stanovy a volební řády do souladu s § 448 a 448a ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021¹³¹.

2.1.4 Přezkum platnosti volby

Je nepochybné, že za nyní účinné právní úpravy rejstříkový soud v řízení o zápis do obchodního rejstříku člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci bude jako předběžnou otázku zkoumat, zda byl zvolen platně¹³². Zákon o obchodních korporacích v účinném znění ale neřeší otázku, zda a jak lze napadnout platnost volby kodeterminovaného člena dozorčí rady. Sporným bodem je, zda je v daném případě možné analogické použití ustanovení zákona o obchodních korporacích o neplatnosti usnesení valné hromady¹³³. Zaměstnanci společnosti mají ve vztahu ke společnosti postavení (a tudíž práva a povinnosti s tím spojené) a cíle odlišné od akcionářů. Proto v případě volby členů dozorčí rady zaměstnanci se nemůže jednat o rozhodnutí podobné rozhodnutí valné hromady nebo jiného orgánu společnosti v působnosti valné hromady¹³⁴, jedná se však o vícestranné právní jednání. Z toho plyne, že § 45 ZOK (a s tím i vyloučení ustanovení obchodního zákoníku o neplatnosti právních jednání) se neuplatní, proto lze dovodit, že by se použila obecná pravidla o neplatnosti právních jednání¹³⁵.

Dalším argumentem proti analogickému použití ustanovení zákona o obchodních korporacích o neplatnosti usnesení valné hromady je to, že zmíněná ustanovení neumožňují zaměstnancům napadnout platnost voleb, neboť výčet osob s aktivní legitimací v řízení je určen v § 428 ZOK taxativně¹³⁶.

---

¹³¹ Viz přechodná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 14 ZOK. Zákonodárce zřejmě vychází z toho, že k 1. lednu 2021 akciové společnosti s povinnou kodeterminací budou v drtivé většině případů mít stanovy uvedené do souladu s nyní účinným zněním zákona, protože jinak by jim hrozilo zrušení soudem s následující likvidací (srov. přechodné ustanovení zavedeno zákonem č. 458/2016 Sb. Čl. II ZOK).

¹³² Podle § 120 zákona č. 304/2013 Sb., zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 135 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ Jde o § 428-430 ZOK ve spojení s ustanoveními obchodního zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku.

¹³⁴ Opačný názor je vyjádřen v DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77: „zaměstnance rozhodující o volbě člena dozorčí rady lze pro tyto účely považovat za „kvaziorgán“ rozhodující o záležitosti, která (jinak) spadá do působnosti valné hromady“. Autoři se kloní k názoru, že pravidla přezkumu platnosti usnesení valné hromady, resp. orgánu rozhodujícího v působnosti valné hromady, lze vztáhnout i na volbu člena dozorčí rady zaměstnanci.

¹³⁵ § 574 až 588 OZ.

¹³⁶ Aktivní legitimaci dle § 428 ZOK mají akcionáři, členové představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor. Srov. Redakce časopisu Obchodní právo, op. cit. sub 112 nebo DVORÁK, op. cit. sub 93.

Pro úplnost je třeba dodat, že za účinného znění zákona nepřípadá v úvahu ani obdobné použití ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku (§ 258–261 OZ). Zaměstnanci společnosti s aktivním volebním právem nemohou být považováni za spolek nebo sdružení osob jemu obdobné ve smyslu občanského zákoníku, jelikož tehdy by každý takový zaměstnanec mohl být považován za člena bez ohledu na vlastní vůli, a případný společný zájem zaměstnanců společnosti nemůže být zúžen jen na otázky volby zástupců do dozorčí rady akciové společnosti.

Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004 „soud může zásadně zasahovat do vnitřních poměrů obchodní společnosti jen v zákonem stanovených případech a za zákonem stanovených podmínkách“. Za účinností obchodního zákoníku komentářová literatura zmiňovala možnost podání určovací žaloby podle § 80 zákona č. 99/163 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „OSŘ“). Podání takové žaloby je podmíněno existencí naléhavého právního zájmu na určení, zda tu právní poměr je či není, resp. zda určitý člen dozorčí rady byl zvolen zaměstnanci do funkce platně či nikoliv¹³⁷. Naléhavý právní zájem¹³⁸ je v případě akciové společnosti dán zejména tím, že se jedná o statusovou otázku (složení kontrolního orgánu společnosti). Lze soudit, že k podání určovací žaloby jsou oprávněni napříklan člen dozorčí rady, o jehož volbu jde, akcionář, člen orgánu společnosti, představenstvo, jednotliví zaměstnanci nebo organizace zaměstnanců (zaměstnanecké rady nebo odbory)¹³⁹.

Na výše uvedené výkladové nejasnosti týkající se napadení platnosti volby kodeterminovaného člena dozorčí rady akciové společnosti reaguje nové ustanovení § 428a odst. 8 ZOK účinné od 1. ledna 2021. Okruh osob oprávněných dovolávat se neplatnosti volby (příp. odvolání) kodeterminovaného člena dozorčí rady je vymezen taxativně a zahrnuje členy představenstva a dozorčí rady, likvidátora, odborovou organizaci nebo radu zaměstnanců, které mohly podat návrh na volbu (příp. odvolání) člena dozorčí rady¹⁴⁰, a skupinu zaměstnanců představující alespoň

---

¹³⁷ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2481.

¹³⁸ SVOBODA, Karel. § 80 [Naléhavý právní zájem]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 353: „naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým“.

¹³⁹ Ibid: „věcnou legitimaci v řízení o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se týká sporný vztah nebo sporné právo“.

¹⁴⁰ Jedná se o organizace zaměstnanců, které toto právo mohly vykonat, tj. již v daný okamžik existovaly. Srov. VLÁDA, op. cit. sub 91.

10 % celkového počtu zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti¹⁴¹. Zákon o obchodních korporacích v tomto ustanovení odkazuje na úpravu neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku v občanském zákoníku (§ 258 až 260 OZ). Z procesního hlediska to znamená, že se jedná o řízení ve statusových věcech obchodních společností podle § 85 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZŘS“), tedy nesporné řízení, které lze zahájit jen na návrh oprávněné osoby (§ 13 odst. 1 ZŘS a § 428a odst. 8 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021)¹⁴². Podle § 3 odst. 2 písm. a) ZŘS je věcně příslušným krajský soud, místně příslušným dle § 86 odst. 1 ZŘS je soud, u něhož je akciová společnost zapsána v obchodním rejstříku. Účastníky řízení o vyslovení neplatnosti volby budou navrhovatel a společnost¹⁴³.

Neplatnosti volby se od 1. ledna 2021 lze dovolávat ze stejných důvodů, z nichž se přezkoumává platnost usnesení valné hromady akciové společnosti – tj. z důvodu rozporu s právními předpisy nebo stanovami společnosti, a také z důvodu rozporu s dobrými mravy (viz § 428 ZOK)¹⁴⁴. Jako příklad možného rozporu s právním předpisem lze uvést zvolení do dozorčí rady společnosti zaměstnanci právnické osoby nebo fyzické osoby, která není v pracovním poměru ke společnosti; rozpor se stanovami může spočívat ve zvolení většího počtu zástupců zaměstnanců, než je určeno ve stanovách; příkladem rozporu s dobrými mravy je uplacení zaměstnanců akcionáři, aby volili „správného“ kandidáta do dozorčí rady. V souladu s § 260 OZ soud nevysloví neplatnost volby, pokud došlo k porušení zákona nebo stanov, které nemělo závažné právní následky, a je-li v zájmu společnosti hodným právní ochrany neplatnost volby nevyslovit. Neplatnost volby nebude vyslovena také v případě, kdy by tím bylo podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře (nepodstatný zásah vyslovení neplatnosti volby nebrání).

Platnost volby lze napadnout v zákonné lhůtě stanovené § 259 OZ, tj. v subjektivní tříměsíční lhůtě, která začíná běžet od dne, kdy se navrhovatel o zvolení kodeterminovaného člena dozorčí rady dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od zvolení. Lhůta je

---

¹⁴¹ Z toho, že se jedná o statusovou otázku a okruh osob s aktivní věcnou legitimací je v zákoně vypočten výslovně, lze dovodit, že žádným jiným osobám nespovídá právo napadnout platnost volby člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci společnosti. Srov. ŠUK, Petr in: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 755 nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2002.

¹⁴² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3307/2016.

¹⁴³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1982/2011.

¹⁴⁴ Jelikož výčet důvodů neplatnosti je uzavřený, nelze se dovolávat neplatnosti volby pro rozpor s volebním řádem, ledaže by šlo o takový rozpor takové intenzity, který by se dal posuzovat jako rozpor s dobrými mravy.

prekluzivní, po jejím marném uplynutí oprávněné osobě zanikne právo podat návrh na vyslovení neplatnosti volby¹⁴⁵. Ustanovení § 429 odst. 2 ZOK se použije obdobně¹⁴⁶, což znamená, že po uplynutí zákonné lhůty k dovolání se neplatnosti volby, příp. nebylo-li návrhu na vyslovení neplatnosti volby vyhověno, nelze přezkoumávat platnost volby, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak. Z tohoto lze rovněž dovodit, že od 1. ledna 2021 soudu v rejstříkovém řízení nepřísluší posuzovat platnost volby kodeterminovaného člena dozorčí rady jako předběžnou otázku v jiném řízení, než v řízení o vyslovení neplatnosti volby podle § 428a odst. 8 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021¹⁴⁷. Nebude-li platnost voleb napadena výše uvedeným způsobem a nebude-li neplatnost volby vyslovena vykonatelným rozhodnutím soudu, soud v rejstříkovém řízení o povolení zápisu člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci bude vycházet z toho, že volba je platná (i kdyby dospěl k názoru, že je v rozporu s právními předpisy nebo stanovami akciové společnosti).

2.1.5 Praktické otázky vzniku funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci

Funkce člena voleného orgánu obchodní korporace vzniká okamžikem, kdy bylo platně a účinně rozhodnuto o povolání dané osoby do funkce¹⁴⁸. V případě člena dozorčí rady voleného zaměstnanci funkce vzniká okamžikem zvolení, za který se považuje den voleb. Tím není vyloučeno, že mandát může vzniknout pozdějším okamžikem, zpětná účinnost volby však není možná¹⁴⁹.

Právní vztah mezi členem voleného orgánu obchodní korporace a samotnou obchodní korporací, o jejíž orgán jde, vzniká na základě souhlasného projevu vůle obou účastníků¹⁵⁰. Souhlas zvoleného zástupce zaměstnanců se svým povoláním do funkce člena dozorčí rady je tak předpokladem vzniku funkce, může být udělen buď výslovně, nebo konkludentně¹⁵¹.

---

¹⁴⁵ Srov. ŠUK in: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 757.

¹⁴⁶ § 448a odst. 8 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

¹⁴⁷ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 348.

¹⁴⁸ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 125 nebo ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. sub 89, s. 167.

¹⁴⁹ K zákazu zpětné účinnosti volby viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 14 Cmo 300/2013: „zákon jmenování či odvolání jednatele se zpětnou účinností nepřipouští“. Obdobně lze dovodit, že zpětná účinnost volby člena dozorčí rady je vyloučena.

¹⁵⁰ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4593/2017. K tomuto závěru Nejvyšší soud dospěl při posuzování povahy vztahu mezi členem statutárního orgánu a právnickou osobou. Lze se domnívat, že výše uvedený závěr bude platný i pro členy dozorčí rady akciové společnosti.

¹⁵¹ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. sub 89, s. 167: „Zásadně platí, že nikdo nemůže být nucen k výkonu funkce v obchodní korporaci proti své vůli“. Shodně ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 126.

Vzhledem k tomu, že do dozorčí rady akciové společnosti může být zvolen zaměstnanec téže společnosti, vzniká otázka, zda takový souběh je povolen. Vztah mezi společností a členem jejího voleného orgánu je vztahem obchodněprávním, nikoliv pracovněprávním, nejde o výkon závislé práce ve smyslu § 2 odst. 1 zákoníku práce. Z toho plyne, že zaměstnanec nevykonává činnost člena voleného orgánu v pracovním poměru, což ale nebrání tomu, aby zaměstnanec vykonával svoji dosavadní práci na základě pracovněprávního vztahu (pokud je její náplň odlišná od výkonu funkce člena voleného orgánu)¹⁵².

Vztah mezi obchodní korporací a členem jejího voleného orgánu je obvykle upraven smlouvou o výkonu funkce, přičemž § 59 odst. 1 ZOK stanoví subsidiární použití ustanovení občanského zákoníku o příkazu (§ 2430 a násl. OZ) pro otázky neupravené touto smlouvou či zákonem o obchodních korporacích. Kromě toho je přípustné, aby společnost a člen jejího voleného orgánu ujednaly ve smlouvě o výkonu funkce, že se jejich vztah řídí zákoníkem práce (což však v žádném případě nemění vztah mezi nimi na pracovněprávní). Meze takového ujednání tvoří kogentní právní normy upravující postavení člena voleného orgánu obchodní korporace a jeho vztah s obchodní korporací¹⁵³.

Zákon vyžaduje, aby smlouva o výkonu funkce mezi členem voleného orgánu a kapitálovou obchodní společností byla sjednána písemně¹⁵⁴ a byla schválena valnou hromadou akciové společnosti (§ 59 odst. 2 ZOK). Překvapivě to se týká i smlouvy, kterou uzavírá s akciovou společností kodeterminovaný člen její dozorčí rady, jelikož zákon o obchodních korporacích neobsahuje zvláštní úpravu pro členy dozorčí rady volené zaměstnanci. Valná hromada rovněž rozhoduje o případných jiných plněních ve prospěch takového člena dozorčí rady (§ 61 odst. 1 ZOK). Absence souhlasu ze strany valné hromady podle § 48 ZOK vyvolává (relativní) neplatnost smlouvy o výkonu funkce, které se lze dovolat po omezenou dobu¹⁵⁵. V tomto se projevuje další nedostatek současné úpravy kodeterminace: zákon svěřuje do rukou akcionářů

---

¹⁵² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012.

¹⁵³ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3478/2016. V tomto rozsudku Nejvyšší soud nevyloučil možnost podřízení vztahu mezi členem statutárního orgánu a právnickou osobou režimu zákoníku práce. Tento závěr lze rozšířit i na členy jiných volených orgánů obchodní korporace.

¹⁵⁴ Pokud smlouva nebyla uzavřena v písemné formě, je neplatná, což má za následek také bezplatný výkon funkce podle § 59 odst. 3 ZOK. Vadu strany mohou dodatečně zhojit v souladu s § 582 odst. 1 OZ. Kromě toho, Lasák vykládá § 59 odst. 2 ZOK tak, že sjednání smlouvy mezi kapitálovou obchodní společností a členem jejího orgánu není povinné, tj. nemusí být uzavřena vůbec. Viz LASÁK, Jan in: LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 504.

¹⁵⁵ Od 1. ledna 2021 se mění důsledky absence souhlasu valné hromady: ustanovení § 59 odst. 2 ZOK výslovně stanoví, že neschválení smlouvy o výkonu funkce nejvyšším orgánem kapitálové společnosti povede k neúčinnosti smlouvy.

rozhodování o odměňování zástupců zaměstnanců v dozorčí radě, což je nástrojem jejich možného ovlivňování, a zde lze spatřovat zjevný rozpor s deklarovaným účelem právní úpravy.

Podstatný problém za nyní účinné právní úpravy představuje vyřešení otázky, k jakému okamžiku vzniká akciové společnosti povinnost organizovat a provést volby zástupců zaměstnanců do dozorčí rady (a příp. změnit znění stanov tak, aby počet členů dozorčí rady odpovídal zákonnému požadavku dělitelnosti třemi). Z tohoto vyplývá i další související otázka: k jakému dni by měly akciové společnosti počítat své zaměstnance, aby zjistily, zda na ně dopadá povinná kodeterminace¹⁵⁶. Požadavek neustálého sledování počtu zaměstnanců a okamžitého reagování na překročení stanovené zákonem hranice je v praxi těžko splnitelný. Obchodní zákoník v § 200 odst. 1 stanovil, že rozhodným dnem je „*první den účetního období, v němž se koná valná hromada, která volí členy dozorčí rady*“. Podobný závěr by mohl být aplikovatelný i za současné právní úpravy. Rozhodným okamžikem by dle některých autorů rovněž mohl být den konání valné hromady, která volí členy dozorčí rady¹⁵⁷.

Vzhledem k tomu, že valná hromada je svolávána minimálně jednou za účetní období¹⁵⁸, lze navrhnout následující postup: pokud akciová společnost překročila hranici 500 zaměstnanců k prvnímu dni účetního období a znění jejich stanov neodpovídá požadavku § 428 odst. 1 ZOK, je třeba zařadit na pořad nejbližší valné hromady projednávání změny stanov (určí-li stanovy, že do působnosti valné hromady náleží rozhodování o změně stanov). Jestliže se ke dni konání valné hromady počet zaměstnanců sníží pod 500, valná hromada může rozhodnout neprojednávat změnu stanov¹⁵⁹.

Velká novela konečně upřesňuje, jaký okamžik je rozhodný pro určení, zda se na společnost vztahuje povinná kodeterminace. Rozhodným okamžikem podle § 428 odst. 2 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, je první den účetního období, v němž má být do funkce ustanoven člen

---

¹⁵⁶ Vzhledem k tomu, že dvouleté přechodné období stanovené čl. II zákona č. 458/2016 Sb., během něhož akciové společnosti měly odpovídajícím způsobem upravit stanovy a uvést složení dozorčí rady do souladu se zákonem, uplynulo 14. ledna 2019, se zde nebude rozebírat otázka, zda se povinnost stanovená tímto ustanovením vztahuje pouze na společnosti, které měly více než 500 zaměstnanců před 14. lednem 2017, nebo také na ty, které splní podmínku počtu zaměstnanců během přechodného období. Podrobný výklad na dané téma nabízí DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77.

¹⁵⁷ Srov. TOMÁŠEK, op. cit. sub 78 nebo DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77.

¹⁵⁸ § 402 odst. 1 ZOK.

¹⁵⁹ § 409 ZOK: „*valná hromada může rozhodnout, že některé ze záležitostí zařazených na pořad valné hromady se přeloží na příští valnou hromadu, nebo že nebudou projednány*“.

dozorčí rady¹⁶⁰. Překročí-li v tento den počet zaměstnanců společnosti zákonnou hranici 500, taková akciová společnost musí zajistit, aby třetinu členů dozorčí rady volili zaměstnanci společnosti.

Pokud je počet členů dozorčí rady dle stávajících stanov dělitelný třemi, představenstvo by mělo učinit všechny potřebné kroky k přijetí volebního řádu (viz výklad výše). Jinak společnost musí přistoupit k úpravě stanov odpovídajícím způsobem, přičemž se nabízejí 2 možné varianty uskutečnění takové změny. Může se jednat o zvýšení počtu členů dozorčí rady (například ze dvou na tři nebo z pěti na šest), v tomto případě společnost musí organizovat doplňující volby do dozorčí rady tak, aby třetina míst byla obsazena zástupci zaměstnanců.

Bude-li ve stanovách počet členů dozorčí rady naopak snížen, otázkou je, jaký dopad to bude mít na funkční období stávajících členů. Dálo by se uvažovat o tom, že některé z dosavadních členů dozorčí rady by mohli být odvoláni, aby na jejich místo zaměstnanci zvolili své zástupce. Alternativně společnost může nechat doběhnout funkční období stávajících členů (příp. jejich funkce zanikne jinak), a jen potom budou provedeny volby do dozorčí rady tak, aby její složení odpovídalo zákonným požadavkům. Vzhledem k tomu, že § 448 odst. 6 ZOK umožňuje nastavit délku funkčního období člena dozorčí rady ve stanovách nebo smlouvě o výkonu funkce tak, že bude přesahovat standardní tříleté období dle § 448 odst. 4 ZOK, bylo by vhodné omezit lhůtu pro provedení odpovídajících změn ve složení dozorčí rady tak, aby nedošlo k odepření zaměstnancům zaručeného zákonem práva na kodeterminaci. Lze předpokládat, že rozumná lhůta pro provedení takových změn by mohla být maximálně dvouletá (analogicky s lhůtou poskytnutou povinným akciovým společnostem přechodným ustanovením novely zákona o obchodních korporacích pro tyto účely).

Může nastat situace, kdy počet zaměstnanců poklesne pod zákonnou nebo stanovami určenou (v případě, že společnost rozhodla o zavedení dobrovolné kodeterminace) hranici. V případě, že pokles je trvalejšího charakteru (nikoliv přechodný), nárok zaměstnanců na zastupování v dozorčí radě zaniká a bude třeba provést nové volby¹⁶¹. Analogicky s výkladem uvedeným výše pro případ překročení zákonné hranice počtu zaměstnanců lze dovodit, že odvolání členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci při poklesu počtu zaměstnanců pod hranici by mohlo být provedeno po

---

¹⁶⁰ Zákonodárce záměrně používá termín „ustanovení do funkce“ – tudíž počet zaměstnanců bude zjišťován jak při volbě člena dozorčí rady valnou hromadou nebo zaměstnanci společnosti, tak i při jmenování člena dozorčí rady akcionářem s vysílacím právem v souladu s novým ustanovením § 448b ZOK. Viz VLÁDA, op. cit. sub 91.

¹⁶¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu)*, 2. díl, § 56–260. 2. přeprac. a dopl. vyd. s. 966.

uplynutí jejich funkčního období, příp. po uplynutí dvou let od rozhodného dne (tj. dne, ke kterému společnost zjišťuje počet zaměstnanců).

Pokud počet zaměstnanců akciové společnosti kolísá kolem hranice 500, lze jen doporučit, aby společnost zvážila zakotvení ve stanovách dobrovolné kodeterminace, aby se vyhnula možným pochybnostem a zvýšeným organizačním nákladům.

Zcela specifickým je případ, kdyby velká akciová společnost po 1. lednu 2014 chtěla zachovat zaměstnancům možnost účasti na volbě členů dozorčí rady. Vzhledem k absenci výslovné úpravy v zákoně prakticky se to řešilo tak, že třetinu kandidátů navrhovali zaměstnanci a následně představenstvo tyto kandidáty předložilo valné hromadě, která je následně zvolila členy dozorčí rady¹⁶². Takto zvolení členové dozorčí rady se fakticky dali považovat za zástupce zaměstnanců. Po přijetí novely zákona o obchodních korporacích provedené zákonem č. 458/2016 Sb. společnost musela uvést stanovy a složení dozorčí rady do souladu se zákonem i přesto, že složení dozorčí rady odpovídá účelu právní úpravy, ale nebylo dosaženo způsobem stanoveným zákonem. Pokud by společnost splňovala zákonné kritérium počtu zaměstnanců ke dni 14. ledna 2017 a čekala na skončení funkčního období členů dozorčí rady, znamenalo by to porušení zákonné povinnosti. Možným (a technicky nejnáročnějším) řešením by byla změna stanov společnosti tak, aby počet členů dozorčí rady byl dočasně zvýšen a byly provedeny doplňující volby. Tímto by se zachovala místa členů dozorčí rady zastupujících zaměstnanců do účinnosti novely zákona o obchodních korporacích, ale faktický podíl zástupců zaměstnanců by převyšoval jednu třetinu. Odvolání (příp. odstoupení) všech členů dozorčí rady a volba nových v souladu se zákonem není ideálním řešením vůči kandidátům navrženým zaměstnanci, jelikož je odvolává valná hromada a nemusí uspět v zaměstnaneckých volbách podruhé. Na druhou stranu by případný neúspěch takových kandidátů ve volbách znamenal ztrátu důvěry ze strany voličů, proto by nebylo spravedlivé, aby zůstali ve funkci.

Na závěr dané podkapitoly je vhodné zmínit dopady velké novely na možnost určení stanovami akciové společnosti vyššího počtu členů dozorčí rady volených zaměstnanci. Jak již bylo uvedeno výše, od 1. ledna 2021 zákon o obchodních korporacích umožňuje vydávání akcií, které umožňují akcionáři jmenovat člena dozorčí rady (§ 448b ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Aby vliv valné hromady na složení dozorčí rady byl zachován, akcionáře s vysílacím právem mohou

---

¹⁶² Jedná se, například, o případ České spořitelny, a.s. Viz LIŠKA, Petr In: KRAMER, Jaroslav. Zákon, který (ne)potřebujeme... *Právní rádce*. 2018, roč. XXV., č. 1, s. 23.

jmenovat maximálně tolik členů, kolik jich volí valná hromada (§ 448b odst. 1 poslední věta ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Stejným způsobem zákon omezuje maximální počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci ve společnostech s povinnou kodeterminací: nesmí být větší než počet členů volených valnou hromadou (§ 448 odst. 2 poslední věta ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021)¹⁶³. Pokud by akciová společnost zakotvila ve stanovách vydávání akcií s vysílacím právem a zároveň určila, že počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci je vyšší než jedna třetina, měla by při tom pečlivě hlídat složení dozorčí rady. Je zřejmé, že v takovém případě nejde stanovit, že zaměstnanci volí polovinu členů dozorčí rady, protože druhá polovina by měla být volena valnou hromadou a nebylo by při tom možné vydat akcie s vysílacími právy. Uvedený závěr se vztahuje jak na akciové společnosti, na které dopadá povinná kodeterminace, tak i na společnosti, které zavedly kodeterminaci dobrovolně. Rovněž nelze vydat akcie, které by umožňovaly volit více než třetinu členů dozorčí rady v případě akciové společnosti, pro niž je kodeterminace povinná¹⁶⁴. Pokud akciová společnost rozhodne pro zavedení dobrovolné zaměstnanecké participace, obligatorní je pro ni jen horní hranice omezení počtu členů dozorčí rady volených zaměstnanci (nesmí převýšit polovinu celkového počtu členů dozorčí rady), a ve stanovách může určit, že zaměstnanci volí méně než jednu třetinu členů dozorčí rady. V tomto případě zbytek mandátů v dozorčí radě bude rozdělen mezi členy volené valnou hromadou a členy jmenované akcionáři, přičemž valná hromada volí nejméně tolik členů dozorčí rady, kolik jmenují akcionáři.

2.2 Kooptace a náhradnictví

V případech, kdy dojde k zániku funkce některého ze členů dozorčí rady v průběhu jeho funkčního období, zákon o obchodních korporacích nabízí dva možné způsoby, jimiž lze zajistit doplnění dozorčí rady na přechodnou dobu rychle a s nízkými náklady, a sice kooptaci a náhradnictví.

---

¹⁶³ Totéž platí i pro společnosti s dobrovolnou kodeterminací. Ustanovení § 448 odst. 2 ZOK umožňuje akciovým společnostem určit ve stanovách, že zaměstnanci volí část členů dozorčí rady i při menším počtu zaměstnanců společnosti, než 500. Taková část nesmí být větší než polovina celkového počtu členů, jelikož zákon za účelem ochrany vlivu valné hromady (jako nejvyššího orgánu společnosti) na složení dozorčí rady v případě povinné kodeterminace výslovně zakazuje, aby počet členů volených zaměstnanci převyšoval počet členů volených valnou hromadou. Lze se důvodně domnívat, že za stejným účelem se tento zákaz má vztahovat i na případy dobrovolné kodeterminace. Srov. TOMÁŠEK, op. cit. sub 78 nebo VLÁDA, op. cit. sub 91.

¹⁶⁴ Maximální počet členů dozorčí rady jmenovaných akcionáři u takové společnosti by se rovnal jedné třetině celkového počtu členů, stejný počet členů by měla volit valná hromada a zaměstnanci společnosti.

Kooptací rozumíme možnost orgánu obchodní společnosti samostatně dočasně (tj. do příštího zasedání orgánu příslušného k povolání a odvolání členů daného orgánu) obsadit uvolněné místo novým členem. Účelem institutu kooptace je zajištění nepřetržitého fungování orgánu společnosti, přičemž může být používán jen jako dočasné řešení pro obsazení uvolněných míst¹⁶⁵.

Zákon o obchodních korporacích v § 454 odst. 1 výslovně připouští kooptaci členů dozorčí rady akciové společnosti, určí-li tak stanovy a je-li stále ve funkci alespoň polovina nekooptovaných členů.¹⁶⁶ Je však přípustná kooptace kodeterminovaných členů dozorčí rady?

Již za účinnosti obchodního zákoníku bylo mnoha autory dovozováno, že kooptace členů dozorčí rady za členy zvolené zaměstnanci není možná¹⁶⁷, a lze se domnívat, že tento závěr je stále aktuální. Ze znění § 454 odst. 1 ZOK plyne, že funkce kooptovaných členů by měla trvat „do příštího zasedání orgánu, který je oprávněn členy jmenovat“. Zaměstnanec společnosti netvoří orgán, ani „kvaziorgán“ (viz výklad v podkapitole 2.1.4 výše). Proto nelze přesně určit, kdy bude uskutečněno další „zasedání“ zaměstnanců společnosti, které je oprávněno jmenovat členy dozorčí rady za zaměstnance, resp. kdy budou provedeny další volby. Tudiž nelze určit, kdy skončí funkce členů dozorčí rady kooptovanému na místo, které se uvolnilo členovi volenému zaměstnanci, což odporuje dočasnému charakteru institutu kooptace¹⁶⁸. Kromě toho při kooptaci nového člena dozorčí rady na místo kodeterminovaného člena do rozhodování zaměstnance budou zapojeni pouze zprostředkovaně (přes své zástupce v dozorčí radě, pokud dalším kodeterminovaným členům funkce nadále trvá), nebo bude rozhodování přijímáno jen členy dozorčí rady volenými valnou hromadou (pokud v dozorčí radě byl pouze jeden kodeterminovaný člen, jehož funkce zanikla), což je každém případě v rozporu se samotným účelem kodeterminace. Akciová společnost, resp. její orgány by měly mít minimální vliv na volbu a odvolání zástupců zaměstnanců do dozorčí rady, aby nedocházelo k omezení práva zaměstnanců zaručeného zákonem¹⁶⁹. Kromě

---

¹⁶⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009.

¹⁶⁶ Nebudou-li splněny uvedené zákonné podmínky (například ve stanovách nebude výslovně připuštěna kooptace) a dozorčí rada rozhodne o kooptaci nového člena, funkce mu nevznikne, protože na takové rozhodnutí dozorčí rady dopadá fikce nepřijetí podle § 45 odst. 1 ZOK ve spojení s § 254 OZ. Viz ŠTENGLOVÁ, HAVEL. § 454 [Kooptace]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 808.

¹⁶⁷ Např. KRÍŽ, Radim in DĚDIČ, ŠTENGLOVÁ, KRÍŽ, ČECH, op. cit. sub 116, s. 480 nebo ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 741 nebo BROULÍK, Jan. Kooptace člena dozorčí rady. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 319-324.

¹⁶⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009: „funkce kooptovaných členů nemůže trvat déle než jeden rok“.

¹⁶⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006.

toho velká novela upřesňuje znění § 454 odst. 1 ZOK a staví najisto, že nelze kooptovat ty členy dozorčí rady akciové společnosti, kteří mají být voleni zaměstnanci¹⁷⁰.

Institut náhradnictví znamená volbu náhradníků, kteří obsadí uvolněné místo v orgánu společnosti v případě zániku funkce některému jeho členovi. Volba náhradníků členů dozorčí rady může být dle § 454 odst. 2 ZOK upravena ve stanovách akciové společnosti. Náhradníci nastupují na uvolněná místa dle předem stanoveného pořadí. Pokud je působnost dozorčí rady rozdělena mezi její členy podle oborů, lze určit ve stanovách, že každému členovi dozorčí rady jsou předem přiděleni konkrétní náhradníci, kteří nastoupí na uvolněná místa v případě zániku funkce¹⁷¹. Náhradníci mohou být nepochybně jmenováni za členy dozorčí rady volené valnou hromadou. Platí totéž pro členy dozorčí rady volené zaměstnanci? Z dikce zákona nevyplývá, že volba náhradníků je svěřena určitému orgánu společnosti. Tudíž lze dovodit, že náhradníky členům dozorčí rady volí ten, kdo volí tyto členy dozorčí rady, a to je podmíněno výslovným připuštěním náhradnictví ve stanovách společnosti. Tím pádem valná hromada může při volbě členů dozorčí rady zároveň zvolit jim náhradníky a stanovit pořadí, ve kterém budou nastupovat na uvolněná místa. Totéž mohou učinit zaměstnanci akciové společnosti při volbě svých zástupců do dozorčí rady.

Okamžikem vzniku funkce náhradníka v dozorčí radě je okamžik zániku funkce některého z jejích členů, příp. toho člena dozorčí rady, jehož náhradníkem je tato osoba zvolena. V případě plurality náhradníků funkce vznikne prvnímú náhradníkovi v pořadí¹⁷². Podmínky způsobilosti k výkonu funkce člena dozorčí rady u náhradníka musí být splněny jak při volbě, tak i v okamžiku uvolnění místa v dozorčí radě. Pokud připouštíme možnost, že stanovy akciové společnosti mohou omezit okruh osob, jimž svědčí pasivní volební právo v zaměstnaneckých volbách do dozorčí rady jen na zaměstnance společnosti, v okamžiku vzniku funkce by se mělo také zkoumat, zda je náhradník stále zaměstnancem společnosti. Byl-li jeho pracovní poměr ukončen k okamžiku vzniku funkce, nemůže se stát členem dozorčí rady jako zástupce zaměstnanců¹⁷³.

---

¹⁷⁰ Srov. § 454 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021: „stanovy mohou určit, že dozorčí rada, jejíž počet členů neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady“.

¹⁷¹ ŠTENGLOVÁ, HAVEL. § 454 [Kooptace]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 808.

¹⁷² Zákon nestanoví, jaký počet náhradníků může být zvolen, což znamená, že lze zvolit jak počet náhradníků rovný počtu členů dozorčí rady, tak i nižší nebo vyšší počet náhradníků.

¹⁷³ Vzhledem k tomu, že náhradník je pouhým „čekatelem“, nikoliv členem dozorčí rady, podmínka trvání pracovního poměru, je-li zakotvena ve stanovách, musí být splněna ke dni vzniku funkce. Viz usnesení Vrchního soud v Praze ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 7 Cmo 418/2005.

Vznik funkce je automatický (*ex lege*), k tomu není třeba rozhodnutí žádného orgánu, ani není třeba souhlasu náhradníka (což nevylučuje právo náhradníka odstoupit z funkce kdykoliv po vzniku funkce)¹⁷⁴. Postavení náhradníka v době očekávání případného vzniku funkce není výkonem funkce, tudíž se nemůže své pozice náhradníka vzdát („odstoupit“)¹⁷⁵.

Dnem vzniku své funkce se náhradník stává členem dozorčí rady a má stejná práva a povinnosti, jako každý jiný člen dozorčí rady. Vzhledem k tomu, že náhradník nastupuje na místo člena dozorčí rady, jehož funkce zanikla, funkční období náhradníka z logiky věci trvá pouze do ukončení funkčního období jím nahrazeného člena.

Výše uvedené závěry ohledně možnosti náhradnictví pro kodeterminované členy dozorčí rady se prosadí i ode dne nabytí účinnosti velké novely zákona o obchodních korporacích. Je však vhodné poznamenat, že pokud náhradník nastupuje na uvolněné místo zástupce zaměstnanců v dozorčí radě po 1. lednu 2021, takovým náhradníkem může být jen fyzická osoba, která je zaměstnancem společnosti, a zároveň musí být splněna zákonná podmínka trvání pracovního poměru stanovená § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, jinak funkce nevznikne. Pokud byl náhradník zaměstnancem společnosti v pracovním poměru, ale odešel do důchodu ještě před tím, než se uvolnilo místo v dozorčí radě, na které měl nastoupit, funkce také nevznikne, jelikož není splněna podmínka pro její vznik.

2.3 Jmenování soudem

Ingerence soudu do složení dozorčí rady je umožněna zákonem jen ve výjimečných případech. Takovým případem je dle § 453 odst. 1 ZOK zjevně protiprávní stav, kdy po zániku funkce člena dozorčí rady tato uvolněná funkce není obsazena řádným způsobem v zákonné lhůtě (do 2 měsíců), v důsledku čehož dozorčí rada nemůže plnit své funkce. Dozorčí rada není schopna vykonávat svoji působnost zejména tehdy, jestliže nemá dostatečný počet členů, aby byla schopna se usnášet¹⁷⁶.

Řízení o jmenování chybějících členů dozorčí rady je řízením o některých otázkách týkajících se právnických osob podle § 85-93 ZŘS a nepochybně je řízením ve statusových věcech

---

¹⁷⁴ Viz DVORÁK, op. cit. sub 94, s. 691: „udělil-li náhradník souhlas se svým povoláním za náhradníka, pak tím udělil i souhlas s tím, že se - při splnění příslušných podmínek - stane *ex lege* členem dozorčí rady“.

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Jako kolektivní orgán je dozorčí rada v souladu s § 156 odst. 1 OZ usnášeníschopná, je-li přítomná většina jejích členů.

obchodních společností (§ 85 písm. a) ZŘS), které lze zahájit pouze na návrh¹⁷⁷. Může-li soud jmenovat ty členy dozorčí rady, kteří mají být voleni zaměstnanci?

Obsazení uvolněného místa kodeterminovaného člena v dozorčí radě by se primárně mělo provádět volbou zaměstnanci, příp. na uvolněné místo by měl nastoupit náhradník, připouštějí-li stanovy společnosti náhradnictví a je-li k dispozici náhradník. Organizovat a provést volby je třeba do 2 měsíců po zániku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady, ale pokud z nějakých důvodů (například, nečinnost představenstva) volby nebyly provedeny a dozorčí rada nemůže vykonávat své funkce, může nastat neřešitelná situace, zejména pokud stanovy společnosti v souladu s dispozitivním ustanovením § 448 odst. 1 ZOK určí, že zaměstnanci volí polovinu členů dozorčí rady, a současně zaniknou funkce všech kodeterminovaných členů. Za účinnosti obchodního zákoníku bylo dovozeno, že se povinnost soudu jmenovat členy dozorčí rady nevztahuje na členy volené zaměstnanci¹⁷⁸. Lze se domnívat, že tento závěr za současné právní úpravy neobstojí, neboť zákon o obchodních korporacích, na rozdíl od obchodního zákoníku, obsahuje zvláštní úpravu jmenování soudem pro členy představenstva (§ 443 ZOK), a pro členy dozorčí rady (§ 453 odst. 1 ZOK). I když v první větě § 453 odst. 1 ZOK je zmíněn „*příslušný orgán*“, který je povinen zvolit nového člena dozorčí rady, druhá věta uvedeného ustanovení již neobsahuje odkaz na orgán, nýbrž na výsledek voleb: „...*jmenuje chybějící členy soud ... a to na dobu, než bude řádně zvolen chybějící člen nebo členové*“. Z uvedeného lze uzavřít, že pro účely zachování řádného chodu společnosti soud může jmenovat nového člena dozorčí rady na uvolněné místo kodeterminovaného člena, a to na dobu, než zaměstnanci zvolí svého nového zástupce v řádně provedených volbách, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci, což zřejmě není žádoucí následek pro společnost.

Soud jmenuje nového člena dozorčí rady na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. Z logiky věci plyne, že navrhovatelem by mohl být zejména zaměstnanec, příp. skupina zaměstnanců, nebo organizace zaměstnanců (zaměstnanecké rady nebo odbory). Právní zájem je také zjevně osvědčen u akcionáře, člena orgánu společnosti, představenstva. Lze uvažovat o tom, že navrhovatelem by mohl za určitých okolností být i věřitel akciové společnosti, jelikož má zájem na tom, aby společnost byla funkční a plnila své zákonné a smluvní povinnosti. Účastníky řízení jsou

---

¹⁷⁷ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4235/2013 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1875/2018.

¹⁷⁸ Jmenování členů dozorčí rady bylo upraveno v § 200 odst. 3 ObchZ tak, že ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ o jmenování členů představenstva soudem platilo obdobně, z čehož bylo dovozeno, že toto ustanovení lze aplikovat pouze na členy dozorčí rady volené valnou hromadou. Viz KRŮŽ, Radim in DĚDIČ a kol., op. cit. sub 137, s. 476.

navrhovatel, osoba, jejíž jmenování se navrhuje, a společnost. Akciová společnost je vždy účastníkem řízení, a v případě absence osoby oprávněné za ni jednat nebo ji v řízení zastupovat soud ji jmenuje procesního opatrovníka¹⁷⁹. V prvním stupni je věcně příslušný krajský soud (§ 3 odst. 2 písm. a) ZŘS), místně příslušným je soud, u něhož je akciová společnost zapsána v obchodním rejstříku (§ 86 odst. 1 ZŘS).

Soud může jmenovat osobu členem dozorčí rady akciové společnosti pouze s jejím souhlasem¹⁸⁰ a jen pokud tato osoba splňuje podmínky způsobilosti k výkonu funkce, jinak k jmenování nemůže dojít. Od 1. ledna 2021 členem dozorčí rady voleným zaměstnanci může být pouze zaměstnanec, který je v pracovním poměru ke společnosti¹⁸¹, ale pokud jeho funkce zanikne a dojde k jmenování nového člena dozorčí rady na uvolněné místo soudem, takto jmenována osoba nemusí splňovat tuto podmínku, jelikož se jedná o (jen dočasné) obsazení funkce jinak než volbou zaměstnanci.

Okamžikem vzniku funkce člena dozorčí rady jmenovaného soudem je den, kdy rozhodnutí soudu nabylo vykonatelnosti. Vzhledem k tomu, že jde o řízení, které lze zahájit jen na návrh, podle ustanovení § 1 odst. 4 ZŘS ve spojení s § 27a ZŘS a § 162 odst. 2 OSŘ soud může rozhodnout o předběžné vykonatelnosti rozhodnutí sám (nikoliv na návrh účastníka), jestliže by jinak účastníku řízení hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy¹⁸².

---

¹⁷⁹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1875/2018, jehož závěry lze obdobně použít v případě jmenování členů dozorčí rady akciových společností.

¹⁸⁰ Za předchozí právní úpravy soud mohl jmenovat člena orgánu společnosti i proti jeho vůli. Srov. FILIP, Václav, LASÁK, Jan in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 2141.

¹⁸¹ § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

¹⁸² Srov. JIRSA, Jaromír. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 04. 2020].

3 Zánik funkce (kodeterminovaného) člena orgánu

Výkon funkce člena dozorčí rady akciové společnosti může skončit jedním z následujících způsobů: odvoláním z funkce, vzdáním se funkce (odstoupením), smrtí nebo zánikem osoby, skončením funkčního období, ztrátou předpokladů pro výkon funkce člena dozorčí rady, stanovených právním předpisem (příp. rozšířených stanovami společnosti), volbou nového člena dozorčí rady, zánikem samotné společnosti. Vzhledem k tomu, že kodeterminace je možná pouze u dualistických akciových společností (viz výklad v podkapitole 1.2 výše), mezi způsoby zániku funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci lze zařadit také změnu organizační struktury akciové společnosti z dualistické na monistickou.

Následující výklad bude věnován zejména zániku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady odvoláním a odstoupením. Jiné způsoby skončení funkce budou rozebrány jen stručně.

3.1 Odvolání

Odvolání z funkce je nejběžnějším způsobem zániku funkce člena dozorčí rady. Každý člen dozorčí rady je odvolatelný, přičemž zákon nespecifikuje možné důvody odvolání, z čehož plyne, že člen dozorčí rady může být odvolán i bez jakéhokoliv důvodu. Případné ujednání (například ve stanovách) o tom, že určitého člena dozorčí rady nelze odvolat, je neplatné pro rozpor se zákonem dle § 580 odst. 1 OZ¹⁸³. Odvolat člena dozorčí rady lze i na jeho vlastní žádost.

Odvolání člena dozorčí rady voleného zaměstnanci je na místě především v případě, pokud zaměstnanci nejsou spokojeni s tím, jak jejich zástupce vykonává svoji funkci. V souladu s § 448 odst. 3 a odst. 4 ZOK, v současně účinném znění, kterýkoliv zaměstnanec, který je v pracovním poměru ke společnosti, má právo podat návrh na odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci. O odvolání rozhodují všichni zaměstnanci společnosti s aktivním volebním právem.

Znamená-li to, že je třeba uspořádat hlasování o odvolání pokaždé, když to navrhne jediný zaměstnanec, a přitom neuvede rozumný důvod pro odvolání? Takový závěr by zcela postrádal smysl, a v praxi by to mohlo také znamenat nekonečné množství šikanózních návrhů ze strany zaměstnanců, jejichž kandidát neuspěl ve volbách. Proto při tvorbě návrhu volebního řádu je třeba

---

¹⁸³ Dvořák navíc dovozuje absolutní neplatnost takového ujednání dle § 588 OZ, což znamená, že soud přihlédne k neplatnosti i bez návrhu. Viz DVOŘÁK, op. cit. sub 94, s. 648.

pečlivě zvážit možné (rozumné) důvody pro odvolání členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci¹⁸⁴, případně stanovit nezbytné kvorum pro platnost rozhodnutí o odvolání.

Případá zcela rozumným připustit, že návrh na odvolání mohou podat všechny osoby oprávněné navrhnout kandidáty (viz výklad v podkapitole 2.1.3). Vhodné by také bylo zohlednit ve volebním řádu možnost podání návrhu jediným zaměstnancem (například v určitých závažných případech porušení povinností členem dozorčí rady) a zároveň stanovit minimální počet zaměstnanců (například 10 % z celého počtu zaměstnanců v pracovním poměru) potřebný k podání návrhu na odvolání, aby organizace hlasování o odvolání byla účelná¹⁸⁵. Určování pravidel odvolávání ve výsledku nevyhnutelně způsobí jisté omezení práva zaměstnanců odvolat jimi zvoleného člena dozorčí rady, ale nesmí dojít k nepřiměřenému omezení nebo faktickému vyloučení této možnosti¹⁸⁶. Otázkou je, zda je vhodné upravovat taková omezení ve volebním řádu, jehož přijetí spadá do působnosti představenstva¹⁸⁷. S ohledem na to, že komentářová literatura připouští možnost určitého omezení práva valné hromady odvolat členy volených orgánů ve stanovách¹⁸⁸, lze dovést, že obdobné omezení práva zaměstnanců odvolat jimi zvolené členy dozorčí rady by taktéž mělo být upraveno ve stanovách společnosti.

Ode dne účinnosti velké novely zákon o obchodních korporacích taxativně vypočítává osoby oprávněné podat návrh na odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci. Takový návrh v souladu s § 448a odst. 4 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, může podat představenstvo, odborová organizace nebo rada zaměstnanců anebo společně alespoň 10 % zaměstnanců v pracovním poměru ke společnosti. Uvedené zákonné ustanovení je kogentní, proto od 1. ledna 2021 nelze přihlížet k návrhům na odvolání kodeterminovaného člena dozorčí rady podaným v rozporu s ním¹⁸⁹. V návaznosti na výklad představený v podkapitole 2.1.3 výše lze předpokládat,

---

¹⁸⁴ Dvořák uvádí, že ustanovení stanov (nebo jiné smlouvy) umožňující odvolání člena voleného orgánu pouze z určitých důvodů je absolutně neplatné pro hrubý rozpor se zákonem (viz DVORÁK, op. cit. sub 94, s. 648), ale z praktického hlediska takový závěr není využitelný v případě člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci, zejména pokud nebude stanovena kvalifikovaná většina zaměstnanců, která může podat návrh na odvolání zástupce zaměstnanců. Kromě toho je vztah člena dozorčí rady a společnosti smluvním vztahem, proto se lze domnívat, že je zcela na vůli stran dohodnout určitá přiměřená omezení odvolatelnosti.

¹⁸⁵ Srov. Redakce časopisu Obchodní právo, op. cit. sub 112 nebo TOMÁŠEK, op. cit. sub 78.

¹⁸⁶ Jako příklad nepřijatelného omezení lze uvést požadavek, aby návrh na odvolání člena dozorčí rady byl i v těch nejzávažnějších případech podáván kvalifikovanou většinou zaměstnanců společnosti.

¹⁸⁷ Viz výklad v podkapitole 2.1.3 výše.

¹⁸⁸ Komentář k § 453 ZOK v části výkladu týkající se způsobů zániku funkce členů dozorčí rady odkazuje na komentář k § 438 ZOK. Viz ŠTENGLOVÁ, HAVEL. § 438 [Volba členů představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 781.

¹⁸⁹ Ustanovení volebního řádu odporující § 448a odst. 4 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, pozbydou platnosti dnem nabytí účinnosti velké novely. Pokud jsou pravidla volby a odvolání zástupců zaměstnanců upraveny ve

že výjimku by mohly tvořit návrhy na odvolání podané v souladu s ustanoveními volebního řádu zvyšujícími (v rozumných mezích) počet zaměstnanců s aktivním volebním právem potřebný k podání návrhu na odvolání. Vládní návrh velké novely původně umožňoval valné hromadě odvolat člena dozorčí rady voleného zaměstnanci pro závažné nebo opakované porušení povinnosti, ale tento bod byl nakonec vypuštěn¹⁹⁰. Je sporné, zda to byl rozumný krok ze strany zákonodárce, jelikož si lze představit situaci, kdy kodeterminovaný člen dozorčí rady soustavně porušuje povinnost loajality, nevykonává funkci řádně a sděluje svým kolegům citlivé informace o podnikání společnosti, k nimž má přístup z titulu výkonu své funkce, a tímto poškozuje společnost a dává závažný důvod k tomu, aby byl odvolán. Pokud zaměstnanci společnosti ve své většině podporují takové chování svého zástupce, budou hlasovat proti jeho odvolání, a ve funkci zůstane zřejmě nevhodná osoba. Ve vládním návrhu velké novely zavedení možnosti odvolání zástupce zaměstnance dozorčí radou bylo koncipováno jako výslovná výjimka z obecného zákonného pravidla a navrhované nové ustanovení § 448a odst. 8 ZOK mělo znít takto: „*(č)lena dozorčí rady voleného zaměstnanci může valná hromada odvolat pouze tehdy, pokud (...) pro to dán závažný důvod spočívající ve výkonu funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci, zejména porušil-li závažně nebo opakovaně své povinnosti*“. Vzhledem k výše uvedenému lze soudit o kogentnosti ustanovení upravujícího právo zaměstnanců volit a odvolávat člena dozorčí rady voleného zaměstnanci. Proto výklad dovozující existenci práva valné hromady odvolat kodeterminovaného člena dozorčí rady v závažných případech se jeví až příliš extenzivním. Vhodnějším řešením při vzniku takové situace může být pozastavení funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci: ze soustavného cíleného porušení povinnosti loajality lze dovodit, že při výkonu funkce nejedná v zájmu akciové společnosti, ale v zájmu vlastním, příp. v zájmu jiné osoby, tudíž jedná ve střetu zájmů (viz výklad v kapitole 4 této diplomové práce).

Funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci zaniká dnem, kdy zaměstnanci společnosti s aktivním volebním právem rozhodnou o jeho odvolání¹⁹¹, výmaz člena dozorčí rady z obchodního rejstříku má deklaratorní účinky.

---

stanovách společnosti, ujednání stanov upravující podání návrhu na odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci v rozporu s § 448a odst. 4 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, pozbývají závaznosti dnem nabytí účinnosti velké novely (viz přechodná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 1 ZOK).

¹⁹⁰ Viz VLÁDA, op. cit. sub 91.

¹⁹¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp.zn. 29 Cdo 2363/2010: „*funkce jednatele zaniká dnem, kdy valná hromada společnosti rozhodla o jeho odvolání z funkce, případně pozdějším dnem v usnesení valné hromady určeným (nikoliv až okamžikem, kdy se jednatel o svém odvolání z funkce dozví)*“. Shodně ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 133. Tyto závěry lze vztáhnout i na odvolání členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci.

Opačný názor zastává Dvořák, dle jehož výkladu právní účinky odvolání člena voleného orgánu z funkce nastávají okamžikem, kdy se o odvolání dozvěděl, jinak je neúčinné vůči němu¹⁹². S tímto závěrem se nelze úplně ztotožnit, a to z několika důvodů. Informování člena dozorčí rady o tom, že byl odvolán, je v působnosti představenstva. Pokud představenstvo nebude schopno kontaktovat odvolaného člena, příp. tento člen se bude vyhýbat kontaktům, nedozví se o svém odvolání, a při sledování takové logiky jeho funkce nezanikne. Problém také může vzniknout v řízení u rejstříkového soudu při zápisu dne zániku funkce, jelikož bude třeba doložit datum, kdy se odvolaný člen dozorčí rady dozvěděl o svém odvolání.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4082/2016 plyne, že nic nebrání tomu, aby účinnost rozhodnutí valné hromady o odvolání člena představenstva byla odložena o určitou dobu sjednanou ve stanovách akciové společnosti nebo ve smlouvě o výkonu funkce. Lze se domnívat, že tento závěr se uplatní i v případě odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci, a funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci může zaniknout i pozdějším dnem, obsahují-li stanovy společnosti nebo smlouva o výkonu funkce odpovídající ujednání nebo rozhodnou-li tak zaměstnanci.

K možnosti soudního přezkumu platnosti odvolání člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci lze analogicky využít výklad, který byl nabízen k otázce možnosti napadnout platnost volby takového člena dozorčí rady.

Specifickým případem se jeví odvolání členky dozorčí rady, je-li těhotná. Dle rozsudku druhého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 11. 2010 ve věci C232-09 (Dita Danosa proti LKB Līzings SIA) se na členku statutárního orgánu kapitálové společnosti za splnění určitých podmínek hledí jako na zaměstnankyni¹⁹³, přičemž povaha právního vztahu mezi ní a společností z pohledu vnitrostátního práva je nerozhodná. Lze předpokládat, že tento závěr se uplatní pro členky jakéhokoliv voleného orgánu kapitálové společnosti. Proto pokud těhotná členka dozorčí rady zvolená zaměstnanci vykonává činnost pro akciovou společnost pod vedením, příp. kontrolou jiného orgánu této společnosti (tj. dá se hovořit, že se nachází ve vztahu podřízenosti vůči společnosti) a pobírá odměnu za výkon své činnosti, má postavení těhotné zaměstnankyně

---

¹⁹² Autor odkazuje na § 570 odst. 1 OZ: „*právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde*“ (viz DVOŘÁK, op. cit. sub 94, s. 649).

¹⁹³ Jde o pojem „těhotná zaměstnankyně“ ve smyslu Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 4. 2020].

a nemůže být odvolána v době od počátku těhotenství až do konce mateřské dovolené z důvodu souvisejících hlavně s jejím těhotenstvím. Odvolání z jiných (nesouvisejících s těhotenstvím) důvodů je možné. Vznikne-li v souvislosti s odvoláním těhotné členy dozorčí rady soudní spor, je úlohou soudu rozhodnout, zda odvolána členka spadá pod pojem „těhotná zaměstnankyně“ ve smyslu unijního práva. Rozhodne-li, že v daném konkrétním případě nelze vyvozovat ochranu ze Směrnice Rady 92/85/EHS¹⁹⁴, je na místě posoudit, zda nedochází k diskriminaci na základě pohlaví a je-li možné poskytnout odvolané těhotné člence ochranu na základě Směrnice Rady 76/207/EHS¹⁹⁵.

3.2 Odstoupení

Funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady může zaniknout z jeho vlastní vůle v důsledku rezignace. Právo odstoupit z výkonu funkce má každý člen voleného orgánu obchodní korporace¹⁹⁶. Zákon nestanoví důvody, pro které lze z funkce odstoupit, proto člen voleného orgánu může odstoupit z jakéhokoliv důvodu, který ani nemusí uvést v oznámení odstoupení.

Jediným omezením práva člena voleného orgánu obchodní korporace odstoupit z funkce stanoveným § 59 odst. 5 ZOK a určeným k ochraně obchodní korporace je zákaz odstoupení v nevhodnou dobu. Pojem „nevhodnost“ není nijak definován, což může činit určité výkladové potíže, proto rozhodujícími budou okolnosti každého konkrétního případu odstoupení. Jako příklad nevhodné doby lze uvést nepříznivou ekonomickou situaci ve společnosti v důsledku výrobní havárie.

Při určování toho, zda člen voleného orgánu odstupuje v nevhodnou dobu, lze využít základní pravidla pro analýzu vhodnosti doby odstoupení, které nabízí Josková¹⁹⁷. Je třeba nejprve zhodnotit, zda obchodní korporace je schopná předejít negativním důsledkům odstoupení. Následně je na místě posoudit, zda zájem obchodní korporace převažuje nad zájmem odstoupujícího

---

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 4. 2020].

¹⁹⁶ Srov. SADECKÝ, Lukáš. Odstoupení z funkce člena voleného orgánu kapitálové společnosti dle navrhované novely § 58 zákona o obchodních korporacích In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 04. 2020]: „v konečném důsledku představuje odstoupení z funkce projev základního lidského práva, a to práva na svobodnou volbu povolání, neboť nelze nikoho nutit k tomu, aby nadále setrval ve své funkci, pokud se z jakéhokoliv důvodu rozhodne k jejímu ukončení“.

¹⁹⁷ Viz JOSKOVÁ, Lucie. Odstoupení z funkce v nevhodnou dobu. *Rekodifikace a Praxe*. 2015, č. 7–8, s. 49–50.

člena orgánu. V některých případech totiž nelze spravedlivě požadovat po členovi voleného orgánu, aby zůstal ve funkci do konce funkčního období (například pokud má závažné zdravotní komplikace). Pokud se jedná o skutečně vážný důvod k odstoupení, nejde o odstoupení v nevhodnou dobu i v tom případě, že to bude mít negativní (škodlivé) následky pro obchodní korporaci¹⁹⁸. Není-li důvod odstoupení dostatečně závažný, lze hovořit o odstoupení v nevhodnou dobu.

Porušení zákonného zákazu odstoupit v nevhodnou dobu je rovněž porušením zákonem uložené povinnosti loajality členů volených orgánů¹⁹⁹, nepochybně jde o jednání v rozporu se zákonem. Zákon o obchodních korporacích ale neobsahuje speciální úpravu ohledně možných důsledků takového odstoupení. O tom, jaké právní následky odstoupení z funkce v nevhodnou dobu má, nepanuje shoda názorů. Lasák dovozuje, že se jedná o relativně neplatné právní jednání²⁰⁰, ke stejnému názoru dospěl Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 26. 08. 2015, sp. zn. 7 Cmo 615/2014. Štenglová připouští, že v závislosti na okolnostech případu může jít o absolutní nebo relativní neplatnost odstoupení, ale s ohledem na smysl a účel zákona takové situace mohou existovat jen výjimečně, protože v zájmu společnosti obvykle není, aby člen voleného orgánu setrval ve funkci nuceně²⁰¹. Čech a Šuk shodně uvádí, že porušení zákonného zákazu odstoupit v nevhodnou dobu zpravidla nemá za následek neplatnost odstoupení a je na místě uvažovat toliko o náhradě újmy způsobené odstoupením²⁰². Tento názor potvrdil i Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018²⁰³, a tímto evidentně spory o následcích odstoupení v nevhodnou dobu mohou být považovány za vyřešené. Kromě toho po nabytí účinnosti velké novely zákaz odstoupení v nevhodnou dobu bude zcela vypuštěn ze zákona o obchodních korporacích²⁰⁴, proto při odstoupení člena voleného orgánu obchodní korporace již nebude obligatorně posuzováno, zda odstupuje v dobu nevhodnou pro ni či nikoliv.

---

¹⁹⁸ Ibid. Shodně ŠTENGLOVÁ, HAVEL. § 59 [Regulace práv a povinností mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 177–178.

¹⁹⁹ § 159 odst. 1 OZ.

²⁰⁰ Viz LASÁK, Jan in: LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 515.

²⁰¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *K některým způsobům ukončení výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace*. XXIII. Karlovarské právní dny. Sborník. Praha: Leges, 2015, s. 307.

²⁰² ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 137.

²⁰³ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018: „porušení zákazu odstoupit z funkce člena (voleného) orgánu obchodní korporace v době pro korporaci nevhodné je porušením povinnosti péče řádného hospodáře, a zásadně má proto za následek vznik povinnosti k náhradě újmy vzniklé odstoupením v nevhodné době. Zásadně však nezakládá (relativní) neplatnost takového odstoupení.“

²⁰⁴ K odstranění výslovné zmínky o případné „nevhodnosti“ doby odstoupení došlo kvůli výše zmíněným výkladovým problémům spojeným s posuzováním toho, co je nebo není nevhodnou dobou pro odstoupení, a jaké právní následky by odstoupení v takové době vyvolalo. Viz VLÁDA, op. cit. sub 91.

Při rezignaci člena voleného orgánu funkce zpravidla nezaniká ze dne na den. Okamžik zániku funkce může být stanoven v zakladatelském právním jednání společnosti, příp. smlouvě o výkonu funkce, nebo odstupující člen voleného orgánu a obchodní korporace mohou ho dohodnout zvlášť (na žádost dotyčného člena orgánu). V § 59 odst. 5 ZOK je stanovena podpůrná doba jednoho měsíce od doručení oznámení o odstoupení, jejímž uplynutím funkce zanikne.

Zákon v nyní účinném znění nestanoví specifické požadavky na formu nebo způsob oznámení odstoupení, člen voleného orgánu může tak učinit i neformálně za podmínky, že se toto oznámení dostane do dispoziční sféry orgánu, který jej zvolil. Spornou otázkou však je, komu má adresovat oznámení o odstoupení kodeterminovaný člen dozorčí rady, jelikož tu není orgán, který jej zvolil do funkce, a výslovná úprava v zákoně chybí? Za účinností obchodního zákoníku člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci oznamoval své odstoupení orgánu, jehož je členem, tj. přímo dozorčí radě²⁰⁵, ale zákon o obchodních korporacích tuto úpravu nepřevzal.

Způsob oznámení odstoupení z funkce lze výslovně upravit ve stanovách společnosti nebo ve smlouvě o výkonu funkce²⁰⁶. Pokud ani stanovy, ani smlouva neobsahují tato pravidla, Dědič a Šuk navrhuji aplikaci ustanovení § 160 OZ obsahujícího obecnou úpravu odstoupení z funkce člena voleného orgánu právnické osobě²⁰⁷. To znamená, že odstupující kodeterminovaný člen dozorčí rady musí doručit prohlášení o odstoupení akciové společnosti. Smysl a účel zákona vyžaduje oznámení odstoupení takovým způsobem, aby se společnost měla praktickou možnost s ním seznámit a včas reagovat²⁰⁸. V takovém případě funkce zanikne *ex lege* uplynutím dvou měsíců od dojití prohlášení (případně dříve, domluví-li se na tom strany).

Pokud výše prezentovaný způsob odstoupení je jedině možným pro člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci, vzniká zde nedůvodný rozdíl v postavení odstupujícího člena dozorčí rady zvoleného valnou hromadou (jehož funkce končí uplynutím jednoho měsíce od oznámení odstoupení, nestanoveno-li jinak) a odstupujícího kodeterminovaného člena dozorčí rady (jehož funkce zanikne po uplynutí doby dvakrát delší). Odlišné zacházení s členy téhož orgánu při výkonu jejich práva odstoupit nelze považovat za spravedlivé, proto je třeba připustit, že § 59 odst. 5 ZOK

---

²⁰⁵ § 66 odst. 1 ObchZ.

²⁰⁶ Je však třeba dbát na to, aby takové ujednání ve stanovách nebo smlouvě o výkonu funkce nebylo v rozporu s dobrými mravy. Srov. ŠTENGLOVÁ, HAVEL. § 59 [Regulace práv a povinností mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 179.

²⁰⁷ Viz DĚDIČ, ŠUK, op. cit. sub 77.

²⁰⁸ K otázce doručení oznámení o odstoupení z funkce člena dozorčí rady společnosti viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008: „předáním oznámení o odstoupení z funkce člena dozorčí rady předsedovi představenstva akciové společnosti je oznámení doručeno společnosti“.

Lze použít i při odstoupení člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci. Doručení oznámení odstoupení bezprostředně voličům (tj. zaměstnancům společnosti s aktivním volebním právem) z logiky věci nepřipadá v úvahu. Otázkou je, zda na tento případ lze vztáhnout závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008 a dovodit, že člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci může své odstoupení z funkce oznámit přímo společnosti. Takový extenzivní výklad lze považovat za přípustný, jelikož jak bylo zmíněno výše, účelem ustanovení § 59 odst. 5 ZOK je především ochrana společnosti, aby mohla operativně reagovat na změny ve složení svých orgánů a zajistit tak své další fungování. Orgán společnosti zde kromě volby nového člena na uvolněné místo má také plnit úlohu zprostředkovatele oznámení vůle člena dozorčí rady odstoupit akciové společnosti. Doručení oznámení o odstoupení předsedovi představenstva akciové společnosti²⁰⁹ splní hned dvě funkce. Zaprvé dojde k oznámení odstoupení samotné společnosti. Zadruhé odstoupení bude oznámeno orgánu společnosti, jež má v působnosti organizaci volby členů dozorčí rady zaměstnanci, tudíž může včas reagovat na situaci a provést nové volby tak, aby uvolněné místo bylo obsazeno v přiměřené době. Samozřejmě navrhovaný výklad je docela sporný a dostává se do rozporu s tezí o tom, že zaměstnanci společnosti netvoří žádný její orgán. Na druhou stranou těžko lze předpokládat, že záměrem zákonodárce bylo ztížit, resp. prodloužit proces odstoupení pouze kodeterminovaným členům dozorčí rady, proto je žádoucí, aby úprava odstoupení v § 59 odst. 5 ZOK se vztahovala i na ně.

Velká novela přináší významné změny v úpravě odstoupení z funkce. Nově bude upraveno zvláště v § 58 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, což představuje koncepčně vhodnější řešení než stávající zařazení ustanovení o odstoupení do úpravy smlouvy o výkonu funkce. Zákonodárce rozhodl o návrat k úpravě odstoupení z funkce známé z § 66 odst. 1 ObchZ, která by měla zajistit lepší ochranu zájmů obchodní korporace a umožnit jí reagovat na odstoupení členů jejich volených orgánů adekvátně a včas²¹⁰. Velká novela mimo jiné zavádí výslovnou zvláštní úpravu odstoupení člena voleného orgánu, který nebyl zvolen orgánem obchodní korporace²¹¹. Takový odstupující člen má oznámit své odstoupení orgánu, jehož je členem, a jeho funkce končí

---

²⁰⁹ Nejvyšší soud v již citovaném rozhodnutí ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008 dovodil, že doručení představenstvu není možné, jelikož „*organ společnosti není způsobilým subjektem práva, jemuž by bylo možno doručit oznámení např. prostřednictvím provozovatele poštovních služeb*“.

²¹⁰ Srov. VLÁDA, op. cit. sub 91.

²¹¹ § 58 odst. 1 poslední věta ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

dnem, kdy odstoupení projednal nebo měl projednat tento orgán²¹². Tudíž kodeterminovaný člen dozorčí rady oznamuje své odstoupení dozorčí radě, která je povinna projednat odstoupení bez zbytečného odkladu, nejpozději však na svém nejbližším zasedání poté, co ji bylo odstoupení oznámeno²¹³. Je třeba zdůraznit, že projednání je čistě formální krok, nejedná se o žádné rozhodnutí orgánu obchodní korporace, jelikož odstoupení je jednostranným právním jednáním odstupujícího člena adresovaným společnosti²¹⁴. Odstupujícímu členovi dozorčí rady je zajištěna ochrana pro případ, že se dozorčí rada bude případně vyhýbat projednání odstoupení z funkce. V tomto případě se uplatní dikce „*nebo měl projednat*“, a funkce zanikne dnem nejbližšího zasedání dozorčí rady bez ohledu na to, zda byla usnášeníschopná a zda skutečně došlo k projednání oznámeného odstoupení²¹⁵. Z ustanovení § 58 odst. 2 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, plyne, že oznámení odstoupení zástupce zaměstnanců z funkce může být učiněno na zasedání dozorčí rady. V tomto případě funkce zanikne uplynutím dvou měsíců po takovém oznámení, ledaže dozorčí rada, jakožto příslušný orgán, schválí odlišný okamžik zániku funkce²¹⁶.

3.3 Další způsoby zániku funkce

3.3.1 Uplynutí funkčního období

Doba výkonu funkce člena dozorčí rady může být upravena v stanovách akciové společnosti nebo ve smlouvě o výkonu funkce²¹⁷. Podle ustanovení § 448 odst. 6 ZOK, je-li délka funkčního období upravena odlišně ve stanovách a ve smlouvě o výkonu funkce, pro člena dozorčí rady má přednost ujednání ve smlouvě o výkonu funkce. Při absenci smluvní úpravy zákon v § 448 odst. 6 ZOK výslovně stanoví, že funkční období člena dozorčí rady trvá tři roky. Funkční období každého člena dozorčí rady plyne samostatně, bez ohledu na běh funkčního období ostatních členů,

---

²¹² V případě odstoupení člena voleného orgánu zvoleného orgánem obchodní korporace projednání odstoupení orgánem, jehož je členem, je možné jen v případě, připouští-li to výslovně společenská smlouva (§ 58 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021).

²¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb. s odkazem na ustálenou rozhodovací praxi Nejvyššího soudu uvádí, že vždy postačí doručit oznámení o odstoupení obchodní korporaci.

²¹⁴ Srov. SADECKÝ, op. cit. sub 196.

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ Srov. VLÁDA, op. cit. sub 91: „*V těchto případech není v obchodní korporaci orgán, který by mohl odlišný okamžik zániku funkce schválit (není orgánu, který člena do funkce zvolil). Po vzoru obchodního zákoníku bude v těchto případech příslušný orgán, jehož je daná osoba členem*“.

²¹⁷ Filip a Lasák dovozují, že přípustné bude i stanovení funkčního období „na dobu neurčitou“ (viz FILIP, LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 2117). Opačný názor podpořený přílehavější argumentací zastávají Čech a Šuk (viz ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 131).

což znamená, že konec funkčního období je u každého člena stanoven individuálně²¹⁸. Uplynutím funkčního období funkce členovi dozorčí rady zaniká²¹⁹, což znamená, že uvolněné místo lze hned obsadit a není nutné činit dodatečné kroky (například výslovně odvolávat člena dozorčí rady, jehož funkční období právě skončilo).

Od 1. ledna 2021 zákon o obchodních korporacích zavádí obecnou úpravu případného rozporu mezi společenskou smlouvou a smlouvou o výkonu funkce člena voleného orgánu pro všechny obchodní korporace (§ 59 odst. 5 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021). Nově ujednání ve smlouvě o výkonu funkce budou mít přednost pouze v případě, že smlouva byla schválena většinou vyžadovanou pro změnu společenské smlouvy, jinak se použijí ujednání společenské smlouvy. To se vztahuje i na ujednání určující délku funkčního období člena dozorčí rady. Pokud ale smlouva o výkonu funkce byla schválena přede dnem nabytí účinnosti velké novely, rozpor se bude posuzovat podle zákona o obchodních korporacích, nyní v účinném znění²²⁰.

V důsledku změny stanov akciové společnosti může dojít ke změně ustanovení upravujícího délku funkčního období členů dozorčí rady. Jaký dopad to může mít na funkční období stávajících členů dozorčí rady? Pokud délka funkčního období je upravena ve smlouvě o výkonu funkce, za nyní účinné právní úpravy změna stanov nevede ke zkrácení funkčního období – k dosažení tohoto účelu bude potřeba změnit smlouvu o výkonu funkce, tj. k případné změně délky funkčního období dojde pouze se souhlasem dotčeného člena dozorčí rady. V opačném případě a za podmínky, že ve stanovách bude jednoznačně určeno, že se změna má dotknout i stávajících členů dozorčí rady, lze dovodit, že změna stanov sice může vyvolat zkrácení funkčního období, ale bude se to týkat pouze těch členů dozorčí rady, které volí valná hromada. Uvedený závěr se opírá o důvody rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006, které lze vztáhnout i na současně účinnou právní úpravu. Za účelem zajištění zaměstnancům akciové společnosti možnosti (a zákonného práva) vykonávat určitou kontrolu nad hospodařením společnosti zákon upravuje volbu a odvolání kodeterminovaných členů dozorčí rady tak, aby společnost měla na to co nejmenší vliv. Připouštění možnosti akcionářů docílit odchodu členů dozorčí rady volených

---

²¹⁸ Nicméně ve stanovách akciové společnosti lze určit jinak. Srov. ŠTENGLOVÁ, HAVEL in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 801.

²¹⁹ Konkrétně funkce zanikne koncem posledního dne funkčního období dotčeného člena dozorčí rady. Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 131. K zániku funkce uplynutím funkčního období viz důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1997, sp. zn. 1 Odon 110/97.

²²⁰ Přejížděná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 6 ZOK.

zaměstnanci prostřednictvím zkrácení jejich funkčního období změnou stanov by znamenalo popření deklarovaného účelu zákonné úpravy, což není přípustné.

3.3.2 Volba nového člena dozorčí rady

V § 453 odst. 2 ZOK je stanoveno, že funkce člena dozorčí rady zaniká také volbou nového člena. Tento způsob zániku funkce je výslovně upraven v zákoně o obchodních korporacích jen pro členy dozorčí rady. Jeho podstatou je nahrazení stávajících členů dozorčí rady členy novými, aniž by došlo k předchozímu odvolání, příp. k odstoupení stávajících členů z aktuálně obsazených funkcí nebo zániku jejich funkcí jiným způsobem. Proces změny obsazení dozorčí rady se tak značně usnadňuje z organizačního hlediska.

Komentářová literatura se shoduje na tom, že v praxi tento důvod zániku funkce bude dopadat především na případ, kdy z rozhodnutí o volbě nového člena dozorčí rady jednoznačně plyne, kterého člena dozorčí rady nově zvolený člen nahrazuje (jinak nebylo by jasné, kterému ze stávajících členů má tímto způsobem zaniknout funkce)²²¹. Za dodržení podmínky výslovného určení, za kterého dosavadního člena dozorčí rady je nový člen volen, tento způsob lze uplatnit i při neúplném obsazení dozorčí rady. Může dojít k zániku funkce všem stávajícím členům dozorčí rady, pokud bude zvolen plný počet členů nové dozorčí rady.

Nyní účinné znění § 453 odst. 2 ZOK však vzbuzuje pochybnosti, zda uvedené ustanovení lze aplikovat na členy dozorčí rady volené zaměstnanci či nikoliv²²². Lze se domnívat, že minimálně první část věty může být uplatněna i v případě zástupců zaměstnanců. Kromě toho, od 1. ledna 2021 znění § 453 odst. 2 ZOK upřesněné velkou novelou staví najisto, že funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci také může zaniknout volbou nového člena²²³.

O volbě zástupců zaměstnanců do dozorčí rady akciové společnosti rozhodují její zaměstnanci, jimiž svědčí aktivní volební právo, ale organizace voleb je v působnosti představenstva. Pokud zaměstnanci rozhodnou nahradit nevyhovujícího zástupce novým, mohou požádat představenstvo, aby organizovalo nové volby, přičemž lze spojit rozhodování o odvolání stávajícího kodeterminovaného člena dozorčí rady s volbou nového. Může však nastat i opačná situace, kdy

---

²²¹ Srov. ŠTENGLOVÁ, HAVEL in: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 808 nebo FILIP, LASÁK In: LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 104, s. 2142.

²²² § 453 odst. 2 ZOK zní: „*Funkce člena dozorčí rady zaniká také volbou nového člena, ledaže z rozhodnutí valné hromady plyne něco jiného*“.

²²³ Srov. § 453 odst. 2 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021: „*Funkce člena dozorčí rady zaniká také, je-li za něj zvolen nebo jmenován nový člen*“.

představenstvo z vlastní iniciativy, příp. z iniciativy akcionářů vyhlásí volby za účelem odstranění nepohodlného člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci, jehož funkční období ještě neskončilo. V tomto případě zaměstnanci mají několik možností, jak zabránit vměšování se do jejich zákonného práva a zachovat mandát stávajícího člena dozorčí rady. První variantou je ignorovat volby, aby nebylo dosaženo kvora potřebného k platnosti voleb. Pokud stanovy nebo volební řád neurčují takové kvorum nebo kvorum je nepřiměřeně nízké²²⁴, zaměstnancům nic nebrání rozhodnout o odvolání stávajícího člena dozorčí rady a zároveň zvolit jeho znovu (pokud se hlasování o odvolání člena dozorčí rady provádí současně s volbou nového)²²⁵. Lze rovněž rozhodnutím voličů odložit účinnost volby nového kodeterminovaného člena a tímto docílit toho, aby nedošlo k bezdůvodnému zkrácení funkčního období stávajícího člena dozorčí rady voleného zaměstnanci.

Funkce člena dozorčí rady voleného zaměstnanci zanikne okamžikem, kdy je na jeho místo účinně zvolen nový člen, tj. dnem volby nového člena, případně dnem, kdy se zvolení takového nového člena stane účinným, bude-li nový člen zvolen s odloženou účinností.

3.3.3 Změna organizační struktury akciové společnosti

Zcela specifickým způsobem zániku funkce člena dozorčí rady je změna systému vnitřní struktury akciové společnosti z dualistického na monistický.

Ke změně organizační struktury akciové společnosti je třeba změny jejích stanov²²⁶. Dosavadním členům volených orgánů dotčené akciové společnosti (včetně všech členů dozorčí rady – jak volených valnou hromadou, tak i volených zaměstnanci) funkce zanikne okamžikem, kdy změna stanov nabude účinnosti²²⁷. I přesto, že zákon to výslovně neupravuje, tento důsledek přechodu na monistický systém plyne z povahy věci. Vzhledem k tomu, že volené orgány

---

²²⁴ Od 1. ledna 2021 kvorum vyžadované k platnosti volby nebo odvolání kodeterminovaných členů dozorčí rady je stanoveno na třetinu oprávněných voličů nebo zvolených volitelů (§ 448a odst. 5 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021).

²²⁵ Broulík upozorňuje, že taková varianta řešení uvedeného problému by mohla být nesrozumitelná pro zaměstnance společnosti a omezit její praktickou použitelnost. Viz BROULÍK, Jan. Volba člena dozorčí rady za dalšího člena, jehož volební období doposud neskončilo [online]. *EPRAVO.cz*, 2012 [cit. 03.05.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/volba-clena-dozorci-rady-za-dalsiho-clena-jehoz-volebni-obdobi-doposud-neskoncilo-85644.html>

²²⁶ § 397 odst. 1 ZOK.

²²⁷ Podle § 431 odst. 2 ZOK taková změna stanov nabude účinnosti okamžikem rozhodnutí valné hromady, ledaže z tohoto rozhodnutí plyne jinak.

dualistické akciové společnosti účinností změny stanov ukončí svojí existenci, není třeba zvláštního rozhodnutí valné hromady pro zánik funkcí jejich členů²²⁸.

Změna stanov, k níž dochází v případě změny organizační struktury akciové společnosti, nosí intenzivnější charakter než pouhá změna délky funkčního období členů dozorčí rady²²⁹. Proto se nejedná o nedovolený zásah akcionářů společnosti do práv zaměstnanců a nelze hovořit o zkrácení funkčního období členů dozorčí rady volených zaměstnanci v rozporu se smyslem a účelem právní úpravy kodeterminace. Pokud změna organizační struktury akciové společnosti zřejmě sleduje jediný účel, kterým je zabránění zaměstnancům ve výkonu jejich zákonného práva vysílat zástupce do dozorčí rady, lze uvažovat o možnosti dovolat se neplatnosti usnesení valné hromady pro rozpor tohoto usnesení s dobrými mravy (§ 428 odst. 2 ZOK). V praxi však nebude snadno prokázat existenci tohoto účelu jako jediného.

3.3.4 Smrt nebo zánik osoby

Smrt je právní událostí, s níž zákon spojuje zánik funkce člena voleného orgánu v případě, že funkci zastává fyzická osoba²³⁰. Při řízení o výmazu zesnulého člena dozorčí rady z obchodního rejstříku se den smrti zjišťuje z úmrtního listu, příp. z rozhodnutí soudu o prohlášení člověka za mrtvého. Výkon funkce je závazkem osobní povahy, není možné tuto funkci zdědit²³¹.

Pokud členem dozorčí rady akciové společnosti je právnická osoba a dojde k úmrtí osoby zmocněné k jejímu zastupování v tomto voleném orgánu (příp. k úmrtí člena jejího statutárního orgánu), k zániku funkce v důsledku smrti fyzické osoby nedojde. V takovéto situaci právnická osoba v souladu s § 154 OZ bude muset zmocnit jinou fyzickou osobu k zastupování v dozorčí radě, jinak funkci člena představenstva bude vykonávat člen jejího statutárního orgánu.

Je-li členem dozorčí rady právnická osoba, je třeba rozlišovat, zda zaniká s právním nástupcem či nikoliv. Pokud se jedná o první variantu zániku ze zmíněných, právní nástupce zrušené právnické osoby vstupuje do všech jejích právních vztahů. Mimo jiné v souladu s § 455 odst. 1 ZOK se také stává členem dozorčí rady místo zaniklé právnické osoby, aniž by musel být do funkce zvolen, ledaže stanovy společnosti to vylučují²³². K zániku právnické osoby s právním

---

²²⁸ Viz ŠTENGLOVÁ, HAVEL in: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 675.

²²⁹ Viz výklad v podkapitole 3.2.1.

²³⁰ Zánik funkce člena dozorčí rady smrtí je upraven v § 453 odst. 1 ZOK.

²³¹ Srov. FILIP, LASÁK in: LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 2071.

²³² Pokud funkce právnické osoby, jež zanikla s právním nástupcem v dozorčí radě akciové společnosti vznikla před nabytím účinností velké novely, zmíněný právní nástupce vstupuje do (již započatého) funkčního období svého

nástupcem ve většině případů dochází v důsledku přeměn (například v důsledku fúze nebo převodu jmění na společníka). Účinnost přeměny právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku nastává dnem zápisu do veřejného rejstříku²³³, a stejným dnem se právní nástupce zanikající právnické osoby stává členem dozorčí rady. Problém může vzniknout, pokud je právních nástupců více. Pokud nelze jednoznačně určit, který z nich vstupuje do pozice zaniklé právnické osoby v dozorčí radě, nedochází k právnímu nástupnictví v tomto voleném orgánu²³⁴.

Pro případ zániku právnické osoby – člena dozorčí rady s likvidací (tj. bez právního nástupce) § 455 odst. 2 ZOK stanoví obdobné použití § 453 a 454 ZOK²³⁵. Okamžikem zániku funkce je zánik právnické osoby, který u právnické osoby zapsané do veřejného rejstříku nastává dnem výmazu z veřejného rejstříku a u jiné právnické osoby – skončením likvidace²³⁶.

Všechny výše uvedené závěry dopadají se stejnou platností jak na členy dozorčí rady volené valnou hromadou, tak i na členy dozorčí rady volené zaměstnanci akciové společnosti.

Pro úplnost je třeba dodat, že k zániku funkce člena dozorčí rady dojde také, zanikne-li samotná akciová společnost, o jejíž dozorčí radu jde²³⁷.

3.3.5 Ztráta způsobilosti k výkonu funkce

Trvání funkce člena orgánu je vázáno na způsobilost osoby být členem orgánu, tj. na splnění podmínek výkonu funkce stanovených zákonem. Pokud člen dozorčí rady zvolený zaměstnanci přestane splňovat některou z těchto podmínek, funkce zanikne *ex lege* ke dni, v němž nastala překážka výkonu funkce²³⁸. Zákon zároveň stanoví, že člen orgánu, jehož funkce zanikla z tohoto důvodu, má informační povinnost ve vztahu ke společnosti.

Stanovy akciové společnosti mohou zakotvit dodatečné podmínky výkonu funkce členů dozorčí rady volených zaměstnanci – například že pasivní volební právo svědčí jen zaměstnancům akciové společnosti. V této souvislosti vzniká otázka, zda trvání funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady je vázáno na trvání jeho pracovního poměru či nikoliv. Vzhledem k tomu, že taková

---

předchůdce, a proto nemusí být nositelem pasivního volebního práva podle § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021. Srov. Přechodná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 13 ZOK.

²³³ § 59 odst. 1 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁴ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 143.

²³⁵ Je vhodné poznamenat, že s účinností od 1. ledna 2021 § 455 odst. 2 ZOK výslovně odkazující na § 453 a 454 ZOK bude zrušen, protože zánik právnické osoby, která je členem dozorčí rady, bez právního nástupce nově bude uveden v § 453 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021, mezi další způsoby zániku funkce.

²³⁶ § 185 a 186 OZ.

²³⁷ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 143.

²³⁸ § 155 odst. 1 OZ.

podmínka nemá charakter podmínky zákonné, nýbrž smluvní, zánik pracovního poměru nemá za následek automatický zánik funkce, jak je tomu v případě ztráty zákonné způsobilosti být členem voleného orgánu²³⁹. Z uvedeného také vyplývá, že zákon nevztahuje notifikační povinnost na takové případy. Nezbyvá než uzavřít, že zánik pracovního poměru kodeterminovaného člena dozorčí rady za nyní účinné právní úpravy je pouze důvodem k jeho odvolání, pokud stanovy společnosti podmiňují členství zástupce zaměstnanců v dozorčí radě trváním jeho pracovního poměru.

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 2.1.2, od 1. ledna 2021 existence pracovního poměru ke společnosti patří mezi zákonné předpoklady výkonu funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady, pokud jeho funkce vznikla po dni nabytí účinnosti velké novely²⁴⁰. Tím pádem nově zánik pracovního poměru vede k zániku funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci ze zákona, ledaže se jedná o zaměstnance, který odešel do důchodu, a stanovy společnosti připustí tuto výjimku.

---

²³⁹ Srov. DVOŘÁK, Tomáš in ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 479.

²⁴⁰ § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021. Uvedené zákonné ustanovení se nevztahuje na kodeterminovaného člena dozorčí rady akciové společnosti, který byl do funkce zvolen přede dnem nabytí účinnosti velké novely (viz přechodná ustanovení zavedena zákonem č. 33/2020 Sb. Čl. II odst. 13 ZOK).

4 Pozastavení výkonu funkce (kodeterminovaného) člena orgánu

V rámci výkonu své funkce členové dozorčí rady akciové společnosti přicházejí do styku s informacemi o činnosti společnosti, včetně informací obchodního charakteru. Ze zákonem uložené povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře plyne, že by člen dozorčí rady měl tyto informace využívat výhradně ku prospěchu společnosti a nezneužívat je ve svých soukromých zájmech nebo zájmech jiných osob. Právní úprava střetu zájmů poskytuje obchodní korporaci ochranu před nežádoucí situací, kdy člen jejího orgánu jedná ve střetu zájmů, a tímto poškozují zájmy obchodní korporace. Pro účely zamezení takovému jednání a jeho možným škodlivým důsledkům zákonná pravidla o střetu zájmů ukládají členům orgánů obchodní korporace informační povinnost, a zároveň poskytují nejvyššímu či kontrolnímu orgánu korporace možnost preventivně zakročit prostřednictvím pozastavení funkce členovi orgánu, který oznámil střet zájmů (vedle možnosti rozhodnout o odvolání takového člena orgánu z funkce). Další výklad bude věnován úpravě střetu zájmů ve vztahu k členu dozorčí rady akciové společnosti, informační povinnosti uložené jemu zákonem a případnému pozastavení jeho funkce²⁴¹.

4.1 Střet zájmů kapitálové obchodní společnosti a člena jejího orgánu

Střetem zájmů, který v literatuře je někdy též označován jako „konflikt zájmů“ nebo „rozpor zájmů“, se ve smyslu zákona o obchodních korporacích rozumí konfliktní situace, ke které může dojít v důsledku protichůdnosti zájmů člena orgánu obchodní korporace, příp. osoby jemu blízké nebo osoby jím ovlivněné nebo ovládané, a samotné obchodní korporace.

Obecná pravidla střetu zájmů obchodní korporace a člena jejího orgánu²⁴² jsou upraveny v § 54 až 58 ZOK. Tato právní úprava je zřejmě širší, než § 437 OZ upravující střet zájmů zástupce a zastoupeného, neboť uvedené ustanovení občanského zákoníku dopadá pouze na případy

---

²⁴¹ Vzhledem k tomu, že ve vztahu ke kodeterminovanému členu dozorčí rady právní úprava neřeší uvedené otázky nijak odlišně, výklad v této kapitole bude věnován členům dozorčí rady obecně, s případným důrazem na kodeterminaci tam, kde je to vhodné.

²⁴² Většina autorů se shoduje v tom, že úprava střetu zájmů v zákoně o obchodních korporacích dopadá na členy volených orgánů, nikoliv na členy nejvyššího orgánu (např. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 458-459; ŠTENGLOVÁ, HAVEL in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub. 87, s. 165; DĚDIČ, Jan. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy*. 2014, č. 15–16, s. 524). Nicméně, Dvořák zaujímá opačný názor a dovozuje, že tato úprava se vztahuje na členy veškerých orgánů společnosti, akcionáře nevyjímaje (DVOŘÁK, op. cit. sub 94, s. 430). Velká novela zpřesňuje pravidlo stanovené § 54 odst. 1 ZOK: s účinností od 1. ledna 2021 se bude vztahovat jen na členy volených orgánů obchodní korporace.

zastoupení²⁴³. V souladu s § 164 odst. 1 OZ generální zástupci oprávnění náleží členům statutárního orgánu právnické osoby (tudíž členům představenstva, pokud jde o akciovou společnost), ale v případech, kdy akciová společnost vede spor se svým členem představenstva před soudem nebo jinými orgány (například, rozhodcem nebo správním orgánem), v souladu s § 447 odst. 4 ZOK ji zastupuje člen dozorčí rady určený samotnou dozorčí radou, který v takovém řízení vystupuje jako zákonný zástupce společnosti²⁴⁴. Pokud se rovněž jedná o záležitost týkající se i střetu zájmu dotyčného člena dozorčí rady, nemůže akciovou společnost zastupovat²⁴⁵. Mezi odborníky nepanuje shoda názorů, zda právní úprava střetů zájmů obsažena v zákoně o obchodních korporacích, jakožto úprava speciální vůči ustanovení § 437 OZ, zcela vylučuje aplikaci úpravy obsažené v občanském zákoníku na obchodní korporace či nikoliv. Havel uzavírá, že obecný zákaz střetu zájmů upravený v § 437 odst. 1 OZ není použitelný na členy orgánů obchodních korporací, argumentuje tím, že zákon o obchodních korporacích pojímá konflikt zájmů jinak než občanský zákoník, a proto upravuje podstatu zastoupení obchodní korporace specifickým způsobem²⁴⁶. Lasák²⁴⁷ a Dědic²⁴⁸ nevylučují možnost využití občanskoprávní úpravy, zejména v případě, že člen orgánu nesplní svou zákonnou informační povinnost v souladu s § 54 a § 55 ZOK (o níž bude podrobně pojednáno v podkapitole 4.2), a tento názor lze označit za převažující. Proto s ohledem na výše uvedené je třeba dovodit, že člen dozorčí rady, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy obchodní korporace, nemůže ji zastoupit v případném řízení proti členovi představenstva, což jinak vyplývá také ze zákonné povinnosti člena orgánu obchodní korporace jednat v jejím zájmu, resp. upřednostňovat její zájem před svým (§ 54 odst. 3 ZOK a § 159 odst. 1 OZ).

Je však třeba mít na mysli to, že úprava v § 54 až 58 ZOK zdaleka neupravuje všechny možné situace, při nichž konflikt zájmů hrozí. Štenglová v této souvislosti spravedlivě uvádí, že do úpravy střetu zájmů také patří, například ustanovení zákona o obchodních korporacích upravující zákaz

---

²⁴³ Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 458.

²⁴⁴ Viz ŠTENGLOVÁ, HAVEL in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub. 87, s. 798.

²⁴⁵ Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 458.

²⁴⁶ HAVEL, Bohumil. Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 54 a násl. ZOK). *Právní rozhledy*. 2015, č. 8, s. 272-275.

²⁴⁷ Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 458: „pokud člen orgánu poruší notifikační povinnost podle § 54, nesmí příslušnou obchodní korporaci v záležitosti týkající se jeho střetu zájmu zastupovat podle § 437 odst. 1 obč. zák.“

²⁴⁸ Srov. DĚDIČ, op. cit. sub 242. V citovaném článku autor pojednává o aplikaci ustanovení § 437 OZ na zastoupení obchodní korporace členem statutárního orgánu, ale lze důvodně předpokládat, že ke stejným závěrům lze dojít i pro případy zastoupení členem dozorčí rady. Cileček, Štenglová a Šuk se přiklání ke stejnému názoru (viz ŠTENGLOVÁ, HAVEL in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub. 87, s. 167).

konkurence členů statutárních nebo kontrolních orgánů (jak obecně, tak i v rámci úpravy jednotlivých druhů obchodních korporací), pravidla poskytnutí finanční asistence a další relevantní ustanovení zákona o obchodních korporacích a občanského zákoníku²⁴⁹.

Literatura nabízí různé formy členění střetů zájmů. Tak lze rozlišovat mezi střetem zájmů potenciálním (hrozícím) a tím, který již existuje. Dále může jít o jednorázový nebo dlouhodobý střet zájmů²⁵⁰. Střet soukromého zájmu člena orgánu obchodní korporace, příp. osoby jemu blízké nebo osoby jím ovlivněné nebo ovládané, se zájmem samotné korporace může vzniknout při výkonu funkce člena orgánu (§ 54 odst. 1 ZOK). Typicky takový konflikt zájmů může vzniknout v obchodních příležitostech – například zájem o koupi stejné nemovitosti, ucházení se o stejnou zakázku nebo podnikání ve stejném nebo obdobném předmětu podnikání (za zákonem stanovených podmínek²⁵¹). Také ke střetu zájmů může dojít v souvislosti s uzavíráním tímto členem, příp. osobou jemu blízkou nebo osobou jím ovlivněnou nebo ovládanou, smlouvy s obchodní korporací (§ 55 odst. 1 ZOK) nebo v případech, kdy obchodní korporace má zajistit nebo utvrdit dluhy některé z těchto osob nebo stát se spoludlužníkem takové osoby (§ 56 odst. 1 ZOK)²⁵². Pro další výklad věnovaný informační povinnosti člena orgánu obchodní korporace²⁵³ je důležité blíže vymežit okruh osob, jejichž zájmy se mohou dostat do konfliktu se zájmy obchodní korporace - tj. kdo je nebo může být považován za osobu členovi dozorčí rady blízkou nebo osobu jím ovlivněnou nebo ovládanou.

Člen orgánu obchodní korporace je vlivnou osobou ve smyslu § 71 odst. 1 ZOK, pokud pomocí svého vlivu v určité obchodní korporaci (ovlivněné osobě) rozhodujícím významným způsobem ovlivní její chování, přičemž tento vliv může být vykonáván i nepřímo, tj. prostřednictvím jiné osoby či jiných osob (§ 71 odst. 4 ZOK). Aby člen dozorčí rady akciové společnosti byl vlivnou

---

²⁴⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. Střet zájmů člena statutárního orgánu kapitálové obchodní korporace ve vazbě na principy corporate governance. *Bulletin advokacie*. 2019, č. 11, s. 29–35.

²⁵⁰ *Ibid.*

²⁵¹ Obecně zákon o obchodních korporacích zakazuje členovi dozorčí rady výkon konkurenční činnosti (§ 451 ZOK), rozsah zákazu konkurence lze rozšířit (nikoliv zúžit) úpravou ve stanovách podle § 452 odst. 3 ZOK, ale zákaz konkurence pro konkrétního člena dozorčí rady může být vyloučen postupem dle § 452 odst. 1 ZOK. Velká novela přináší změny v úpravě zákazu konkurence pro členy dozorčí rady: s účinností od 1. ledna 2021 se ruší ustanovení § 452 ZOK a do § 451 ZOK se vkládá odstavec 4, který dovoluje odchýlnou úpravu zákazu konkurence ve stanovách akciové společnosti. Vzhledem k deklarované zákonodárcem dispozitivitě právní úpravy, zákaz konkurence bude možné úplně vyloučit stanovami, avšak toto nezbavuje člena dozorčí rady povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a postupovat podle pravidel o střetu zájmů. Viz VLÁDA, op. cit. sub 91.

²⁵² Z ustanovení § 54 odst. 4 ZOK plyne, že možnost kontrolního nebo nejvyššího orgánu obchodní korporace pozastavit funkce člena jejího orgánu se vztahuje jen na případy oznámení střetu zájmů podle § 54 odst. 1 ZOK. Proto v následujícím výkladu pojem „střet zájmů“ bude používán výlučně ve smyslu § 54 odst. 1 ZOK.

²⁵³ Viz podkapitola 4.2.

osobou vůči jiné obchodní korporace (a aby tato obchodní korporace ze své strany byla považována za ovlivněnou osobu), musí být kumulativně splněny obě zákonem stanovené charakteristiky vlivu – jeho vliv totiž musí být rozhodující (tj. dominující nad všemi ostatními vlivy působícími na tuto obchodní korporaci) a významný (tj. schopný samostatně přimět tuto obchodní korporaci k požadovanému chování)²⁵⁴. Vykonávat vliv takové intenzity může především člen dozorčí rady, který je společníkem, akcionářem nebo členem ovlivněné obchodní korporace. Také lze uvažovat o tom, že pokud takový člen dozorčí rady je zároveň významným smluvním partnerem jiné obchodní korporace (například, jejím největším odběratelem), může ji ovlivňovat z důvodu své ekonomické pozice²⁵⁵. Nakonec je možné si představit ovlivnění v rámci bližších rodinných vztahů mezi členem dozorčí rady a členem nebo členy statutárního orgánu ovlivněné obchodní korporace, nebo ovlivnění vzhledem k postavení člena dozorčí rady jako formální či neformální autority. Z kategorie vlivných osob zákon výslovně vylučuje členy (volených) orgánů ovlivněné osoby a jejího prokuristu (§ 71 odst. 5 ZOK)²⁵⁶.

Pokud člen orgánu obchodní korporace může přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv v určité obchodní korporaci, je podle § 74 odst. 1 ZOK osobou ovládající, a taková obchodní korporace je osobou ovládanou. Pro ovládání je rozhodující samotná možnost uplatnit vliv, nikoliv jeho faktické uplatnění. Ustanovení § 75 ZOK stanoví řadu vyvratitelných právních domněnek, jejichž pomocí lze určit, zda se jedná o ovládající osobu. Zkoumá se, zda dotyčná osoba může jmenovat nebo odvolat většinu členů statutárního nebo kontrolního orgánu obchodní korporace, jejímž je společníkem, jaká je velikost podílu takové osoby nebo velikost společného podílu osob jednajících s ním ve shodě²⁵⁷ na hlasovacích právech, příp. zda tento podíl představoval na posledních 3 po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této obchodní korporace většinu hlasovacích práv přítomných osob. Bude-li u člena dozorčí rady naplněn některý z těchto příznaků, má se za to, že je ovládající osobou ve vztahu k takové obchodní korporaci a tato obchodní korporace je ovládanou osobou, ledaže použitá zákonná domněnka bude vyvrácena.

---

²⁵⁴ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 192.

²⁵⁵ Ale pro to, aby takový smluvní partner byl považován za vlivnou osobu ve smyslu § 71 odst. 1 ZOK, musí jít o cílené a vědomé působení na obchodní korporaci s cílem ovlivnění jejího chování. Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 195.

²⁵⁶ Velká novela zákona o obchodních korporacích účinná od 1. ledna 2021 vložení slova „volených“ do ustanovení § 71 odst. 5 ZOK staví najisto, že se jedná o členy volených orgánů.

²⁵⁷ Jednání ve shodě je vymezeno v § 78 odst. 1 ZOK jako „jednání dvou nebo více osob nakládajících hlasovacími právy za účelem ovlivnění, ovládání nebo jednotného řízení obchodní korporace“, také § 78 odst. 2 ZOK nabízí sérii vyvratitelných domněnek.

Zákon v § 79 odst. 3 ZOK stanoví, že ovládající osobou je vždy většinový společník obchodní korporace a řídicí osoba²⁵⁸, avšak většinový společník může prokázat, že ve skutečnosti obchodní korporaci ovládá osoba uvedená v § 75 ZOK.

Ustanovení § 54 odst. 1 ZOK výslovně zmiňuje jen osoby ovlivněné nebo ovládané. Znamená to, že úprava střetu zájmů nedopadá na osoby řízené členem orgánu obchodní korporace? V souladu s § 74 odst. 3 ZOK osoba řízená (ve smyslu § 79 ZOK) je vždy osobou ovládanou, a tím spíše i osobou ovlivněnou (jak zřetelně plyne z třívrstevné úpravy podnikatelských seskupení v zákoně o obchodních korporacích)²⁵⁹. Proto případný střet zájmů osoby řízené členem dozorčí rady akciové společnosti a samotné akciové společnosti zakládá informační povinnost tohoto člena. Opačný výklad by zjevně postrádal logiku a vedl k závěru o tom, že by se akciová společnost neměla možnost dozvědět o hrozícím nebo trvajícím střetu zájmů a efektivně mu čelit²⁶⁰. Pro úplnost je vhodné také poznamenat, že ze znění příslušných ustanovení zákona o obchodních korporacích výslovně plyne, že ovlivněnou, ovládanou a řízenou osobou ve smyslu může být vždy jen obchodní korporace²⁶¹.

Definici osoby blízké lze najít v § 22 odst. 1 OZ, takovou osobou je například příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel nebo registrovaný partner a další osoby²⁶². Koncepce osob sobě navzájem blízkých v občanském zákoníku je založena primárně na vzájemném vztahu existujícím mezi osobami fyzickými, ale ustanovení § 22 odst. 2 OZ navrhuje právní konstrukci²⁶³, která umožňuje vztáhnout zvláštní podmínky nebo omezení pro převody majetku, jeho zatížení nebo přenechání k užití jinému mezi osobami blízkými stanovené zákonem k ochraně třetích osob na

---

²⁵⁸ Ve smyslu § 79 ZOK.

²⁵⁹ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 190.

²⁶⁰ Srov. DVORÁK, op. cit. sub 94, s. 433.

²⁶¹ Viz také ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 200, 215 a 222.

²⁶² V souladu s § 22 odst. 1 OZ za osoby sobě navzájem blízké se považují také „jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, (...) pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní“. Občanský zákoník v tomto ustanovení dále zakotvuje vyvratitelnou domněnku o tom, že osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí, jsou blízkými osobami.

²⁶³ Uvedené ustanovení zřejmě reaguje na vývoj judikatury, ke kterému došlo za účinností zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001), kde pojem osoby blízké byl vyložen extenzivně a soud dospěl k závěru, že právnická osoba může být osobou blízkou osobě fyzické. Frinta zdůrazňuje, že „člen statutárního orgánu právnické osoby nebo ten, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti, není vůči právnické osobě v postavení osoby blízké“ (srov. FRINTA, Ondřej in ŠVESTKA, DVORÁK, FIALA a kol., op. cit. sub 239, s. 122). Hurdík a Dobrovolná naopak tvrdí, že tyto uvedené osoby jsou osobami blízkými právnické osobě (HURDÍK, Jan, DOBROVOLNÁ, Eva in: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2014, s. 177). Gramatický výklad ustanovení § 22 odst. 2 OZ však svědčí ve prospěch názoru prezentovaného Frintou.

obdobná právní jednání mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu nebo tím, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti²⁶⁴. Ustanovení § 54 odst. 1 ZOK sice nestanoví žádné zvláštní podmínky a omezení mezi osobami blízkými, nicméně informační povinnost člena orgánu obchodní korporace plyne z povinnosti loajality jako složky péče řádného hospodáře i bez ohledu na § 22 odst. 2 OZ. Pokud tedy hrozí konflikt zájmů obchodní korporace, ve které člen dozorčí rady akciové společnosti je zároveň členem statutárního orgánu nebo kterou podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti, se zájmy akciové společnosti, tento člen dozorčí rady je povinen plnit informační povinnost stanovenou § 54 odst. 1 ZOK.

4.2 Informační povinnost

Informační povinnost člena orgánu obchodní korporace ukládá ustanovení § 54 odst. 1 ZOK. Z uvedeného ustanovení plyne, že předmětem informační povinnosti člena orgánu obchodní korporace je jakýkoliv střet zájmů vzniklý v souvislosti s výkonem funkce, a to buď potenciálně hrozící, nebo již existující. Okruh osob, o konfliktu zájmů, kterých se zájmem obchodní korporace, je člen orgánu této obchodní korporace povinen informovat příslušné orgány obchodní korporace, je stanoven zákonem a zahrnuje samotného člena orgánu, osoby mu blízké a osoby jím ovlivněné, ovládané nebo řízené²⁶⁵.

Dikce ustanovení § 54 odst. 1 ZOK na první pohled vzbuzuje dojem, že informační povinnost se vztahuje jen na hrozící konflikty zájmů, o nichž se člen orgánu obchodní korporace dozvěděl (srov. „(d)ozví-li se člen orgánu obchodní korporace, že může při výkonu jeho funkce dojít ke střetu jeho zájmu ...“), ale není tomu tak. Vznik informační povinnosti je spojen se subjektivním prvkem vědomosti člena orgánu obchodní korporace o možném střetu zájmů. V situaci, kdy se jeho soukromý dostává do konfliktu se zájmem obchodní korporace, člen orgánu, nepochybně, ví o existenci potenciálního střetu zájmů ještě předtím, než nastane, nebo aspoň by měl být schopen posoudit, zda ke střetu zájmů skutečně dojde²⁶⁶. Pokud se jedná o otázku oznámení členem orgánu obchodní korporace konfliktu zájmů jiných osob se zájmem obchodní korporace, z povinnosti

---

²⁶⁴ Skutečnost, zda se jedná o případ podstatného ovlivnění, lze posoudit podle velikosti majetkové účasti. Srov. HURDÍK, DOBROVOLNÁ in: LAVICKÝ, Petr a kol., op. cit. sub 263, s. 177.

²⁶⁵ Viz výklad v podkapitole 4.1. Je vhodné také poznamenat, že § 76 odst. 1 ZOK rozšiřuje informační povinnost člena orgánu (který je právnickou osobou), je-li jeho jednání ovlivněno chováním vlivné nebo ovládající osoby, a to bez ohledu na to, je-li dán konflikt zájmů. Srov. DĚDIČ, op. cit. sub 242.

²⁶⁶ Srov. ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 248.

vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře lze dovodit, že ze strany člena orgánu nemůže jít o pasivní přístup (tj. pouhé čekání, zda se o střetu zájmů těchto osob a obchodní korporace, členem jejíhož orgánu je, náhodně dozví sám nebo od dotyčných osob). Naopak člen orgánu obchodní korporace by měl v rámci svých možností usilovat o to, aby se včas dozvěděl o možném střetu zájmů²⁶⁷. Z výše uvedeného vyplývá logický závěr o tom, že člen orgánu obchodní korporace má informační povinnost ve vztahu ke všem střetům zájmů, o nichž se dozvěděl, nebo by se měl dozvědět s vynaložením rozumných úsilí. Co se týká okamžiku vzniku střetu zájmů, jedná se o objektivní skutečnost, a z hlediska plnění informační povinnosti není rozhodné, zda střet zájmů jen hrozí nebo už nastal. V případě střetu zájmu člena orgánu obchodní korporace se zájmem této obchodní korporace, z logiky věci zpočátku jde vždy o střet potenciální. Je na členovi orgánu, zda tomuto hrozícímu střetu předejde nebo nechá ho překloupat se do střetu reálně existujícího, proto významná je možnost, že ke střetu zájmu může dojít. Pokud se jedná o střet zájmů jiných osob než člen orgánu obchodní korporace, zde nebude neobvyklou situací, kdy se člen orgánu dozví o existenci konfliktu až poté, kdy nastal. Výklad dovozující, že se informační povinnost na tyto případy nevztahuje, by zcela odporoval účelu právní úpravy a obchodní korporace by tak byla zbavena možnosti tento konflikt řešit, proto Štenglová zcela logicky soudí, že informační povinnost člena orgánu obchodní korporace vzniká i za takové situace a „*trvá po celou dobu, po kterou konflikt hrozí či existuje*“²⁶⁸.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodujícím okamžikem pro vznik zákonné informační povinnosti člena orgánu je okamžik, kdy se dozví (nebo měl by se dozvědět) o skutečnostech, svědčících o tom, že při výkonu jeho funkce může dojít ke střetu zájmů (nebo o tom, že k tomuto střetu již došlo). Informační povinnost člen orgánu obchodní korporace musí splnit bez zbytečného odkladu po tom, co se o (hrozícím) střetu zájmu dozví, nesplnění této povinnosti neznamená její zánik.

Zákon v stále účinném znění v ustanovení § 54 odst. 1 ZOK předpokládá, že člen orgánu obchodní korporace splní informační povinnost v první řadě tím, že o (hrozícím) střetu zájmu informuje ostatní členy orgánu, jehož je členem, a vždy kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak

---

²⁶⁷ Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 460: „(z) povinnosti péče řádného hospodáře přitom plyne, že člen orgánu nesmí být „slepý“ ke skutečnostem zakládajícím jeho konflikt zájmů vůči společnosti“. Shodně DĚDIČ, op. cit. sub 242 a ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249.

²⁶⁸ Viz ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249.

nejvyšší orgán²⁶⁹. Alternativně lze informační povinnost stanovenou § 54 odst. 1 ZOK splnit tak, že člen orgánu informuje přímo nejvyšší orgán obchodní korporace (§ 54 odst. 2 ZOK).

Při použití toliko jazykového výkladu ze současně účinného znění ustanovení § 54 odst. 1 ZOK plyne, že pro řádné splnění informační povinnosti člen dozorčí rady musí notifikovat ostatní členy dozorčí rady a samotnou dozorčí radu. Ale taková duplicitní notifikace nemá smysl, jelikož v některých případech dosažitelnost ostatních členů dozorčí rady může být značně obtížná a informování členem orgánu obchodní korporace ostatních členů téhož orgánu zřejmě má za účel dosažení informovanosti samotného orgánu jako celku. Proto je vhodné § 54 odst. 1 ZOK (ve stále účinném znění) ve vztahu k členu dozorčí rady vyložit tak, že pro řádné splnění informační povinnosti stačí informovat orgán, jehož je členem (tj. dozorčí radu). Velká novela zákona o obchodních korporacích odstraňuje tuto nejasnost a zpřesňuje obecné pravidlo informování v § 54 odst. 1 ZOK tak, že člen orgánu obchodní korporace o střetu zájmů musí informovat orgán, jehož je členem, a kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán. Dále, zavádí se speciální pravidlo pro člena kontrolního orgánu – ten musí informovat kontrolní orgán a v případě, že je jeho jediným členem, musí informovat nejvyšší orgán²⁷⁰.

Zákon neupravuje formu a způsob, jakými má být učiněno oznámení o střetu zájmů dle § 54 odst. 1 ZOK. Lze se domnívat, že informace může být poskytnuta v ústní nebo písemné formě. K oznámení střetu zájmů může dojít přímo na zasedání dozorčí rady akciové společnosti, přičemž nemusí být přítomni všichni členové²⁷¹, postačí, když orgán bude usnášeníschopný (jinak by nešlo o řádné zasedání dozorčí rady)²⁷². Také lze uvažovat o tom, že člen dozorčí rady může informovat všechny ostatní členy dozorčí rady i mimo zasedání – tímto způsobem dojde k naplnění účelu zákonné úpravy²⁷³. Nakonec oznámení adresované dozorčí radě může být doručeno přímo společnosti²⁷⁴.

---

²⁶⁹ Povinnost informovat nejvyšší orgán nastává, pokud v obchodní korporaci nebyl zřízen kontrolní orgán. Srov. DĚDIČ, op. cit. sub 242.

²⁷⁰ § 54 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

²⁷¹ Viz DĚDIČ, op. cit. sub 242: „splnění informační povinnosti zachyceno v zápisu ze zasedání orgánu, který je přístupný všem členům orgánu“.

²⁷² Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 461 a ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249. Uvedený výklad se opírá o to, že pokud při oznámení střetu zájmů podle § 55 odst. 1 ZOK zákon nevyžaduje, aby oznamovatel informoval rovněž ostatní členy orgánu, jehož členem je, pro splnění povinnosti podle § 54 odst. 1 ZOK by také mělo stačit notifikovat samotný orgán. Kromě toho střet zájmu podle § 54 odst. 1 ZOK někdy může mít pro společnost dokonce závažnější důsledky než konflikt zájmů ve smyslu § 55 odst. 1 ZOK

²⁷³ Srov. ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249. Shodně LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 461.

²⁷⁴ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008.

Pokud člen dozorčí rady zvolí alternativní možnost notifikace stanovenou v § 54 odst. 2 ZOK a informuje o (hrozícím) střetu zájmů rovnou valnou hromadu, aniž by informoval dozorčí radu, tímto ze zákona také dojde ke splnění informační povinnosti uložené jemu zákonem. Formu a způsob podání notifikace zákon neurčuje i v tomto případě. Na základě předpokladu o tom, že k naplnění účelu zákonné úpravy střetu zájmů je třeba, aby příslušný orgán byl nejen o (hrozícím) konfliktu informován, ale měl by také mít možnost příslušným způsobem na to zareagovat²⁷⁵, lze zmodelovat několik možných scénářů informování nejvyššího orgánu akciové společnosti členem dozorčí rady. Pokud zasedání valné hromady bude svoláno a proběhne v nejbližší době, člen dozorčí rady by měl požádat svolatele valné hromady o zařazení projednání informace o střetu zájmů a hlasování o případném pozastavení výkonu funkce na pořad valné hromady²⁷⁶, a tímto bude notifikační povinnost splněna²⁷⁷. V případě, že tato záležitost z nějakého důvodu nebude zařazena na pořad valné hromady, v souladu s ustanovením § 408 odst. 3 ZOK ji lze na jednání valné hromady projednat nebo rozhodnout jen tehdy, souhlasí-li s tím všichni akcionáři²⁷⁸. Štenglová s odkazem na uplatnění principu proporcionality dokonce nevylučuje možnost, že za určité situace (například, pokud společnosti v důsledku střetu zájmů hrozí značná škoda, situace nesnese odkladu a dozorčí rada je nečinná) lze připustit projednání informace o střetu zájmů člena dozorčí rady na valné hromadě bez toho, že by tento bod byl na pořadu jednání²⁷⁹. V souladu s ustanovením § 404 ZOK dozorčí rada akciové společnosti může svolat valnou hromadu z důvodu, že to vyžadují důležité zájmy společnosti; nesvolá-li, ač k tomu je dán důvod, totéž může učinit kterýkoliv člen dozorčí rady – s logiky věci i ten člen, u něhož nastal střet zájmů. Lasák uvádí, že „do kategorie zájmů společnosti by mohlo spadat též svolání valné hromady za účelem rozhodování o konfliktech zájmů podle § 54 a následně“²⁸⁰. Samozřejmě v praxi bude takový postup spíše výjimečný, jelikož existují mnohem méně náročné způsoby, jak oznámit střet zájmů.

---

²⁷⁵ Srov. ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 74.

²⁷⁶ Případně lze tuto otázku předložit k rozhodnutí per rollam.

²⁷⁷ LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 462.

²⁷⁸ Pro změnu programu valné hromady akciové společnosti zákon o obchodních korporacích nevyžaduje účast všech akcionářů, nýbrž jen jejich souhlas daný k projednání konkrétní záležitosti. Srov. ŠUK in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 707 nebo ŠTENGLOVÁ, Ivana. Souhlas všech společníků či členů – co tím zákon myslí? *Právní rozhledy*. 2015, č. 6, s. 202-206.

²⁷⁹ ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249. Tento závěr lze doplnit citací z jiného článku téhož autora takto: „(r)ozhodne-li valná hromada bez účasti některého společníka o usnesení, které nebylo zařazeno do jejího programu, může takový společník nedostatek potřebného souhlasu a rovněž nedostatek své účasti následně zhojit postupem podle § 174 odst. 1 ZOK“ (ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 278).

²⁸⁰ LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 1800.

S ohledem na výše uvedené lze položit následující otázku: zda je potřebné a vhodné, aby valná hromada vždy byla informována o možném střetu zájmu člena dozorčí rady, nebo postačí, aby člen dozorčí rady splnil informační povinnost jen vůči dozorčí radě (která je orgánem, jehož je členem a zároveň kontrolním orgánem akciové společnosti). Dvořák se přiklání k názoru, že vzhledem k neprofesionalitě akcionářů je jen dozorčí rada tím orgánem, který je schopen posoudit reálný význam oznámení o střetu zájmu²⁸¹. Lasák tvrdí, že zákon neukládá členovi kontrolního orgánu obchodní korporace povinnost oznámit střet zájmů mezi ním a obchodní korporací současně kontrolnímu a nejvyššímu orgánu této korporace²⁸². Opačný názor zaujala Štenglová a další spoluautoři komentáře k zákonu o obchodních korporacích²⁸³. Zastáncem shodného názoru je Čech, který k tomu navíc dodává, že smyslem pravidla o střetu zájmů je, aby konkrétní střet a jeho vážnost posoudil vždy též jiný orgán než ten, jehož je oznamující střet zájmů osoba členem, proto bylo by logické trvat na požadavku, aby o něm člen dozorčí rady o případném střetu zájmů informoval též valnou hromadu²⁸⁴. S tímto názorem se lze zcela ztotožnit, protože za situace, kdy informace o střetu zájmů člena dozorčí rady a akciové společnosti byla sdělena jen dozorčí radě, akcionáři společnosti se o tom nemusí dozvědět, a tudíž nemohou včas reagovat (rozhodnutím o pozastavení funkce) a zabránit případné škodě. Obecně z povinnosti členů kontrolního orgánu jednat s péčí řádného hospodáře plyne, že by měli alespoň zvážit případné informování valné hromady o ohlášeném v souladu s § 54 odst. 1 ZOK střetu zájmů²⁸⁵. Pokud tak ale neučiní a zároveň nerozhodnou o pozastavení funkce (například, v důsledku vlivu osoby, u níž nastal střet zájmů), společnost může být poškozena, zejména pokud se jedná o kodeterminovaného člena dozorčí rady, který je podporován zaměstnanci společnosti, kteří odmítnou hlasovat o jeho případném odvolání.

Velká novela vyplňuje tuto mezeru v zákoně tím, že výslovně ukládá kontrolnímu orgánu povinnost informovat nejvyšší orgán o informacích, které obdržel podle § 54 odst. 1 ZOK, případně o jím pozastaveném výkonu funkce podle § 54 odst. 5 ZOK²⁸⁶.

---

²⁸¹ DVOŘÁK, op. cit. sub 94, s. 432.

²⁸² LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 461. Shodný názor vyjádřil i Šuk (viz ČECH, ŠUK, op. cit. 74, s. 72).

²⁸³ ŠTENGLOVÁ in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 165.

²⁸⁴ ČECH, ŠUK, op. cit. 74, s. 72.

²⁸⁵ Srov. ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249.

²⁸⁶ § 54 odst. 5 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

4.3 Pozastavení výkonu funkce

Ustanovení § 54 odst. 4 ZOK poskytuje kontrolnímu, příp. nejvyššímu orgánu obchodní korporace relativně účinný prostředek k ochraně společnosti, a sice možnost pozastavení výkonu funkce členu orgánu, který je ve střetu zájmů. Je třeba zdůraznit, že zákon hovoří o možnosti, nikoliv povinnosti, tudíž i při existenci střetu zájmu členu orgánu se zájmem obchodní korporace podle § 54 odst. 1 ZOK nemusí dojít k pozastavení výkonu funkce takového členu. Zda tento postup bude zvolen či nikoliv, záleží na okolnostech konkrétního případu. Každá situace se posuzuje individuálně. Nicméně nelze tvrdit, že rozhodování o tom, zda výkon funkce pozastaví či nikoliv, je věcí volné úvahy, jelikož zákon klade určité požadavky na rozhodování orgánů obchodní korporace. Jak již bylo zmíněno výše, kontrolní orgán obchodní korporace je povinen jednat s péčí řádného hospodáře (viz § 52 odst. 1 ZOK), proto pokud dospěje při posuzování oznámeného konfliktu zájmů k závěru, že pozastavení výkonu funkce dotyčného členu orgánu je v nejlepším zájmu obchodní korporace, vždy musí pozastavit výkon funkce. V daném případě je dovozena nejen možnost, resp. právo, ale i povinnost dozorčí rady pozastavit výkon funkce svého členu, bude-li to v zájmu akciové společnosti²⁸⁷. Členům nejvyššího orgánu zákon ukládá povinnost loajality, tj. povinnost chovat se čestně vůči obchodní korporaci a zachovávat její vnitřní řád (viz § 212 odst. 1 OZ). Z uvedeného plyne, že se akcionáři společnosti musí řídit povinností loajality i při rozhodování o případném pozastavení výkonu funkce, ale jen těžko lze z tohoto dovodit povinnost vždy hlasovat pro pozastavení výkonu funkce a odpovědnost vůči společnosti za případnou újmu, pokud hlasovali proti²⁸⁸.

Formulace ustanovení § 54 odst. 4 ZOK („*pozastavit členu orgánu, který oznámí střet zájmu podle odstavce 1, výkon jeho funkce*“) vyvolává interpretační problém spojený s určením, zda výkon funkce může být pozastaven pouze v případě, že byla splněna informační povinnost podle § 54 odst. 1 ZOK. Spokojit se jen s doslovným jazykovým výkladem je zřejmě absurdní, jelikož by došlo k bezdůvodnému zvýhodnění členů orgánů, kteří střet zájmů neoznámili (nebo oznámili střet zájmů podle § 54 odst. 2 ZOK místo § 54 odst. 1 ZOK), a tím i jejich přímému nabádání k tomu, aby porušovali zákonem stanovenou informační povinnost. Nepochybně § 54 odst. 4 ZOK se vztahuje i na případy oznámení střetu zájmů v souladu s § 54 odst. 2 ZOK. Dále z logiky věci

---

²⁸⁷Srov. ŠTENGLOVÁ in ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. sub 87, s. 166. Shodně DĚDIČ, op. cit. sub 242.

²⁸⁸Srov. DĚDIČ, op. cit. sub 242.

a účelu právní úpravy jednoznačně vyplývá, že pokud člen orgánu obchodní korporace nesplnil informační povinnost a neoznámil střet zájmů, a kontrolní nebo nejvyšší orgán se o tom dozvěděl z jiného zdroje, tím spíše by měl uvažovat o pozastavení výkonu funkce takového člena orgánu, který svým chováním zakládá důvodné pochybnosti o dodržování povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře²⁸⁹. Velká novela reagovala na vytýkané nedostatky tím, že změnila formulaci § 54 odst. 4 ZOK takto: „(k)ontrolní nebo nejvyšší orgán může na vymezenou dobu pozastavit členu voleného orgánu při střetu zájmů, výkon jeho funkce“²⁹⁰. Možnost pozastavení výkonu funkce se tak nepochybně vztahuje na jakéhokoli člena voleného orgánu, který je ve střetu zájmů, bez ohledu na to, zda o konfliktu příslušný orgán informoval, či nikoli. Není však zcela jasné, zda zákonodárce měl na mysli střet zájmů výlučně ve smyslu § 54 ZOK, jak vyplývá ze systematického zařazení daného pravidla. Nelze totiž vyloučit extenzivní výklad, který by dovedl přípustnost aplikace tohoto ustanovení i na střet zájmů podle § 55 ZOK.

Zákon výslovně neřeší případný střet působností kontrolního a nejvyššího orgánu obchodní korporace v otázce rozhodování o pozastavení výkonu funkce v souladu s § 54 odst. 4 ZOK za situace, kdy člen orgánu informuje o (hrozícím) střetu zájmů oba uvedené orgány. Pokud jeden z těchto orgánů nerozhodne o pozastavení výkonu funkce (tj. ani neprojedná oznámený střet zájmů), druhému z nich nic nebrání v přijetí takového rozhodnutí, jsou-li k tomu důvody. Problém nevznikne, pokud jak kontrolní, tak i nejvyšší orgán obchodní korporace rozhodnou stejným způsobem (tj. buď oba rozhodnou o pozastavení, nebo oba rozhodnou nepozastavovat výkon funkce), ale jiná situace nastane v případě rozporu mezi rozhodnutími těchto orgánů. Dle Dědiče přednost by mělo mít rozhodnutí nejvyššího orgánu²⁹¹. Uvedený závěr lze podpořit argumenty, které vyplývají z postavení nejvyššího orgánu v organizační struktuře obchodní korporace: je tvořen všemi společníky obchodní korporace, jejichž členství v tomto orgánu vzniká z titulu účasti v obchodní korporace (nikoliv volbou či jmenováním), rozhoduje v nejdůležitějších věcech obchodní korporace a, až na zákonné výjimky, rozhoduje o složení kontrolního orgánu (v případě akciové společnosti valná hromada jako nejvyšší orgán volí nejméně polovinu členů dozorčí rady). Rozhodne-li nejvyšší orgán o pozastavení, příp. nepozastavení výkonu funkce oznamovateli, lze se domnívat, že kontrolní orgán toto rozhodnutí nebude moci zvrátit²⁹². Pokud naopak kontrolní

---

²⁸⁹ Shodně např. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 467, ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249.

²⁹⁰ § 54 odst. 4 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

²⁹¹ DĚDIČ, op. cit. sub 242.

²⁹² Srov. LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 466.

orgán rozhodne nepozastavovat výkon funkce oznamovateli, nejvyšší orgán přece může dotčenému členovi orgánu výkon jeho funkce pozastavit svým rozhodnutím.

K pozastavení výkonu funkce dochází okamžikem přijetí rozhodnutí o pozastavení kontrolním nebo nejvyšším orgánem obchodní korporace. Za obligatorní náležitost takového rozhodnutí Lasák spravedlivě považuje určení doby, po kterou člen orgánu obchodní korporace, jež oznámil střet zájmů, nebude oprávněn svou funkci vykonávat²⁹³. Dobu pozastavení funkce lze alternativně upravit ve společenské smlouvě obchodní korporace²⁹⁴. V případě, že příslušný orgán obchodní korporace rozhodne o pozastavení funkce člena orgánu, který je ve střetu zájmů, a neuvede dobu pozastavení funkce (za podmínky, že společenská smlouva také neupravuje tuto otázku), takové rozhodnutí lze napadnout. Člen dozorčí rady, jemuž byla pozastavena funkce, se může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady v souladu s § 428 odst. 1 ZOK. Možnost přezkumu platnosti usnesení dozorčí rady Lasák dovozuje z ustanovení § 430 ZOK, jež dopadá na rozhodnutí, která jiný orgán akciové společnosti činí v působnosti valné hromady²⁹⁵.

Ustanovení § 54 odst. 4 ZOK hovoří o vymezené době pozastavení, avšak nijak ji dále nespecifikuje. Dědič bez dalšího uvádí, že výkon funkce lze pozastavit jak na dobu určitou, tak na dobu neurčitou²⁹⁶. Lasák se s tímto názorem ztotožňuje a dodává, že v případě pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou důsledky pozastavení funkce člena orgánu obchodní korporace zaniknou spolu se zánikem funkce takového člena²⁹⁷. Štenglová sice nevylučuje závěr o tom, že onou vymezenou dobou by mohla být doba neurčitá, ale uzavírá, že nejspíše by to měla být doba určitá²⁹⁸.

Lze konstatovat, že odborná literatura neposkytuje dostatečně přesvědčivé argumenty ve prospěch výkladu dovozujícímu možnost pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou. Je sice pravda, že ve většině případů nelze předem určit, na jakou dobu by měl být výkon funkce pozastaven, aby toto opatření splnilo svůj účel. Na druhou stranu nic nebrání kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu obchodní korporace rozhodnout o případném prodloužení trvání pozastavení

---

²⁹³ Ibid.

²⁹⁴ Ibid.

²⁹⁵ Mezi rozhodnutí činěná v působnosti valné hromady dozorčí radou komentář zařazuje rozhodnutí o pozastavení výkonu funkce členovi představenstva v souladu s § 54 odst. 4 ZOK. Z tohoto lze dovodit, že do téže kategorie spadá i pozastavení výkonu funkce jinému členovi dozorčí rady. Srov. FILIP, LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 1980.

²⁹⁶ DĚDIČ, op. cit. sub 242.

²⁹⁷ LASÁK in LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol., op. cit. sub 109, s. 466.

²⁹⁸ Srov. ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249: „(t)akový závěr je ostatně i logický. Bud' lze očekávat, že konflikt zájmů člena orgánu po určité době pomine, nebo je třeba situaci řešit radikálnějšími prostředky – ukončením výkonu funkce“.

funkce. Kromě toho po celou dobu účinnosti rozhodnutí o pozastavení funkce dotyčný člen orgánu zůstává členem orgánu (tj. nedojde k uvolnění jeho místa), jen svou funkci nesmí vykonávat. Důsledkem pozastavení výkonu funkce člena orgánu na dobu neurčitou může být značné ztížení fungování tohoto orgánu, zejména z hlediska jeho usnášeníschopnosti, a to na dobu, která není předem známa.

V souladu s § 48 odst. 1 písm. e) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, pozastavení výkonu funkce člena orgánu obchodní korporace, který je ve střetu zájmu, se zapisuje do obchodního rejstříku, přičemž se do rejstříku zapisuje i doba, na níž se tak stalo; tento zápis má deklaratorní účinky²⁹⁹. Zákon neukládá rejstříkovému soudu zapsat do obchodního rejstříku obnovení výkonu funkce a zároveň mlčí o tom, zda se výkon funkce automaticky obnoví po uplynutí vymezené v rozhodnutí doby. Štenglová však soudí, že tomu tak je, a není důvod tento názor rozporovat³⁰⁰. Za předpokladu, že rejstříkový soud povolí zápis pozastavení výkonu funkce na dobu neurčitou, k případnému následnému obnovení výkonu funkce a výmazu takto zapsané skutečnosti z obchodního rejstříku bude vyžadováno příslušné rozhodnutí orgánu, který výkon funkce pozastavil.

Zajímavá je otázka rozsahu pozastavení výkonu funkce člena orgánu. Jak bylo zmíněno výše, člen orgánu obchodní korporace, jemuž byl výkon funkce pozastaven, v důsledku pozastavení nesmí vykonávat působnost, která mu náleží. Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 27. 09. 2017, sp. zn. 14 Cmo 122/2016 dospěl k závěru o tom, že „(č)lenům orgánů s pozastavenou funkcí podle § 54 odst. 4 ZOK nezůstává žádná „zbytková působnost“, jejíž součástí by byla povinnost účastnit se valné hromady a podávat na valné hromadě vysvětlení“. Tím teoreticky není vyloučeno, že členovi orgánu lze pozastavit výkon funkce jen v dílčí oblasti, čímž dojde jen k částečnému omezení jeho působnosti³⁰¹. Z uvedeného lze také dovodit, že člen dozorčí rady, jemuž byl výkon funkce pozastaven, nemusí (a z logiky věci i nesmí) se účastnit jednání dozorčí rady a valné hromady³⁰².

---

²⁹⁹ DĚDIČ, Jan in: DĚDIČ, Jan, GAŇO, Jiří, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, LASÁK, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2015, s. 111.

³⁰⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, op. cit. sub 249.

³⁰¹ Viz ČECH, ŠUK, op. cit. sub 74, s. 72.

³⁰² Kdyby možnost účasti takového člena byla připuštěna, pozastavení funkce by ztrácelo veškerý smysl, jelikož osoba, u níž je dán střet zájmů, by i nadále měla přístup k citlivým informacím.

Na závěr je vhodné uvést, že pozastavení výkonu funkce v žádném případě nezbavuje člena orgánu, který je ve střetu zájmů, povinnosti i nadále jednat v souladu s povinností péče řádného hospodáře (jejíž součástí je i povinnost loajality) uložené mu zákonem, a dávat přednost zájmu obchodní korporace před svým vlastním. Dotyčná osoba nepřestává být členem orgánu i přes to, že v důsledku pozastavení funkce dočasně nevykonává svou působnost. Případné pozastavení funkce rovněž nemá vliv na trvání pracovního poměru kodeterminovaného člena dozorčí rady, je-li zaměstnancem společnosti.

Závěr

Právo zná institut zaměstnanecké participace již dlouhou řadu let. Nehledě na to, že četné pokusy o zavedení povinné kodeterminace na úrovni Evropské unie byly neúspěšné, mnohé evropské státy promítly zaměstnaneckou participaci do svých právních řádů v té či jiné podobě³⁰³. Kodeterminace není cizí ani angloamerickému právnímu systému.

Česká právní úprava v této oblasti v průběhu posledního desetiletí doznala řady změn. Obecně řečeno, vytvoření a následné přijetí takové právní úpravy, která nevyvolává žádné interpretační potíže, se v praxi jeví skoro neřešitelným úkolem. Nicméně zákonodárce by se měl snažit zachovat již dosažený stav právní jistoty. Ve vztahu k institutu kodeterminace se to však rozhodně nepovedlo.

V důsledku rekodifikace ustanovení o povinné participaci zaměstnanců nebyla převzata do zákona o obchodních korporacích, což následně vyvolalo spory o tom, zda akciovým společnostem zůstala zachována možnost dobrovolné kodeterminace. Autorka této práce se přiklání k názoru, že absence výslovné úpravy kodeterminace v zákoně v období mezi 1. lednem 2014 a 14. lednem 2017 neznamenal zákaz zaměstnanecké participace bez dalšího³⁰⁴. Následující novelizace zákona o obchodních korporacích v roce 2017 sice vrátila výslovnou úpravu jak povinné, tak i dobrovolné kodeterminace, ale v částečné a mezerovité podobě. V této souvislosti vznikla celá řada výkladových nejasností, které jsou podrobněji rozebrány v rámci této diplomové práce. Za zásadní koncepční problém lze označit otázku, zda se povinná kodeterminace týká i na monistické akciové společnosti. Většina odborníků se shoduje na tom, že příslušná ustanovení se vztahují jen na akciové společnosti s dualistickým systémem vnitřní struktury. Ke stejnému názoru se přikloňuje i autorka této práce³⁰⁵.

S účinností od 1. ledna 2021 zákonnou úpravu kodeterminace čekají další (tentokrát většinou pozitivní) změny. Lze soudit, že velká novela zákona o obchodních korporacích z velké části vyřešila sporné body nastíněné v dané práci, přičemž jako inspirace posloužila již osvědčená ustanovení obchodního zákoníku.

Níže jsou stručně prezentovány závěry, ke kterým se dospělo na základě analýzy provedené pomocí základních a zvláštních (zejména teleologické) výkladových metod.

---

³⁰³ Viz podkapitoly 1.1 a 1.2.

³⁰⁴ Viz výklad v podkapitole 1.3.

³⁰⁵ Viz výklad v podkapitole 1.4.

Nejběžnějším způsobem vzniku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady je volba. Absence výslovné zákonné úpravy (v stále účinném znění) otevírá značný prostor pro diskuzi, v jaké formě a jakým způsobem lze nastavit základní parametry voleb. „Uživatelsky“ nejvhodnější variantou se jeví přijetí volebního řádu³⁰⁶, kde by byla upravena pravidla navrhování kandidátů a provedení volby, a také zakotvena případná možnost nepřímé volby (tj. prostřednictvím volitelů), stanoveny podmínky platnosti volby a jiné. Správnost tohoto závěru potvrzuje velká novela, která výslovně svěřuje přijetí volebního řádu do rukou představenstva³⁰⁷, mění okruh osob, jimž svědčí pasivní volební právo³⁰⁸, a poskytuje odpověď na mnohé výše zmíněné otázky přímo v textu zákona (včetně doposud uspokojivě nevyřešené otázky přezkumu platnosti voleb). V případech, kdy dojde k zániku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady, lze uvolněné místo obsadit náhradníkem, kooptace je však nepřípustná. Kromě toho v úvahu připadá jmenování chybějícího člena dozorčí rady soudem (na uvolněné místo kodeterminovaného člena).

Funkce zástupce zaměstnanců v dozorčí radě akciové společnosti může zaniknout mnoha způsoby. V této práci byl důraz kladen zejména na zánik funkce odvoláním a odstoupením. Základní problém nyní účinné právní úpravy lze spatřovat v tom, že z příslušných ustanovení zákona o obchodních korporacích³⁰⁹ plyne, že návrh na odvolání kodeterminovaného člena dozorčí rady může podat i jediný zaměstnanec, což v praxi může značně ztížit fungování dozorčí rady (a společnosti). Předejít tomuto nežádoucímu jevu lze odpovídající úpravou ve volebním řádu (příp. stanovách společnosti). Od 1. ledna 2021 bude zákon obsahovat taxativní výčet osob, které jsou oprávněny podat návrh na odvolání³¹⁰, což lze hodnotit jen pozitivně. Významné změny velká novela přinesla i do úpravy odstoupení z funkce. Nově zákon obsahuje zvláštní úpravu odstoupení člena voleného orgánu, který nebyl zvolen orgánem obchodní korporace³¹¹. Také s účinností od 1. ledna 2021 je ze zákona o obchodních korporacích zcela vypuštěn zákaz odstoupení v nevhodnou dobu. Jiné způsoby zániku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady byly v rámci této diplomové práce charakterizovány jen stručně.

---

³⁰⁶ Jak bylo dovozeno v podkapitole 2.1.3, přijetí volebního řádu spadá do působnosti představenstva akciové společnosti.

³⁰⁷ § 448a odst. 6 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

³⁰⁸ § 448a odst. 3 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

³⁰⁹ § 448 odst. 3 a 4 ZOK.

³¹⁰ § 448a odst. 4 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

³¹¹ § 58 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

Zákon o obchodních korporacích neobsahuje zvláštní úpravu pozastavení výkonu funkce člena orgánu obchodní korporace ve vztahu ke kodeterminovanému členu dozorčí rady akciové společnosti. Proto se tato práce zaměřila na zvláštnosti spojené s pozastavením výkonu funkce člena dozorčí rady obecně. Při analýze úpravy střetu zájmů, jež zakládá informační povinnost člena voleného orgánu obchodní korporace³¹², byl značný prostor věnován vymezení pojmů osoba blízká, osoba ovládaná nebo ovlivněná ve vztahu k členu orgánu. Ze zákonem stanovené povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře bylo dovozeno, že člen orgánu obchodní korporace musí nejen oznámit příslušnému orgánu hrozící nebo existující střet svého soukromého zájmu nebo některé z výše zmíněných osob se zájmem obchodní korporace, ale také musí vynaložit potřebná rozumná úsilí, aby se o takovém střetu zájmů dozvěděl³¹³. Ze stejného důvodu člen orgánu, u něhož je dán střet zájmů, musí upřednostňovat zájem obchodní korporace před svým vlastním a jednat s nezbytnou loajalitou vůči ní, a to i po případném pozastavení výkonu funkce. Stávající právní úprava obsahuje řadu nejasností v oblasti způsobů splnění informační povinnosti a vzájemného působnosti orgánů, kterým se střet zájmů oznamuje. Kromě toho otázky vyvolává nepřesná formulace možnosti příslušného orgánu pozastavit výkon funkce člena orgánu, který je ve střetu zájmů³¹⁴. K odpovědím však lze dospět výkladem. Velká novela odstraňuje uvedené nedostatky tím, že zpřesňuje formulace jednotlivých zákonných ustanovení, a s účinností od 1. ledna 2021 zavádí zvláštní úpravu způsobu splnění informační povinnosti pro členy kontrolních orgánů obchodních korporací³¹⁵.

Z výše uvedeného plyne, že přínos velké novely zákona o obchodních korporacích ve vyřešení otázek vyvolaných stávající právní úpravou je beze sporů významný. Závěrem lze dodat, že v důsledku poslední provedené novelizace z dozorčích rad akciových postupem času vymizí právnické osoby a místa zástupců zaměstnanců budou patřit fyzickým osobám, které jsou ke společnosti v pracovním poměru. Nepochybně tím bude zajištěn užší vztah a vzájemné propojení mezi zájmy společnosti a jejích zaměstnanců. Na druhou stranu to může negativně ovlivnit kvalitu rozhodování samotného kontrolního orgánu (z důvodu neprofesionality jeho členů) a způsobit zvýšení nebezpečí prozrazení citlivých informací o činnosti společnosti zaměstnancům.

---

³¹² Zákonná informační povinnost se nevztahuje na členy nejvyššího orgánu. Viz výklad v podkapitole 4.2.

³¹³ Viz výklad v podkapitole 4.2.

³¹⁴ § 54 odst. 4 ZOK.

³¹⁵ § 54 odst. 1 ZOK, ve znění účinném od 1. ledna 2021.

Seznam zkratek

Občanský zákoník, OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon o obchodních korporacích, ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
Obchodní zákoník, ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání
Velká novela	Zákon č. 33/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
Pátá směrnice	Pátá směrnice Rady o právu obchodních společností
Montanmitbestimmungsgesetz	Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 801-2, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 5 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist
Arbeitsverfassungsgesetz	Bundesgesetz vom 14. Dezember 1973 betreffend die Arbeitsverfassung
ObchZ SK	Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

1.1. Učebnice a monografie

- ČECH, Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: BOVA POLYGON, 2016, 373 s. ISBN 978-80-7273-177-0.
- ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5.
- DEDIČ, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KRÍZ, Radim, ČECH, Petr. *Akciové společnosti*. 7., přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 697 s. ISBN 978-80-7400-404-9.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 984 s. ISBN 978-80-7478-961-8.

1.2. Komentářová literatura

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 2733. ISBN 978-80-7380-451-0.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1747-3055. ISBN 80-7273-071-1.
- DĚDIČ, Jan, GAŇO, Jiří, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, LASÁK, Jan, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, 394 s. ISBN 978-80-7400-285-4.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- JIRSA, Jaromír. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 04. 2020].
- LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. Díl. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, 1608 s. ISBN 978-80-7478-537-5.
- LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. II. Díl. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, 1264 s. ISBN 978-80-7478-537-5.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 2. díl, § 56 – 260. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 80-7201-130-8.
- POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-491-8.
- SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, 1632 s. ISBN 978-80-7400-673-9.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013, 1008 s. ISBN 978-80-7400-480-3.

- ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1144 s. ISBN 978-80-7400-540-4.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-80-7400-354-7.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 1563 s. ISBN 978-80-7598-656-6.

1.3. Odborné články

- BROULÍK, Jan. Kooptace člena dozorčí rady. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 11-12, s. 319-324. ISSN 1803-6554.
- ČECH, Petr. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*, roč. 2013, č. 11, s. 34-35. ISSN 1210-4817.
- DĚDIČ, Jan. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy*. 2014, č. 15–16, s. 524-532. ISSN 1210-6410.
- DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 65-71. ISSN 1803-6554.
- DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. Nad novelou zákona o obchodních korporacích (aneb sporné otázky nové úpravy zaměstnanecké participace). *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 4, s. 97-104. ISSN 1803-6554.
- DVOŘÁK, Tomáš. Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedenou zákonem č. 458/2016 Sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně. *Obchodní právo*. 2018, roč. 27, č. 7-8, s. 246–253. ISSN 1210-8278.
- HAVEL, Bohumil. Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 54 a násl. ZOK). *Právní rozhledy*. 2015, č. 8, s. 272-275. ISSN 1210-6410.
- JOSKOVÁ, Lucie. Odstoupení z funkce v nevhodnou dobu. *Rekodifikace a Praxe*. 2015, č. 7-8, s. 49-50. ISSN 1805-6822.
- KRAMER, Jaroslav. Zákon, který (ne)potřebujeme... *Právní rádce*. 2018, roč. XXV., č. 1, s. 20-27. ISSN 1210-4817.
- LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*, roč. 2012, č. 2, s. 46-51. ISSN 1803-6554.
- LIŠKA, Petr. Některé (staro)nové otázky správy a řízení akciových společností? *Soukromé právo*. 2016, č. 12, s. 5-8. ISSN 2533-4239.
- Redakce časopisu *Obchodní právo*. Participace zaměstnanců některých akciových společností po novelizaci zákona o obchodních korporacích provedenou zákonem č. 458/2016 Sb. aneb participace zaměstnanců znovu na scéně [Systém ASPI]. *Obchodní právo*. 2018 [cit. 04.03.2020]. Dostupné v Systému ASPI: ASPI_ID LIT249100CZ
- RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Povaha a pravidla výkladu (nejen) zakladatelských právních jednání soukromých korporací. *Právní rozhledy*. 2016, č. 18, s. 611-615. ISSN 1210-6410.

- ŠTENGLOVÁ, Ivana. *K některým způsobům ukončení výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace*. XXIII. Karlovarské právní dny. Sborník. Praha: Leges, 2015, s. 307-315. ISBN 978-80-7502-029-1.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. Některé problémy změny zakladatelského právního jednání kapitálové obchodní společnosti. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 9, s. 27-31. ISSN 1210-6348.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. Souhlas všech společníků či členů – co tím zákon myslí? *Právní rozhledy*. 2015, č. 6, s. 202-206. ISSN 1210-6410.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. Sřet zájmů člena statutárního orgánu kapitálové obchodní korporace ve vazbě na principy corporate governance. *Bulletin advokacie*. 2019, č. 11, s. 29-35. ISSN 1210-6348.
- ŠUK, Petr. Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. *Ad Notam*, roč. 2019, č. 3, s. 3-12. ISSN 1211-0558.
- TOMÁŠEK, Petr. Obnovení povinné kodeterminace – návrat nejistoty. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 37-43. ISSN 1803-6554.
- VEJVODOVÁ, Alžběta. Rozhovor: Nová pravidla v obchodním právu. *Právní rádce*. 2020, roč. XXVII., č. 2, s. 40-44. ISSN 1210-4817.

1.4. Ostatní

- BERROVÁ, Petra. Legislativní novinky s komentářem - Novela zákona o obchodních korporacích. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 24. 01. 2020].
- SADECKÝ, Lukáš. Odstoupení z funkce člena voleného orgánu kapitálové společnosti dle navrhované novely § 58 zákona o obchodních korporacích. In ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 04. 2020].

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- BALDWIN, Tammy. *A bill to prohibit public companies from repurchasing their shares on the open market, and for other purposes (Reward Work Act)* [online]. Senate of the United States, S.915 - 116th Congress (2019-2020), 2019 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/915/text>
- BROULÍK, Jan. Volba člena dozorčí rady za dalšího člena, jehož volební období doposud neskončilo [online]. *EPRAVO.cz*, 2012 [cit. 03.05.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/volba-clena-dozorci-rady-za-dalsiho-clena-jehoz-volebni-obdobi-doposud-neskoncilo-85644.html>
- BURROW, Norma, FEDORETS, Alexandra, GIBERT, Anna. *The effects of a gender quota on the board of German largest corporations* [online]. Stockholm Business School, 2018 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.sbs.su.se/polopoly_fs/1.417933.1545051481!/menu/standard/file/The%20effects%20of%20a%20gender%20quota%20on%20the%20board%20of%20German%20largest%20corporations.pdf.
- *Cambridge Business English Dictionary* [online]. Cambridge University Press [cit. 5.3.2020]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
- Diskuze k článku POSPÍŠIL, Daniel. *Kodeterminace: mohou být zaměstnanci po rekodifikaci stále zastoupeni v dozorčích radách?* [online]. OBCZAN.CZ - komunitní portál o rekodifikaci

- [cit. 23.11.2019]. Dostupné zde: <https://www.obczan.cz/clanky/kodeterminace-mohou-byt-zamestnanci-po-rekodifikaci-stale-zastoupeni-v-dozorcich-radach?do=detail-export>
- Druhý upravený návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
  - Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. Sněmovní tisk 592/0, část č. 1/4. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2015, 7. volební období [cit. 2. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115672>
  - Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, obchodní zákoník [online]. Tisky FS ČSFR, část č. 684. Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, 1991, VI. volební období [cit. 23. 01. 2020]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm
  - FLORIÁN, Ondřej, PARNAIOVÁ, Alexandra. Participace zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností v České republice je povinná již od ledna 2019 [online]. *EPRAVO.cz*, 2018 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/participace-zamestnancu-v-dozorcich-radach-akciovych-spolecnosti-v-ceske-republice-je-povinna-jiz-od-ledna-2019-108464.html>
  - GORTON, Gary, SCHMID, Frank A. Capital, labor, and the firm: a study of german codetermination [online]. *Journal of the European Economic Association*. 2004, sv. 2, č. 5, s. 863–905 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jeea/article-pdf/2/5/863/10312957/jeea0863.pdf>
  - GOWAN, Peter. *Models For Worker Codetermination In Europe* [online]. Peoplespolicyproject.org. 2017 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.peoplespolicyproject.org/2017/09/08/models-for-worker-codetermination-in-europe/>
  - JAMISON, Mark. An unaccountable side of Elizabeth Warren’s Accountable Capitalism Act. In: *aei.org* [online]. American Enterprise Institute, 10.10.2019 [cit. 11. 03. 2020]. Dostupné z: <https://www.aei.org/technology-and-innovation/an-unaccountable-side-of-elizabeth-warrens-accountable-capitalism-act/>
  - KUPRIONIS, Denise. Will Warren’s Accountable Capitalism Act help? The answer is no. In: *corpgov.law.harvard.edu* [online]. Harvard Law School Forum on Corporate Governance, 10.09.2018 [cit. 11. 03. 2020]. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/09/10/will-warrens-accountable-capitalism-act-help-the-answer-is-no/>
  - LIŠKA, Petr. Volba členů dozorčí rady zaměstnanci a souběh funkcí po rekodifikaci. *EPRAVO.cz Digital* [online]. 2015, č. 12. [cit. 29.01.2020]. ISSN: 1213-189X. Dostupné z: <https://tablet.epravo.cz/12-2015/tema-vydani-volba-clenu-dozorci-rady-zamestnanci-a-soubeh-funkci-po-rekodifikaci/>
  - MCGAUGHEY, Ewan. *Democracy in America at work: the history of labor's vote in corporate governance*[online]. Seattle University Law Review, 2019 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2590&context=sulr>
  - MCGAUGHEY, Ewan. *Votes at work in Britain: shareholder monopolisation and the ‘single channel’* [online]. LawArXiv, 2019 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://osf.io/preprints/lawarxiv/2xn6q/>

- *Merriam-Webster.com Dictionary* [online]. Merriam-Webster.com. Merriam-Webster [cit. 5.3.2020]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/>
- Návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kotovaných na burzách a o souvisejících opatřeních, která má přispět k zvýšení zastoupení žen v řídicích a dozorčích orgánech kótovaných společností. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 592/0 [online]. Praha: Sněmovní tisk 592/7, část č. 1/2. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2016, 7. volební období [cit. 5. 02. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=110141>
- První upravený návrh Páté směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 29. května 1974 In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 3. července 1991. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 19. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- STATEMENT: Financial Economy Experts at Roosevelt Institute React to Bill Introduced by Senator Tammy Baldwin (D-WI) to Ban Stock Buybacks. In: *rooseveltinstitute.org* [online]. Roosevelt Institute, 22.03.2018 [cit. 11. 03. 2020]. Dostupné z: <https://rooseveltinstitute.org/statement-financial-economy-experts-roosevelt-institute-react-bill-introduced-by-senator-tammy-baldwin-d-wi-ban-stock-buybacks/>
- Stenoprotokol 49. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 09. 2016 [online]. Poslanecká sněmovna, 2016 [cit. 05. 02. 2020]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/049schuz/s049074.htm#r3>
- VEJVODOVÁ, Alžběta. Návrat zaměstnanců do dozorčích rad: Budou volit třetinu členů kontrolních orgánů akciových společností [online]. *Právní rádce*, 2018 [cit. 12. 02. 2020]. Dostupné z: <https://pravniciradce.ihned.cz/c1-66363760-navrat-zamestnancu-do-dozorcich-rad>
- Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. února 2012 o 14. směrnici v oblasti práva společností o přemístování sídel společností do jiného členského státu doplněný o doporučení Komisi. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony [online]. Sněmovní tisk 207/0, část č. 1/10. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2020, 8. volební období [cit. 19. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135881>
- WARREN, Elisabeth. *Accountable Capitalism Act* [online]. Senate of the United States, S.3348 - 115th Congress (2017-2018), 2018 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-bill/3348/text>

- *Why co-determination?* [online]. Hans-Böckler-Stiftung, 2017 [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://www.workerparticipation.eu/content/download/6189/103795/file/20171010%20EN%20Why-Mitbestimmung.pdf>
- Why workers' participation in Europe? In: *www.worker-participation.eu* [online]. Brussels: ETUI, 2016. [cit. 23.01.2020]. Dostupné z: <http://www.worker-participation.eu/About-WP/Why-Worker-Participation>

3. Seznam použitých právních předpisů

3.1. Zákony a podzákoné právní předpisy

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 03. 2020].
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 06. 2020].
- Zákon č. 104/1990 Sb., zákon o akciových společnostech. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 01. 2020].
- Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 16. 03. 2020].
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 03. 05. 2020].
- Zákon č. 77/1997 Sb., zákon o státním podniku. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 01. 2020].
- Zákon č. 627/2004 Sb., zákon o evropské společnosti. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 02. 2020].
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 04. 03. 2020].
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 01. 2020].
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 06. 2020].
- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 06. 2020].
- Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 03. 2020].
- Zákon č. 458/2016 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 04. 2020].
- Zákon č. 33/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 22. 06. 2020].

3.2. Právní předpisy Evropské unie

- Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 04. 2020].
- Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 04. 2020].
- Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Směrnice Rady 2003/72/ES ze dne 22. července 2003, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení (Text s významem pro EHP). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 02. 2020]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>

3.3. Zahraniční právní předpisy

- FRANCIE: Code de commerce, ve znění pozdějších předpisů [cit. 26. 2. 2020]. Dostupný z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379>
- NĚMECKO: Drittelbeteiligungsgesetz vom 18. Mai 2004 (BGBl. I S. 974), das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/drittelbg/>
- NĚMECKO: Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 801-2, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 5 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/montanmitbestg/>

- NĚMECKO: Mitbestimmungsgesetz vom 4. Mai 1976 (BGBI. I S. 1153), das zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBI. I S. 642) geändert worden ist [cit. 04.02.2020]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/mitbestg/>
- RAKOUSKO: Bundesgesetz vom 14. Dezember 1973 betreffend die Arbeitsverfassung, ve znění pozdějších předpisů. In: Bundesgesetzblatt für die Republic Österreich [cit. 26. 2. 2020]. Dostupný z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008329>
- RAKOUSKO: Verordnung des Bundesministers für soziale Verwaltung vom 17. Juni 1974 über die Entsendung von Arbeitnehmervertretern in den Aufsichtsrat, ve znění pozdějších předpisů. In: Bundesgesetzblatt für die Republic Österreich [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008331>
- RUSKO: Ст. 16.3 Закона Российской Федерации «О профессиональных союзах, их правах и гарантиях деятельности» от 12.01.1996 N 10-ФЗ, ve znění pozdějších předpisů. In: Собрание законодательства Российской Федерации от 1996 г., N 3, ст. 148 [cit. 11. 03. 2020]. Dostupný z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8840/
- SLOVENSKO: Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník. In: Čiastka č. 98/1991 Zb. vydaná dňa: 18.12.1991 [cit. 11. 03. 2020]. Dostupný z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-513#f2011973>

4. Seznam použité judikatury

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 10. 1997, sp. zn. 1 Odon 110/97. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 03. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 16. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 7 Cmo 418/2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (druhého senátu) ze dne 11. 11. 2010, věc C232-09 (Dita Danosa proti LKB Līzings SIA). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 26. 04. 2020]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010, sp.zn. 29 Cdo 2363/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1982/2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 7 Cmo 615/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 11. 2015, sp.zn. 29 Cdo 4235/2013. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 04. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016-235. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 14 Cmo 122/2016. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3478/2016. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 01. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3307/2016. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4082/2016. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 04. 9. 2018, sp. zn. 14 Cmo 300/2013. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz0/>
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1875/2018. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz0/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4593/2017. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 01. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

5. Seznam ostatních zdrojů

- Osobní konzultace s vedoucím této práce JUDr. Petrem Čechem LL.M., Ph.D., dne 11. května 2020 a 22. června 2020.

Vznik, zánik a pozastavení výkonu funkce člena orgánu kapitálové obchodní společnosti

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vzniku, zániku a pozastavení funkce člena orgánu kapitálové obchodní společnosti. Je soustředěna na relativně úzkém aspektu uvedeného tématu spojeném s institutem kodeterminace ve vztahu k vzniku, zániku a pozastavení výkonu funkce člena dozorčí rady akciové společnosti. Nyní účinná právní úprava obsahuje značné mezery, což způsobuje určité výkladové nejasnosti a brání řádnému využití institutu kodeterminace v praxi.

Tato práce je zaměřena především na odhalení problémových bodů a na analýzu nejvýznamnějších sporných otázek stávající zákonné úpravy v oblasti kodeterminace, a snaží se o jejich komplexní vyřešení. Práce rovněž zohledňuje legislativní změny účinné od 1. ledna 2021 a hodnotí jejich případný přínos v oblasti odstranění zjištěných nedostatků.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola obsahuje vymezení pojmu kodeterminace a poskytuje přehled o legislativní úpravě tohoto institutu v právních řádech vybraných cizích států a na úrovni Evropské unie. Další výklad je věnován historickému vývoji právní úpravy kodeterminace v českém právu, v jehož rámci budou prezentovány zásadní sporné otázky související s rekodifikací soukromého práva a jeho následnou novelizací.

Druhá kapitola se soustředí na způsoby vzniku funkce kodeterminovaného člena dozorčí rady. Značný prostor je věnován otázkám spojeným s volbou člena dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci, a sice organizaci voleb a přezkumu výsledků voleb, s uvedením praktických příkladů. Na to navazuje výklad o kooptaci, náhradnictví a jmenování člena dozorčí rady soudem, v jehož rámci se posuzuje přípustnost použití uvedených způsobů vzniku funkce v případě kodeterminovaného člena dozorčí rady.

Ve třetí kapitole je představena analýza jednotlivých způsobů zániku funkce člena dozorčí rady akciové společnosti zvoleného zaměstnanci. Podrobně jsou rozebrány otázky zániku funkce odvoláním a odstoupením, s ohledem na specifika spojená se zvoleným zaměřením diplomové práce. Zbývající část kapitoly stručně popisuje jiné možné způsoby zániku funkce zástupce zaměstnanců.

V úvodu čtvrté kapitoly lze najít vysvětlení pojmu střetu zájmů a vymezení okruhu osob, jejichž zájmy se mohou dostat do konfliktu se zájmy obchodní korporace a způsobit vznik informační povinnosti člena orgánu obchodní korporace. Další výklad je zaměřen na rozsah

a obsah informační povinnosti a způsoby jejího splnění předvídané zákonem. Poslední část této kapitoly se zabývá otázkami pozastavení výkonu funkce člena orgánu, který je ve střetu zájmů. Důraz je kladen zejména na problematické aspekty právní úpravy spojené s pozastavením výkonu funkce člena dozorčí rady akciové společnosti.

Klíčová slova: vznik funkce, zánik funkce, pozastavení funkce, kodeterminace, dozorčí rada

Creation, termination and suspension of function of a member of a limited company body

Abstract

This thesis deals with the issues of creation, termination and suspension of function of a member of a limited company body and focuses on a relatively narrow aspect of the said topic related to the institute of codetermination in relation to the creation, termination and suspension of function of a member of a supervisory board of a joint stock company. Currently effective legislation contains significant gaps and it causes certain interpretation ambiguities and prevents the proper use of the institute of codetermination in practice.

The present work is mainly aimed at identification of problem points and analysis of the most important controversial issues of the current legislation in the field of codetermination and aspires to their comprehensive solution. The work also takes into account the legislative changes effective from January 1, 2021 and evaluates their potential benefits regarding elimination of the identified shortcomings.

The work is divided into four chapters. The first chapter contains the definition of the term codetermination and provides an overview of how this legal institution is regulated within the legal orders of selected foreign countries and at the European Union level. Following discourse is devoted to the historical development of the legal regulation of codetermination in Czech law and fundamental controversial issues related to the recodification of the private law and the subsequent amendments are presented herein.

The second chapter focuses on the methods of creation of the function of a codetermined member of the supervisory board. Considerable part is devoted to issues related to the election of a member of the supervisory board of a joint-stock company by employees, namely the organization of elections and the review of election results, with practical examples. It is followed by a narration regarding co-optation, substitution and appointment of a member of the supervisory board by a court and the assessment of admissibility of the use of the above methods of appointment in the case of a codetermined member of the supervisory board.

The third chapter presents an analysis of particular ways of terminating the function of a member of the supervisory board of a joint-stock company elected by employees. The issues of termination of the function by dismissal and resignation are discussed in detail, with regard to the specifics associated with the chosen focus of the thesis. The remaining part of the chapter briefly describes other possible ways of terminating the function of the employee representative.

In the introduction to the fourth chapter, one can find an explanation of the concept of conflict of interest and the definition of the circle of persons whose interests may conflict with the interests of the business corporation and cause the informational obligation of a member of the business corporation body. The following text is focused on the scope and content of the informational obligation and the ways of its fulfillment provided for by law. The last part of this chapter deals with the issues of suspension of a function of member of a body which is in a conflict of interest, the emphasis is put on problematic aspects of legislation related to the suspension of a function of member of the supervisory board of a joint stock company.

Keywords: creation of function, termination of function, suspension of function, codetermination, supervisory board